

NATIONALMUSEETS
FORSKNINGSBERETNING 2020

*Nationalmuseets Forskningsberetning 2020 er udgivet af Nationalmuseet 2021
Redaktion og layout: Forskningskoordinator Thomas Grane.*

Forskningsberetningens forside: Motiv: Vue mod nord over den frugtbare slette, hvor den arkaisk-klassiske by Sikyon lå. Fra projektet Finding Old Sikyon støttet af Carlsbergfondet. Foto: Silke Müh-Frederiksen, Nationalmuseet.

Indholdsfortegnelse

Forord	5
1. Overordnede rammer for forskningen	7
Nationalmuseets forskningsstrategi	7
Organisering af forskningen i 2020	7
Museets enheder	8
Museets forskere	8
Forskningskrav til ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur.	8
Forskeruddannelse	8
Forskningskoordinering og rådgivning	8
Nationalmuseets Eksterne Forskningsudvalg	9
Nationalmuseets Forskningchefgruppe	9
PURE-forskningsregistreringssystemet	9
2. Større forskningsprojekter	11
Førkristne Kultpladser	11
Recilience and Breakpoints	12
Velklædt i Vikingetiden	13
Finding Old Sikyon	14
Tanken bag tingene	15
Middle Class Urbanism	16
Jellingprojektet	17
Dansk Ekspeditionshistorie	19
Activating Arctic Heritage – Exploring UNESCO World Heritage in Greenland	19
Bronze Age wool economy: production, trade, environment, husbandry and society.	20
Tales of Bronze Age People	21
Towards a New European Prehistory (The Rise II)	22
Nye og innovative rensningssystemer til danske kalkmalerier (CleanLime)	22
MarinePlastics	22
3. Enhederne og deres projekter	25
Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid	25
Middelalder, Renæssance og Numismatik	30
Nyere Tid og Verdens Kulturer	34
Miljøarkæologi og Materialeforskning	40
Samlinger	48
Magasinering og Kulturhistorisk Konservering	49
Bygning og Inventar	50
Nationalmuseet København	51
4. Nationalmuseets publikationer	52
Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid	52
Middelalder, Renæssance og Numismatik	56
Nyere Tid og Verdens Kulturer	59
Miljøarkæologi og Materialeforskning	61
Samlinger	68
Magasinering og Kulturhistorisk Konservering	69
Bygning & Inventar	69
Nationalmuseet København	69
Museer og Slotte	70
Øvrige forfattere	70
5. Nationalmuseets forskning i tal	72
Ressourcer anvendt til forskning 2016-20	72
Eksterne midler hjemtaget til forskning i 2020	72
Nationalmuseets forskere i 2020	73
Nationalmuseets projekter og publikationer i 2020	74

Forord

Nationalmuseet var i 2020, som samfundet generelt, præget af pandemi og nedlukninger. På forskningsområdet påvirkede dette især videreudviklingen af Nationalmuseets forskningsstrategiske ambitioner. En stor opgave var udviklingen af tværdisciplinære forsknings- og formidlingsstrategier. Den planlagte proces var bygget op om en række workshops, hvor et udvalg af forskere skulle medvirke til udviklingen af satsningsområderne. Desværre kom nedlukningen i vejen for de fysiske workshops, hvilket besværliggjorde og forlængede processen. Formålet var at søsætte en til tre forsknings- og formidlingsstrategier, hvor forskning og formidling skulle udvikles hånd i hånd og i øvrigt gå på tværs af faggrænser. Processen udviklede sig til at indeholde tre faser kaldet Self, Public og Peer, og blev faciliteret af en styregruppe bestående af vicedirektør for Forskning, Samling og Bevaring Jesper Stub Johnsen, vicedirektør for Nationalmuseet København Anni Mogensen og vicedirektør for Museer og Slotte Erik Als samt projektmedarbejder Kasper Jelsbech Knudsen og forskningskoordinator Thomas Grane. Første trin af Self-fasen udgjordes af en brainstorm blandt medarbejderne, hvilket ledte til 61 forskellige temaer. Herefter blev medarbejderne bedt om at videreudvikle temaerne til nogle mere konkrete rammer for en satsning. Dette ledte til 18 forslag, hvoraf 10 blev udvalgt til public-fasen af de tre vicedirektører. Herefter fulgte Public-fasen, hvor Epinion blev bedt om at stille spørgsmål til et bredt udsnit af befolkningen om de ti udvalgte temaer. Efter denne proces blev yderligere fire valgt fra. De sidste seks forslag blev efterfølgende i Peer-fasen sendt i peer review hos fem eksterne og højt anerkendte fagfolk inden for forsknings- og museums-/formidlingsverdenen. Denne del strakte sig endda et stykke ind i 2021. I april 2021 udvalgte direktionen så to temaer med titlen *Forestillinger om Bæredygtighed og Tro og Viden*.

I forhold til Nationalmuseets rammeaftale var 2020 på trods af Corona et godt år, hvad angår de resultattal, som forventes af museet som en nationalt og internationalt anerkendt forskningsinstitution. Økonomisk kunne museets forskningsvirksomhed vise et fint resultat, der ligger i tråd med direktionens ønske om en finansieringsgrad på 40/60. På trods af en mindre samlet tilbagegang efter et meget flot år i 2019 er andelen af ekstern finansiering nået helt op på 60% (se Nationalmuseets forskning i tal). Hvad angår forskningsproduktionen i form af publikationer præsterede museets medarbejdere atter flot efter et lille dyk i 2019. Hele 125 peer-reviewede publikationer nåede vi op på i 2020. Hertil kommer 212 øvrige publikationer inklusive 77 rapporter. Samlet er det altså blevet til 337 publikationer. I alt 104 medarbejdere bidrog til publikationerne, heraf 56 ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur. (se Nationalmuseets forskning i tal).

2020 blev også året, hvor museet introducerede to nye forskningstiltag, det ene vendt mod forskerne selv, det andet vendt mod museets samarbejdspartnere. 6.-7. januar blev der afholdt et forskerseminar på Højstrupgaard ved Helsingør. Deltagere var museets faste forskerstab samt medlemmer af direktionen, heriblandt direktøren. Seminaret havde til formål at give deltagerne mulighed for at diskutere væsentlige problemstillinger så som de nyligt gennemførte strukturændringer (se Nationalmuseets Forskningsberetning 2019) og forskernes rolle i museets nye strategi. Seminarets 2. dag fokuserede på at fortælle historien i nutid og blev faciliteret af Tor Nørretranders. Det er hensigten, at forskerseminaret skal være en årligt tilbagevendende begivenhed.

30. januar afholdt Nationalmuseet for første gang Forskergalla. Fem korte og skarpe foredrag blev præsenteret i festsalen for et indbudt publikum. Gallaen fortsatte derefter i museets forhal, hvor der blev serveret forfriskninger. Fire 'stationer', hvor andre forskere kunne stå og præsentere genstande på nært hold, bidrog yderligere til aftenens underholdning.

Også i 2020 har museets forskere fået tildelt priser og udnævnelser. Dr.phil. Henrik Skov Kristensen, museumschef ved Frøslevlejren, fik således årets Forskningspris fra Kulturministeriet, Julius Bomholt-prisen, for værket *Gerningsmænd eller ofre? Erindringen i det tyske mindretal i Sønderjylland om nazismen, verdenskrigen og retsopgøret i komparativ belysning*. Dette værk lå i øvrigt delvis til grund for

tildelingen af doktorgraden fra Syddansk Universitet året før.

Den 25. august, under åbningsceremonien på det årlige møde for the European Association of Archaeologists (EAA), blev projektet REMAINS of Greenland ved Jørgen Hollesen, seniorforsker ved Miljøarkæologi og Materialeforskning, tildelt The European Heritage Prize for projektets relevans, grundighed, samarbejdsform og synlighed. REMAINS of Greenland var finansieret af Velux-fonden og involverede Grønlands og Danmarks Nationalmuseer med det formål at forstå klimaændringernes effekt på den arkæologiske kulturarv.

Sidst på året blev Henning Matthiesen, seniorforsker ved Miljøarkæologi og Materialeforskning udnævnt som adjungeret professor ved Det Kongelige Akademi - Konservering. Henning Mathiesen har med afsæt i sin baggrund som kemiker opnået en højt specialiseret viden i nedbrydningsprocesser på arkæologiske lokaliteter, som eksempelvis Nydam Mose i Danmark, UNESCOs verdensarvssted Bryggen i Norge og i forbindelse med bjærgede skibsvrag som Vasa og Mary Rose.

I efteråret kunne Nationalmuseet desuden præsentere tre nye forskningsprofessorer, hvorved vi mere end fordoblede antallet af professorer på museet. Socialantropolog og seniorforsker Morten Nielsen blev ansat som forskningsprofessor ved Danmarks og Middelhavslanden Oldtid, mens arkæolog og seniorforsker Ulla Mannering og kemiker og seniorforsker Yvonne Shashoua blev ansat som forskningsprofessorer mso ved henholdsvis Danmarks og Middelhavslanden Oldtid og Miljøarkæologi og Materialeforskning.

Forskningsberetning 2020 indeholder følgende hovedafsnit:

1. Overordnede rammer for forskningen
2. Større forskningsprojekter
3. Enhederne og deres projekter
4. Nationalmuseets publikationer
5. Nationalmuseets forskning i tal

Lars Højer

Vicedirektør, Forskning, Samling og Bevaring

1. Overordnede rammer for forskningen

Nationalmuseets forskningsstrategi

Nationalmuseet forvalter et uerstatteligt kulturhistorisk kildemateriale især i form af enestående samlinger og arkivalier. Det er museets opgave at belyse Danmarks og verdens kulturer og deres indbyrdes afhængighed i et nationalt og internationalt perspektiv. Denne opgave varetages ved til stadighed at udbygge og udfordre vores viden gennem både grundforskning og anvendt forskning. Nationalmuseets samlinger og arkivalier, undersøgelser og antikvariske arbejde er udgangspunkt for humanistisk, samfunds- og naturvidenskabelig forskning og forskningsbaseret formidling. Foruden at styrke almen dannelse stræber Nationalmuseets forskning efter at bidrage aktivt til belysning og løsning af aktuelle problemstillinger, at være relevant og direkte koblet til museet strategi om at gøre os alle klogere på nutiden. Forskningen foregår i samspil med museets øvrige opgaver: indsamling, registrering, formidling og bevaring.

De øvrige rammer for Nationalmuseets forskning er formuleret i beslutningsnotatet 'Fremtidens forskning på Nationalmuseet. Ambitioner – anbefalinger – beslutninger'. Desuden arbejdes der under rammerne af Nationalmuseets strategi 2019-2024 (se nedenfor).

Nationalmuseets strategi 2019-2024

Formål	At gøre os alle klogere på nutiden Hvorfor skal vi bruge mange millioner kroner på at bevare vores nationale historie? Fordi historien er en genvej til at forstå det der sker her og nu. Og Danmarks store nationale museum skal være i stand til at fortælle historien om os alle – i nutid. Hvis vi ikke forstår nutiden, er fortiden nemlig primært af akademisk interesse.		
Strategi 2019-24	Faglighed & Forretning Det er en naturlig erhvervsskade, men Nationalmuseet har nok levet lidt i fortiden. Vi står på et solidt fundament af faglighed, men vores forretning er ikke levedygtig. Både vores økonomi og vores samfundsposition skal være væsentligt stærkere, hvis vi skal overleve på længere sigt. Derfor skal vi tage det store spring – ind i nutiden. Vi skal lære at tænke forretning i alt, hvad vi gør, uden at give køb på vores faglighed. Og nej, det er ikke døden for forskningen. Man lever jo kun så længe man lærer.		
Indsatser	Publikum først Nationalmuseet skal sætte gæsterne først – og fremmest. Fra forskning over samlingsarbejde til formidling handler det om at gøre fortællingen om os alle interessant for de fleste	Spræng siloerne Ingen enhed er en ø. Ingen genstand må dø. Vi er alle en del af den historie, der skal fortælles, og vi skal arbejde tæt sammen på tværs af enheder og museer om at give genstandene liv. Også dem, der måske har brug for kunstigt åndedræt.	Skab overskrifter Forskning kan ændre verdensbilleder. Det skal vi bruge til at kommunikere i nutid og provokere til eftertanke. For er det ikke set, er det ikke sket.

Organisering af forskningen i 2020

I 2019 blev der gennemført to tiltag på Nationalmuseet, som havde betydning for forskningen. I Nationalmuseets Forskningsberetning 2018 kunne man læse om museets forskningsudredning, som ledte frem til et antal anbefalinger, som krævede ledelsesbeslutning. I efteråret 2018 blev der derfor udfærdiget et beslutningsnotat, som fokuserede på den forskningsmæssige indsats (se uddybende nedenfor), strategisk rekruttering og bemanning, centerdannelser og forskning på tværs af enhederne samt forskningsadministration. Notatet blev efter høring hos medarbejderne vedtaget af ledelsen i foråret 2019.

Museets enheder

Nationalmuseets afdeling for *Forskning, Samling og Bevaring* består af følgende enheder:

- Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid
- Middelalder, Renæssance og Numismatik
- Nyere Tid og Verdens Kulturer
- Miljøarkæologi og Materialeforskning
- Samlinger
- Magasinering og Kulturhistorisk Konservering
- Bygning og Inventar

Museets forskere

Fire enheder fra afdelingen *Forskning, Samling og Bevaring* har forskere ansat inden for den videnskabelige stillingsstruktur. Det drejer det sig om enhederne Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid, Middelalder, Renæssance og Numismatik, Nyere Tid og Verdens Kulturer samt Miljøarkæologi og Materialeforskning. (Se Nationalmuseets forskning i tal)

Også AC-medarbejdere uden for den videnskabelige stillingsstruktur bedriver forskning på Nationalmuseet. Dette gælder for eksempel i høj grad redaktørerne på værket *Danmarks Kirker* og blandt konservatorerne.

Dette kan også gælde enhedscheferne, andre i kategorien museumsinspektør og i enkelte tilfælde kategorien Teknisk Administrativt Personale. Det betyder også, at forskning kan finde sted i enhederne Samlinger, Magasinering og Kulturhistorisk Konservering og Bygning og Inventar og afdelingerne Nationalmuseet København og Museer & Slotte, skønt disse ikke har ansatte med fast forskningstid.

Forskningskrav til ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Som led i opfølgningen på forskningsudredningen 2018 blev forskningsrammerne for ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur med forskningsopgaver revideret. I konklusionerne til denne blev der tilføjet en liste med nødvendige forudsætninger for at kunne nå museets forskningsambitioner. En af disse var en afklaring af forskerens tid. Hvilke opgaver skal varetages, og hvor meget tid må de tage? Med inspiration i universiteternes og særligt de humanistiske fakulteters beskrivelser af forskningsansattes arbejdsopgaver blev der skrevet et afsnit om forskningsmæssig indsats – tid, opgaver og produktion. Det blev besluttet, at den hidtidige struktur med et forskningsår hver tredje år blev sløjet til fordel for en fordeling, som gav 40% af arbejdstiden til forskning. Et afsnit beskrev efterfølgende, hvad der forstås ved opgaver, som hører under forskning. Endelig blev der fastlagt rammer for forskningsproduktionen for forskningsansatte. Her blev det besluttet, at den forventede forskningsproduktion som minimum, talt over en treårig periode, skal bestå af to peer reviewede publikationer årligt eller tilsvarende. Af den samlede treårige produktion forventes det at mindst to publikationer er på niveau 2. Dette gerne som medforfatter.

Forskeruddannelse

En stigende årlig pulje, i 2020 på 550.000 kr., er afsat til brug for samfinansierede ph.d.-stipendier. Museet stræber løbende efter at øge mængden af stipendier, dels gennem samfinansiering med private eller offentlige fonde og med universiteterne, dels gennem større eksternt finansierede forskningsprojekter. Nationalmuseet havde i 2020 syv aktive ph.d.-stipendiater.

Forskningskoordinering og rådgivning

Vicedirektøren for FSB støttes af forskningskoordinatoren, som har det administrative ansvar for koordinering af ph.d.-stipendier, udarbejdelse af forskningsredegørelser, økonomistyring af større

tværgående eksternt finansierede forskningsprojekter, samt kontakter og samarbejde med den øvrige forskningsverden. Forskningskoordinatoren rådgiver desuden direktion og enhedschefer i forsknings-spørgsmål og støtter museets forskere ved udformning og budgetlægning af nye ansøgninger, afrap-portering af forskningsprojekter m.m.

Ekstern forskningsadministrativ rådgivning

Forskningskoordinatoren rådgiver om forskning, forskningsmidler, mulighed for oprettelse af ph.d.-stipendier, etc. til landets statslige og statsanerkendte museer, samt andre af Kulturministeriets forskningsinstitutioner for at styrke forskningsindsatsen på museerne og institutionerne. Der udsendes desuden en nyhedsmail 'Nyt om Forskning' med bl.a. relevante ansøgningsfrister til forskningsmidler mv. to gange om året.

Nationalmuseets Eksterne Forskningsudvalg

I tilknytning til rådgivning om museets overordnede forskning er der på basis af Lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer m.v., marts 1996, etableret et Eksternt Forskningsudvalg (NEF), som er sammensat af 3 eksterne medlemmer og 2 interne medlemmer for en 4-årig periode med mulighed for forlængelse i 2 år. De tre eksterne medlemmer indstilles af DFF/FKK og DFF/FNU og forelægges Kulturministeriets Forskningsudvalg. De interne medlemmer vælges af museets forskerstab inden for stillingsstrukturen som valgberettigede, mens kun seniorforskere og professorer er valgbare.

I 2020 har der været afholdt 3 møder i NEF. Sammensætningen af udvalget har været følgende:

Formand for NEF fra 1. januar 2018: **Henrik Balslev**, prof. ph.d., Institut for Bioscience, Aarhus Universitet (1. maj 2014). Udtrådt ved udgangen af april 2020.

Thomas Pape, sektionsleder, lektor, ph.d., Forskning og samlinger, Statens Naturhistoriske Museum (fra 1. maj 2020)

Helle Vandkilde, prof. dr.phil., Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet (fra 1. januar 2018).

Ulrik Langen, prof. dr.phil., SAXO-Instituttet, Københavns Universitet (fra 1. januar 2018). Formand fra 1. maj 2020.

Bjarne Grønnow, prof. dr.phil., Nyere Tid og Verdens Kulturer, FSB (fra 1. maj 2018).

Karin M. Frei, prof. ph.d., Miljøarkæologi og Materialeforskning, FSB (fra 1. maj 2018).

Udvalgets sekretær: Thomas Grane, forskningskoordinator, ph.d., FSB.

Tilforordnet: Jesper Stub Johnsen, vicedirektør og forskningschef, ph.d., FSB.

Nationalmuseets Forskningchefgruppe

Forskningschefgruppen består af Nationalmuseets forskningschef og cheferne for de fire forskningsenheder. Gruppen assisteres af forskningskoordinatoren. Sammensætningen er som følger:

Formand: **Jesper Stub Johnsen**, vicedirektør og forskningschef, ph.d., FSB.

Cheferne for de fire forskningsenheder:

Lasse Sørensen, ph.d., Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid, FSB.

Michael Andersen, mag.art., Middelalder, Renæssance og Numismatik, FSB.

Christian Sune Pedersen, ph.d., Nyere Tid og Verdens Kulturer, FSB.

Peter Rasmussen, ph.d., Miljøarkæologi og Materialeforskning, FSB.

Forskningschefgruppens sekretær, Thomas Grane, forskningskoordinator, ph.d., FSB.

PURE-forskningsregistreringssystemet

Nationalmuseets forskningsdata for publikationer, projekter og andre aktiviteter registreres i forskningsregistreringssystemet PURE, som er etableret i Det Kongelige Biblioteks regi for alle Kulturministeriets statslige forskningsinstitutioner m.fl. Se [Kulturministeriets Forskningsportal](#).

2. Større forskningsprojekter

Større projekter

Nationalmuseets forskere har i 2020 arbejdet på et stort antal projekter lige fra mindre individuelle undersøgelser til store projekter med mange interne eller eksterne samarbejdspartnere. Her præsenteres de væsentligste resultater fra 2020 for de af museets projekter, hvis samlede finansiering overstiger tre millioner kroner, og som involverer flere nationale eller internationale samarbejdspartnere.

Førkristne Kultpladser

Projektansvarlig: Mads Densø Jessen. Projektet tager udgangspunkt i en række af storgårde og bebyggelsescentre fra jernalder og vikingetid, som kan formodes at have fungeret som regionale centre for den førkristne religion – Tissø, Toftegård, Hoby og Gudme. De omfattende arkæologiske udgravninger og data fra disse pladser danner grundlag for undersøgelser af førkristne ritualer i det 1. årtusinde e.Kr. Projektet er finansieret af A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal og er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid.

Mads Densø Jessen og Anne Birgitte Godtfredsen tildeltes 676.800 kr. af Kulturministeriets Forskningsudvalg i 2018 til blandt andet strontiumanalyser af kvægtænder fra Tissø. Resultaterne er foreliggende og et overraskende mobilitetsmønster tegner sig blandt både ungt og ældre kvæg. Resultaterne er under publikation. Delprojektet ArkæoDrone som er hosted hos DTU – Space under Arne Døssing Andreassen har Tissø er en af hovedlokaliteterne. De første flyvninger med den nye drone blev gennemført med succes og der planlægges nye flyvninger i de vandmættede og kystnære områder, for at afklare Tissø forbindelse til Storebæltskysten. Delprojektet Et vindue til Vikingetiden, som fik seedmoney fra KrogagerFondens og Nationalmuseets Forskningslegat, og som udføres i samarbejde med konservator Torben Sode og Bernhard H. Gratuze (IRAMAT, Université d'Orléans) førte til grundstofanalyser af glas fra udvalgte, centrale vikingetidspladser fra Sydsandinavien. Glasstet deler sig i to grupper hvorfor der ser ud til at være to retninger i handelsnetværkene og den lokale produktion. Resultaterne er under publicering.

Det specielle fund af en lille miniature-stol i sølv blev diskuteret og publiceret i M.D. Jessen & K.R. Majland "The sovereign seeress – on the use and meaning of a Viking Age chair pendant from Gudme, Denmark", som kan findes her <https://tidsskrift.dk/dja/article/view/122229>. Artiklen sætter fokus på de specielle miniaturestole fra sen vikingetid og deres placering i et kvindeligt univers, ligesom den placerer lokaliteten Gudme i en ny vikingetidig kontekst.

<http://vikingekult.natmus.dk/>, <http://www.apmollerfonde.dk/projekter/foerkristne-kultpladser.aspx>

Right Side

Front

Bottom

————— 2 CM

Den lille miniaturestol i sølv fra Gudme, fylder mindre end 10x10mm, men fortæller en interessant historie om brugen af stole som værdighedssymbol og muligvis som en repræsentation for spådomskunst og det særligt hos magtfulde kvinder. Foto: ??

Recilience and Breakpoints

Projektansvarlig: Seniorforsker Mads Dengsø Jessen. Projektet er rettet mod at foretage en nærmere analyse af hvorledes de sociale forhold, agerbruget og klimaet påvirker hinanden og skaber dynamik i jernalderens Danmark. De sociale forhold vil blive undersøgt ved at kigge på hvordan bopladserne ændrer struktur og hvilket landskab de placeres i, agerbruget vil blive beskrevet ved at kortlægge og analysere bevarede kornsorter, mens klimaet vil kortlægges ved at udtage enkelte vækstringe fra bevaret egetræ. De bevarede korn og deres isotopindhold af kulstof og kvælstof kan fortælle hvor meget vand og gødning planterne har fået, mens isotopindholdet af ilt og kulstof i vækstringene fra eg, kan beskrive træets adgang til vand og hvor mange solskinstimer, der har været. I hvert af de tre datasæt vil projektet kunne præcisere tidspunkter med større udsving eller tydelige ændringer, og ved at sammenligne tidspunktet for ændringerne, kan det beskrives, hvordan de tre elementer påvirker hinanden og udviklingen af jernalderens samfund. Projektet er finansieret af Danmarks Frie Forskningsfond og er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid.

Projektet har evalueret, udvalgt og indsendt 200+ kornprøver til isotopanalyser ved Oxford University hvor de bliver præpareret og analyseret. Delresultater foreligger, mens databehandling pågår løbende. Der blev desuden foretaget yderligere detailopmåling af de fossile marksystemer ved Tårup Lunde på Østfyn, og indsamlet boreprøver for at kunne foretage totalgrundstofanalyser af de enkelte marklodder, der findes bevaret.

Første del af udtag, behandling og analyse af vækstringe fra bevaret egetræ er blevet gennemført, og resultaterne er blevet behandlet og delvist publiceret i samarbejde med C-14 laboratoriet ved Århus Universitet.

Der er endvidere oprettet en betaversion af en fællesdatabase mellem Moesgaard og Nationalmuseet til oversigt og statistisk analyse af de samlede arkæobotaniske fund de to museers laboratorier har behandlet og som indgår i projektet.

De store og velbevarede marksystemer ved Tårup Lunde, Fyn, har flere gange været genstand for undersøgelser. Denne gang ved en nyopmåling og udtagning af jordprøver til totalgrundstofanalyser. Foto: Morten F. Mortensen

Velklædt i Vikingetiden

Projektansvarlig: Forskningsprofessor mso Ulla Mannering. Velklædt i Vikingetiden er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet, Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid, Københavns Universitet, Center for Tekstilforskning og Sagnlandet Lejre.

Projektet har til formål at skabe nye og arkæologisk velfunderede rekonstruktioner af vikingetidens klædedragt. Det består af tre delprojekter, som genererer vigtig viden til hinanden gennem forskning og analyse, eksperimentelarkæologiske undersøgelser og rekonstruktioner samt formidling.

Delprojekt 1, Vikingetidens tekstilproduktion, sætter fokus på vikingetidens store variationer af tekstiler. Ved at kombinere analyser af originale tekstilfund med kontrollerede spinde- og væveeksperimenter, vil vi fremstille fem nye tekstilprøver i forskellige kvaliteter. Produktet bliver en "Tekstil Værktøjskasse", med tekstilprøver og redskaber, som kan anvendes i undervisning på universiteter og museer.

Delprojekt 2, Vikingetidens mands- og kvindedragt, har som mål at konstruere en mands- og kvindedragt baseret på to

danske gravfund fra 900-årene: Mammen, nær Viborg og Hvilehøj, nær Randers. Nye tekstiltekniske og naturvidenskabelige analyser af fundene danner basis for at skabe rekonstruktioner, der kommer så tæt på de originale fund, som muligt. Produktionen af dragterne med vævning, farvning og syning vil foregå i Sagnlandet Lejre, og de rekonstruerede dragter kan indgå i Nationalmuseets fremtidige udstillinger.

Delprojekt 3, Vikingetidens dragtkatalog, bliver en indsamling af forskellige kilder til vikingetidens dragt og tekstiler. Både arkæologiske, ikonografiske og skriftlige kan anvendes til at visualisere mands-, kvinde-, og børnedragter med forskellig status. Målet er at skabe et dragtkatalog, som gennem det tilgængelige materiale viser udviklingen i dragten i den sidste del af jernalderen og ind i middelalderen. Kataloget vil gøre det lettere fremover at træffe de rigtige valg i en rekonstruktionsproces. Projektet er finansieret af VELUX FONDEN og er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid.

I 2020 har Velklædt i Vikingetiden gjort arbejdet i Delprojekt 1 og Delprojekt 2 færdigt. Vi har primært formidlet projektet gennem vores Instagram-profil: @fashioningthevikingage, da Corona-pandemien har forhindret afholdelsen af de fleste planlagte formidlingsarrangementer. Det lykkedes dog at afholde et specialarrangement for VELUX FONDENS bestyrelse og senere et privat besøg af Hendes Majestæt Dronning Margrethe, hvor de færdige redskaber, tekstiler og dragter blev fremvist. Mere end 30 forskellige forskere og håndværkere har bidraget med viden og indhold til projektet. Vi siger stor tak til

Den færdige kvinde- og mandsdragt, som er udarbejdet i Delprojekt 2. Rekonstruktionerne tager udgangspunkt i analyser af tekstil- og skindfundene fra Hvilehøj og Bjerringhøj. Foto: Roberto Fortuna.

de mange ihærdige og dygtige hænder. Mands- og kvindedragten er blevet utrolig smukke og giver et helt nyt billede af dragten i vikingetiden, men også stof til eftertanke i forhold til hvordan vi tolker og formidler forhistoriens dragt og tekstilproduktion. De færdige dragter skulle have været udlånt til Kulturhistorisk Museum i Oslo i vinteren 2020/21, men grundet Covid19 blev dette lavet om til en virtuel udstilling som blev lanceret den 15. december og lukkede den 1. marts. De rekonstruerede dragter vil indgå i Nationalmuseets nye vikingeutstilling som åbner den 25. juni 2021. Der er herudover arbejdet intenst på afrapportering af delprojekterne og publicering af de mange resultater af Delprojekt 1 og 2. Den første artikel om skindanalyserne udkom online i november 2020 (<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1874391920304061>) i Journal of Proteomics. Videre blev en artikel om knoglerne fra Bjerringhøj indsendt til Antiquity og accepteret til publikation. Artiklen udkommer i 2021. I 2021 holder Velklædt i Vikingetiden så vidt muligt pause, mens Charlotte Rimstad er på barsel, og vi fortsætter i 2022 arbejdet med Delprojekt 3.

Finding Old Sikyon

Projektansvarlig: Projektseniorforsker Silke Muth-Frederiksen. Finding Old Sikyon er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet, Det Danske Institut i Athen, og Det Græske Kulturministerium. Projektets

Fragmenter fra menneske- og dyrefiguriner fundet i et gravmonument fra senklassisk/tidlig hellenistisk tid i den gamle Sikyon Foto: Mariette Höyer Larsen.

formål er at identificere det førhellenistiske Sikyons præcise beliggenhed, som befinder sig i den nordøstlige del af Peloponnes. Ved hjælp af moderne ikke-invasive arkæologiske metoder beskrives byens strukturelle elementer, fx havne, gader, huse etc. Efterfølgende foretages udgravninger på udvalgte felter ud fra de præliminære resultater. Sikyon var berømt i oldtiden for sine kunstakademier for maleri og skulptur og havde også stor betydning for kunsthåndværk. Projektet er støttet af Carlsbergfondet og er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid.

Den sidste feltforskningskampagne fandt sted i 2019, derfor var projektets aktiviteter i 2020 dedikeret til arbejde med fund, deltagelse i konferencer, publicering af artikler og planlægning af projektets fremtid.

Projektets fire ph.d.-studerende arbejdede videre på deres afhandlingerne, men pga. Covid-restriktionerne var det næsten umuligt for dem at arbejde på magasinet, på bibliotekerne eller i laboratorier, derfor blev de tydeligt forsinket. Det var først muligt for projektets danske medarbejdere senere om året at arbejde på magasinet i Sikyon igen. Der blev skrevet og afleveret forskellige artikler af projektets ledere og medarbejdere, som også deltog i flere online-konferencer. Der søgtes også penge for en anden projektfase med nye udgravninger, men da Carlsbergfondet opfordrede til at søge en del af finansieringen hos andre fonde, hvilket Nationalmuseets ledelse ikke tillod, kunne der ikke findes en løsning for fortsættelsen af feltforskningen. Men Carlsbergfondet bevilligede dog finansieringen af en publikationsfase for projektet fra januar 2021 indtil marts 2022.

. <http://natmus.dk/historisk-viden/forskning/forskningsprojekter/finding-old-sikyon/> <http://www.carlsbergfondet.dk/da/Forskningsaktiviteter/Forskningsprojekter/Semper-Ardens-forskningsprojekter/Silke-Muth-Frederiksen-Finding-Old-Sikyon>

Tanken bag tingene

Projektansvarlig: Museumsinspektør Peter Pentz. Gennem de sidste par årtier har den internationale Vikingeforskning haft et stigende fokus på vikingemennesket, herunder ikke mindst dets tankeverden og forestillinger om tid og rum. Danmark har gennem en liberal tilgang til privat metaldetektering et enormt genstandsmateriale fra vikingetiden, ting, der er meget mere end bare "ting". Tingene er ikke bare tavse vidner - men de taler bare ikke til os, fordi vi ikke forstår deres sprog. Hovedformålet med projektet *Tanken bag tingene* er at udvide kendskabet til viden om Vikingens verdensbillede gennem disse omfattende og udforskede fund og genstande, der er indkommet som detektorfund, og hermed yderligere kvalificere Nationalmuseets behandling af Danefæ.

Der er inden for forskningen i dag en voksende fornemmelse af, at man i vikingetiden opfattede menneske, natur, historie og genstande (materialitet) i en sammenhæng, der bl.a. kan beskrives gennem begrebet animisme. Vikingetidens mennesker synes at have opfattet deres omgivelser, herunder værktøj, smykker og andre genstande som besjælede, sådan at disse genstande – med figur- og maskefremstillinger, amuletter og dyrebilleder – ikke bare repræsenterede ånder og magter, men også i rette sammenhænge ligefrem betød, at sådanne var til stede. I den forbindelse skal projektet indkredse de mennesker fra vikingetiden, der gennem særlige teknikker kunne bruge denne ressource – tingenes magt – og forbinde den synlige verden med ånder og guder og andre ikke-synlige kræfter. Her spillede vølven, som i de skriftlige kilder associeres med udøvelsen af vikingetidens magi, seiðr, en vigtig rolle. Vølven vil derfor indtage en særlig rolle i projektet og vølven er også hovedaktør i Nationalmuseets vikingeutstilling 2024.

Projektets kronologiske omdrejningspunkt er Vikingetid (c. 750-1100), men bl.a. gennem den interdisciplinære tilgang vil begreberne animisme og shamanisme også blive berørt på tværs i geografi og tid. Projektet koordineres iøvrigt med andre igangværende vikingetidsinitiativer, både indenlandske og udenlandske. Projektet er finansieret af KrogagerFonden og er forankret i Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid.

I løbet af projektets første år er der foretaget dybdegående undersøgelser af forskellige kategorier af miniaturegenstande (snoede slangefigurer, spyd, sværd, vognhjul, skjolde), som hidtil kun har fået begrænset videnskabelig opmærksomhed. Alle disse emner havde sandsynligvis amulettiske kvaliteter og var tæt forbundet med 'magtfulde kvinder'. Baseret på en kontekstuel analyse af alle eksempler på miniaturslanger – fund fra Danmark, Sverige, Norge og England – kan det foreslås, at miniaturerne muligvis har været en del af 'vølvæ-værktøjskassen.' Undersøgelserne er mundet i adskillige artikler i videnskabelige tidsskrifter, og enkelte mere brede populære. Undersøgelser af et endebeslag til et drikkehorn, ligeledes et nyere detektorfund, har været affødt et par artikler, ligesom en række andre genstande.

Et planlagt seminar med ekstern deltagelse måtte desværre aflyses pga Corona-epidemien. Der er etableret samarbejde Museum Sydøstdanmark og Roskilde Museum med henblik på at udføre nye analyser af en tredobbelt grav, udgravet af Roskilde Museum; graven indeholder fund, der kan tolkes i retning af, at en af de gravlagte har været udøver af seiðr. Samarbejdet med Roskilde Museum omfatter i øvrigt analyse og publikation af skatten fra Ll. Karleby—en skat indeholdende

talrige amuletter og som er blevet Danefæ-behandlet på Nationalmuseet. I samarbejde med Bergen Museum og Kulturhistorisk Museum, Oslo, undersøges en grav fra Guttdalen i Norge; denne grav indeholder bl.a. en "vølvæstav." En anden kvindegrav fra Enghøj, Djursland, analyseres i samarbejde med Museum Østjylland; denne grav indeholdt en usædvanlig genstand, et omarbejdet engelsk smykke, hvis genstandsbiografi øjensynlig har signaleret og været en del af gravlagte kvindes identitet.

Middle Class Urbanism

Projektansvarlig: Forskningsprofessor Morten Nielsen. Formålet med dette tværfaglige forskningsprojekt med undertitlen *An interdisciplinary study of the physical reordering of urban sub-Saharan Africa* er at undersøge den stigende urbanisering af det sydlige Afrika med særligt fokus på forholdet mellem 'middelklasse-urbanisme' og fysisk byplanlægning. Maputo, hovedstaden i Mozambique, vil udgøre den empiriske ramme for forskningsprojektet og dets fire underprojekter, der integrerer faglige perspektiver fra antropologi, arkitektur, bystudier og historie. Disse faglige perspektiver indrammes af en analytisk tilgang,

der betragter 'middelklasse-urbanisme' som de socio-kulturelle praksisser og strategier, der opererer på tværs af adskillelsen mellem det lovlige og det ulovlige, det formelle og det uformelle, og som struktureres af ideer om en uforstyrret privatsfære og sikkerhed som værende afgørende faktorer for at kunne opnå et bedre liv i byen. Det er projektets hypotese at (1) 'middelklasse urbanisme' er en væsentlig drivkraft for de igangværende fysiske og materielle transformationsprocesser som byer i det sydlige Afrika i øjeblikket gennemgår og at (2) nye former for medborgerskab, som har byen snarere end nationalstaten som politisk fællesskab, opstår som resultat af disse urbaniseringsprocesser. Forsk-

*Den omtrent 3 cm store slangeamulet med to glasperler er et af de fineste detektorfund fra de seneste år. Miniaturslangen er sammen med andre miniaturer blandt de detektorfund, som projektet har undersøgt i 2020.
Foto: Søren Greve*

Tekst Byggeprojekt i udkanten af Maputo, Mozambique. Foto: Morten Nielsen

ningsprojektet omfatter fire underprojekter: et antropologisk studie af udliciteret byplanlægning, et arkitektonisk studie af middelklasse-byggerier, et urbanitetsstudie af privatiserede beboelsesområder og et historisk studie af anlægningen af større nabolag i perioden omkring Mozambiques uafhængighed i 1975. Projektet er finansieret af Danmarks Frie Forskningsfond og er forankret i Danmarks Oldtid og Middelalder.

Ligesom alle andre forskningsprojekter har også Middle Class Urbanism projektet været voldsomt udfordret af Corona-pandemien. Den oprindelige plan var, at projektet skulle afsluttes 1. september 2020, hvorfor vi havde arrangeret en række aktiviteter i årets første seks måneder, der handlede om at kommunikere vores resultater til omverdenen. Flere af disse aktiviteter valgte vi på grund af Corona-pandemien at udskyde til 2021, herunder også vores afsluttende internationale forsknings-konference hvor en række førende by-eksperter er indbudt. I 2020 har vi derfor haft mulighed for at arbejde fokuseret på en række publikationer skrevet både i fællesskab og individuelt og har lavet to forslag til redigerende antologier, der er indsendt til internationale forlag. Derudover har vi lavet et oplæg til en foto-bog baseret på vores arbejder i Maputo, Mozambique, som også er præsenteret for et forlag. I 2021 har vi fortsat udgivelsesrækken af vores Policy Briefs, der formidler vores resultater på en enkel måde, der sigter mod direkte anvendelse af bypraktikere i verdens byer.

Jellingprojektet

Projektansvarlig: Seniorforsker Anne Pedersen. Jellingprojektet – et kongeligt monument i dansk og europæisk belysning er et forsknings- og formidlingsmæssigt samarbejde med forskere fra Aarhus Universitet, Københavns Universitet og VejleMuseerne. Jellingprojektet tager afsæt i de enestående monumenter fra 900-årene i Jelling – et monumentkompleks, der markerer såvel overgangen fra hedenskab

STØRRE FORSKNINGSPROJEKTER

til kristendom som konsolideringen af den danske kongemagt i vikingetiden. Projektet sigter mod at udbygge den eksisterende viden om Jellingmonumenterne og det landskab, de en gang var en del af ved hjælp af arkæologiske, historiske og naturvidenskabelige undersøgelser og analyser. Jellingkomplekset låner træk fra kendte monumenter og samtidige bebyggelser andetsteds i Danmark. Bygherrerne har uden tvivl også hentet inspiration udefra. Projektet inddrager derfor synsvinkler og perspektiver fra det øvrige Norden og Europa med henblik på at nå ind til forudsætningerne for den udvikling, der kan følges i Danmark og nabolandene i 900-årene. Målet for undersøgelserne af Jelling Kirke er at etablere et nyt helhedsbillede af det ældste stenbyggeri i Jelling og med Jelling som afsæt bidrage til forståelsen af de ældste kirker i Danmark og udbygningen af det danske kirkelandskab. Projektet er støttet af Bikubenfonden og er forankret i Middelalder, Renæssance og Numismatik.

Aktiviteten i 2019 har som i det foregående år koncentreret sig om publiceringen af de mange resultater fra projektets undersøgelser og udgravninger dels i Jelling, dels i lokalområdet og Østjylland. De ansvarlige for de enkelte delprojekter har udarbejdet manuskripter til to planlagte monografier om hhv. monumenter og landskab og Jelling Kirke, der vil udkomme som Publications from the National Museum (PNM), Jelling Series, vol. 20.4 og 5. Derudover har projektdeltagere bidraget med foredrag i nationale og internationale foraer og udarbejdet manuskripter til kommende selvstændige artikler. Disse omfatter blandt andet en planlagt naturvidenskabelig artikel om dateringspotentialet i pollen. En artikel om de arkæologiske fund fra vikingetiden i Jelling og omegn indgår i Viking Encounters Proceedings of the 18th Viking Congress i 2017, der forventes at udkomme i 2020.

Aktiviteten i 2020 har som i de foregående år koncentreret sig om publiceringen af de mange resultater fra projektets undersøgelser og udgravninger dels i Jelling, dels i lokalområdet og i Østjylland. De ansvarlige for de enkelte delprojekter har afsluttet manuskripter til to monografier om hhv. monumenter og landskab og Jelling Kirke, der vil udkomme som Publications from the National Museum (PNM), Jelling Series, vol. 20.4 og 5. Derudover har projektdeltagere bidraget med foredrag og selvstændige artikler. Disse omfatter blandt andet en planlagt naturvidenskabelig artikel om dateringspotentialet i pollen. De arkæologiske fund fra vikingetiden i Jelling og omegn tages op i en artikel i publikationen Viking Encounters. Proceedings of the 18th Viking Congress i 2017, der udkom i efteråret 2020.

Jellingprojektet har i 2020 fortsat sit samarbejde med VejleMuseerne vedrørende undersøgelser dels på fundstedet for en befæstet gård fra 700-/800-årene ved Erritsø ud til Lillebælt, dels ved gården Anesminde umiddelbart vest for Kongernes Jelling, der tænkes inddraget i den lokale kulturhistoriske

Jelling 2020. En forandret udsigt til højene og kirken; stolperne i forgrundene markerer den sydlige del af den mægtige palisade, der en gang stod omkring højene og runestenene. Foto: Anne Pedersen

formidling. Undersøgelserne ved Erritsø har bidraget med øget viden om denne markante lokalitet fra perioden forud for etableringen af monumentkomplekset i Jelling, mens udgravningerne ved Anesminde har føjet nye detaljer til den vestlige del af 900-tallets palisadekompleks. Resultaterne fra Anesminde forventes indarbejdet i Jellingprojektets publikationsrække. <http://jelling.natmus.dk/>

Dansk Ekspeditionshistorie

Projektansvarlig: Forskningschef Christian Sune Pedersen. Projektet undersøger danske ekspeditioner over et langt tidsrum i et facetteret, komparativt (internationalt) perspektiv, der aflæser ekspeditionen som historisk fænomen i videnskabshistorisk, kulturhistorisk og kolonihistorisk belysning. Projektet skal munde ud i et trebinds bogværk, som i en videnskabelig men populært tilgængelig form skal bibringe ny viden om kendte ekspeditioner og bringe væsentlige, men hidtil upåagtede eller glemte ekspeditioner frem i lyset.

Bogværket beskæftiger sig både med kultur- og naturvidenskabelige ekspeditioner. Ekspeditionernes primære opgave var og er at skabe ny viden ved enkeltpersoners eller gruppers vidensindsamling uden for Danmarks grænser inden for mangfoldige faggrene som geografi, botanik, zoologi, antropologi, arkæologi, geologi etc. Ekspeditionerne omfattede indsamling af for eksempel etnografika, arkæologiske genstande og præparater samt producerede tegninger, fotografier, film og lydoptagelser.

Projektet er et samarbejde mellem Nationalmuseet, Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, Gads Forlag og en lang række forskere fra museet og fra andre institutioner. Projektet er støttet af Augustinusfonden og er forankret i Nyere Tid og Verdens Kulturer.

Afrikanisten Carl Kjersmeier på "fetishjagt" i Fransk Vestafrika 1932. Foto: Amalie Kjersmeier

Activating Arctic Heritage – Exploring UNESCO World Heritage in Greenland

Projektansvarlig: Forskningsprofessor Bjarne Grønnow. Nationalmuseerne i Grønland og Danmark har forenet deres forskningsressourcer i projektet 'Activating Arctic Heritage'. Formålet er at øge den kultur- og miljø-historiske indsigt i de to grønlandske kulturlandskaber, der for nyligt er klassificeret som UNESCO Verdenskulturarv: 'Aasivissuit – Nipisat' nær Sisimiut i Vestgrønland og 'Kujataa' i Sydgrønland. Førstnævnte område rummer fortidsminder, der vidner om 4.500 års udvikling af den grønlandske fanger- og fiskerkultur, mens Kujataa især er kendt for sine velbevarede spor efter nordboernes middelalderlige landbrugslandskab. Projektet, der kombinerer arkæologi og historie med naturvidenskabelige undersøgelser, skal berige de to UNESCO-områder med ny viden om kulturhistorien, menneskets levevilkår og samfundenes samspil med omgivelserne.

Projektets arkæologiske kortlægninger og udgravninger i UNESCO-områderne skal kaste nyt lys på udviklingen særligt gennem de sidste tusind år. Denne periode var præget af kulturmøder mellem inuit og udefrakommende og af klima-svingninger som Den Middelalderlige Varmeperiode og Den Lille Istid. 'Activating Arctic Heritage' forsker også i bevaring af fortidsminder. Den globale opvarmning og et indryk af turister i UNESCO-områderne påvirker de sårbare arktiske landskaber, og projektet vil bidrage med nye metoder til monitoring og beskyttelse af fortidsminderne i disse områder. Yderligere undersøges hvorledes en række naturvidenskabelige analysemetoder med minimale indgreb i de kulturlag, som endnu findes bevaret på bopladserne, kan give helt ny indsigt i datidens ressourceudnyttelse og

skiftende livsvilkår:

Projektets modul, 'Dialoger', knytter forskningen i fortiden sammen med nutidens lokalsamfund. Her inddrages lokale museer og UNESCO-organisationer og interesserede borgere – ikke blot som informanter, men som samarbejdspartnere ('samskabelse'). Målet er sammen at udvikle områdernes kulturelle ressourcer og pege på veje til bæredygtig turisme i UNESCO-områderne.

Som overalt satte corona-restriktionerne præg på Activating Arctic Heritage Projektets aktiviteter i 2020. Indrejsebegrænsninger i Grønland bevirkede, at

kun mindre dele af det planlagte feltarbejde blev realiseret, men det lykkedes dog projektets forskere fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv at gennemføre dronebaserede topografiske opmålinger af det nordlige UNESCO-områdes arkæologiske nøglelokaliteter og prøveundersøgelser af inuitiske bopladser i Sydgrønland. I foråret kunne projektets antropologiske post doc. foretage et indledende besøg i det sydlige UNESCO-område, Kujataa.

Adgangen til laboratorier var yderst begrænset – dog lykkedes det at foretage indledende analyser og dateringer af de borekerner, prøver af knoglematerialer, skeletrester og arkæologiske fund, der blev hjemtaget i 2019. Og der blev lagt vægt på at udvikle og forfine vores analysemetoder. I løbet af året dukkede også hidtil ukendte, meget informative skriftlige kildematerialer op i Rigsarkivet vedrørende det ganske korte koloniseringsforsøg, der blev gjort (1729 – 31) på øen Nipisat, syd for Sisimiut. Nipisat er med sine rige spor ikke blot fra koloniseringen, men også fra inuit-bosættelser både før og efter denne tid, en af nøglelokaliteterne i det nordlige UNESCO-område (Aasivissuit-Nipisat).

Endvidere etablerede projektet et nyt, marinarkæologisk delprojekt, som i 2021 ved hjælp af undervandsdroner og skannere skal undersøge havbunden ud for såvel europæernes som inuits hvalfangst-lokaliteter.

Projektets ideer og foreløbige resultater blev formidlet flittigt i pressen og gennem foredrag, og den grønlandske kunstner, Nuka Godtfredsen, udførte en række smukke rekonstruktionstegninger af livet på de fortidige bopladser i UNESCO-områderne.

Endeligt ansatte projektet yderligere to post.doc.-forskere: Anne Marie Høyer Eriksen inden for ancient DNA-studier af kulturlag på bopladser og Anne Mette Jørgensen inden for den antropologiske del af projektet.

Bronze Age wool economy: production, trade, environment, husbandry and society

Projektansvarlig: Forskningsprofessor Karin M. Frei. Projektets formål er at belyse uldproduktionens økonomiske betydning i europæisk bronzealder med hovedvægt på at undersøge hvorvidt og i givet fald hvordan distributionen af uldtekstiler påvirkede dannelsen af overregionale netværk og handelsruter. Projektet har fokus på to nøglelokaliteter: Szazhalombatta på den ungarske højslette og Montale på Posletten i Norditalien. Der er tale om to veludgravede bopladser, hvor der er fremdraget et stort arkæologisk materiale relateret til uldproduktion. Fundene fra de to lokaliteter indikerer, at der her er

Activating Arctic Heritage Projektets fysisk-biologiske antropolog, Dorthe Dangvard Pedersen, analyserer skeletter fra nordbo-grave, der blev undersøgt af projektet ved Igaliku i 2019. Foto: Jette Arneborg

tale om de første tegn på storskala tekstilproduktion i Europa. Projektet er tværfagligt, og har såvel en teoretisk som en analytisk tilgang, hvor sidstnævnte især er baseret på strontium isotopanalyser af levn af får og geder. Projektet er finansieret af Riksbankens Jubilumsfond og er et samarbejde mellem Göteborg Universitet og Nationalmuseet, hvis del er forankret i enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning.

Fra 2016 og frem til 2018 var arbejdet koncentreret omkring indsamling af materiale til etablering af en baseline (via proxy data fra vand, planter og jord), samt af arkæologiske prøver fra de to lokaliteter. Fra 2017 og frem

til 2020 blev strontiumisotopanalyser af alle indsamlede prøver udført. Resultaterne er blevet tolket (i samarbejde med de lokale museer og forskere) og præsenteret ved flere internationale konferencer. Flere rapporter er også blevet udarbejdet siden 2019. I slutfasen er fokus på den endelige publiceringsproces i internationale tidsskrifter. <https://www.gu.se/en/research/bronze-age-wool-economy-production-trade-environment-husbandry-and-society-thesp>

Tales of Bronze Age People

Projektansvarlig: Forskningsprofessor Karin M. Frei. Projektet er et "Semper Ardens" forskningsprojekt (2018-2022), som tager udgangspunkt i de forskningsspørgsmål, der er opstået i bl.a. "Tales of Bronze Age Women" og andre europæiske forskningsprojekter, og som tyder på, at mobiliteten i europæisk bronzealder har været mere udbredt og mere kompleks end hidtil antaget. Projektet "Tales of Bronze Age People" har derfor til formål, at give et dybere indblik i menneskers mobilitet i bronzealderen.

I projektet undersøges et større antal individer, som også omfatter mænd og børn fra forskellige typer af begravelser, og fra hele bronzealder-perioden. Det er også projektets mål, at afbalancere resultaterne fra projektet "Tales of Bronze Age Women" ved at integrerer de arkæometriske resultater med den arkæologiske teoretiske diskurs. Dette skal ske via diverse workshops og møder med eksperter fra forskellige forskningsområder med henblik på at bedre at forstå mobilitet og dens indvirkning på dynamikken i bronzealderen.

Derudover, er der etableret samarbejder med forskellige lokale museer med henblik på, at undersøge nøgleindivider fra nyligt afsluttede og igangværende udgravninger. Tales of Bronze Age Women er støttet af Carlsbergfondet og forankret i enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning.

Covid-19 situationen i 2020 har desværre betydet mange aflysninger af planlagte feltarbejder, både i Danmark og især ved nogle af de nøgleregioner i Middelhavsområdet, som projektet også fokuserer på. Men på trods af Covid-19 situationen i 2020 har projektets forskere alligevel publiceret mange af projektets foreløbige resultater, og har i nogle tilfælde også arbejdet med spørgsmål om mobilitet i andre forhistoriske perioder. Dermed har projektets samarbejde med bl.a. lokale museer og andre internationale forskere resulteret i flere internationale peer review publikationer i højt profilerede tidsskrifter, så som PlosOne, Science of the Total Environment og Journal of Archaeological Science. Tiden, som projektet dækker, er derved også blevet udvidet med data fra skeletter fra Stenalderen og helt til Vikingetid. En af projektets tidligere publikationer (Frei et al. 2019 med titlen: Mapping human mobility during the third and second millennia BC in present-day Denmark) fik en særstatus i år, som en af de mest citerede artikler i tidsskriftet PlosOne. https://www.e-a-a.org/EAA2019/Programme_tabs/Keynotes.

I juli 2021 fik vi besked af Editor in Chief, Emily Chenette fra tidsskriftet PlosOne om at: "Your article is among the top 10% most cited PLOS ONE papers published in 2019" (Frei et al., 2019), og modtog dermed denne milestone omkring denne forskning. (Grafik: PlosOne)

[aspx?WebsiteKey=92bb0c7f-79c0-4998-9804-b5db83f9a8b9](https://www.nhmuseum.dk/WebsiteKey=92bb0c7f-79c0-4998-9804-b5db83f9a8b9)

Towards a New European Prehistory (The Rise II)

Projektansvarlig: Forskningsprofessor Karin M. Frei. Projektet er et stort seksårigt forskningsprojekt, der gennemføres i et samarbejde mellem Göteborg Universitet, Center for GeoGenetik ved Københavns Universitet og Nationalmuseet. Nationalmuseets del ledes af forskningsprofessor Karin M. Frei, der har det overordnede ansvar for isotopanalyser (Sr). Projektet er tværfagligt, og tager udgangspunkt i den videnskabelige revolution der sker i øjeblikket for så vidt angår studier af mobilitet ved inddragelse af analyser af fossilt DNA og af isotopanalyser. De nye forskningsresultater har afsløret et meget mere dynamisk billede af den europæiske forhistorie end tidligere antaget. Der er nu bl.a. evidens for en større migration omkring tidspunktet for landbrugets indførelse, ca. 4000 f.Kr. og igen omkring 3000 f.Kr.

Projektets overordnede mål er at belyse stenalder og bronzealder migrationer i Europa baseret på en kombination af data fra DNA, isotopanalyser, historisk lingvistik og arkæologi. Den geografiske hovedvægt er Middelhavsområdet og Skandinavien. Towards a New European Prehistory (The Rise II) er støttet af den svenske Riksbankens Jubileumsfond og forankret i enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning.

I 2020 har det bl.a. resulteret i flere nøgleartikler: det første Sr-isotop baseline kort over Cypern, som var et knudepunkt i bronzealderen (Ladegaard-Pedersen et al., 2020), to detaljerede studier over landbrugskalkningens implikationer for Sr baselines i Danmark (Frei et al., 2020 og Frei et al., 2020), og et helt kapitel i bogen "Contrasts of The Bronze Age", publiceret af Brepols Publishers, omkring bronzealderen i Thyområdet (Kristiansen et al., 2020).

Nye og innovative rensningssystemer til danske kalkmalerier (CleanLime)

Projektansvarlig: Seniorforsker Isabelle Brajer. Hovedparten af bevaringsarbejdet med middelalderlige kalkmalerier i danske kirker består i genrestaurering af udsmykninger, som allerede er blevet istandsat én eller to gange tidligere inden for de sidste 100 år. Et af de største og mest presserende problemer, som nutidens konservatorer støder på er fjernelse af indlejret snavs. De første rensninger i første halvdel af 1900-tallet blev hovedsageligt udført med vand og svamp. I denne proces blev en stor mængde snavset vand ført ud over overfladen, og da kalkmalerierne er malet på et porøst underlag (hvidtekalk og kalkpuds), blev det snavsede vand suget ind i væggenes porer. I forskningsprojektet skal nye muligheder inden for kalkmalerirensning afprøves og testes ved brug af kompresser. Projektet består af to ph.d.-projekter, hvor det ene vil have fokus på hydrogeler og det andet på ler. Hertil kommer et delprojekt, som vil have fokus på polyakryler. Sammenligneligheden metoderne i mellem vil blive sikret gennem brug af de samme testobjekter (tilsødede fliser) i de indledende laboratorieforsøg, og metoderne effektivitet vil desuden blive afprøvet in situ med rensningsforsøg på tilsnavsede kalkmalerier. Projektet er støttet af Augustinus Fonden, Kulturministeriets Forskningspulje og Nationalmuseet og er forankret i Miljøarkæologi og Materialeforskning.

I 2020 har projektet ligget stille bl.a. på grund af orlov til flere af deltagerne,

MarinePlastics

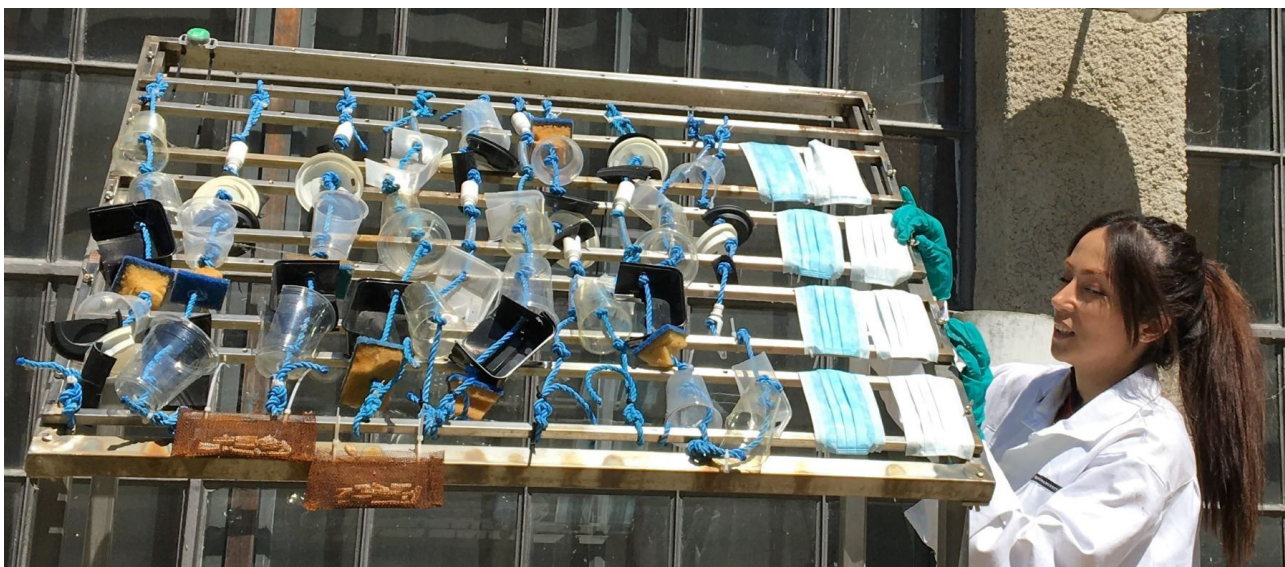
Projektansvarlig: Forskningsprofessor mso Yvonne Shashoua. MarinePlastic is an interdisciplinary center for cutting-edge research into marine plastic pollution, uniting Danish researchers across institutions (Aalborg University, Aarhus University, Danish Technical University, Roskilde University and National Museum of Denmark) and expertise. Marine plastic pollution is one of the fastest growing environmental problems of our time. Between 60 and 80% of today's global marine litter is comprised of plastic and 300 million tons are released annually into the marine environment. This has resulted in the development of an array of policies and strategies addressing the growing pollution issues. Howe-

ver, these societal initiatives have been initiated while the scientific research within key topics is still in its infancy.

MarinePlastic's purpose is to develop a scientifically- based understanding of the types, sources, occurrence, fate and environmental consequences of marine pollution caused by all sizes of plastic materials ranging from macroplastics (pieces larger than 5mm) to nanoplastics (particles and fibres smaller than 1mm). The knowledge generated by MarinePlastic will be used to develop societal solutions to plastic pollution and interact with policymakers. The National Museum of Denmark is responsible for Work Package 4 in which the specific environmental factors and the combinations most likely to accelerate and slow the degradation of plastics are identified. The National Museum is also active in Work Package 3 that aims to qualify and quantify the sources, magnitude and distribution of plastic pollution in Danish waters. Marine Plastic is funded by the Velux Foundation and based in Environmental Archaeology and Materials Science (M&M).

During 2019 and 2020, the National Museum was a partner in a citizen science project, that comprised the first scientific survey of plastic litter across Denmark. Maseksperimentet 2019 involved 57,000 students (6–19 years) collecting and documenting 374,082 plastic items in 94 out of 98 Danish municipalities in October 2019. The results were published in the high impact journal Scientific Reports in October 2020 (<https://doi.org/10.1038/s41598-020-74768-5>) and highlighted that the top three sources of plastic pollution in Denmark are cigarette butts, crisp and sweet packaging and carrier bags. In 2019, we exposed the major plastic types identified in plastic litter to Danish weather on a stand outside in Brede, underwater and buried in the sea bottom in Lynæs Harbour and to sunlight and heat. We are taking samples of the exposed plastics to evaluate and compare their chemical, physical and biological degradation states every 6 months. An extensive database assembling all data describing degradation for 12 different types of plastic and their changes with time and environment has been developed for use by all MarinePlastic partners.

Because Maseksperimentet 2019 suggested cigarette butts to be the greatest source of plastic pollution in Denmark with 7-8 million butts on the streets at any one time, a preliminary study into simple techniques to accelerate their breakdown and possible recycling was awarded seed money from KroggerFonden and Nationalmuseets Forskningslegat. As the first stage in this study, a 7th grade school project in collaboration with Lyngby-Taarbæk municipality between September and December 2020 showed that acidic treatments caused fragmentation of cigarette butts.

Samples of disposable plastic products are being exposed to Danish weather to investigate their degradation processes and –rates. Disposable facemasks were added to the exposure stand in June 2021. Photo by Yvonne Shashoua

Cultural Citizenship and Innovation (CULINN)

Projektansvarlig: Projektleder Gitte Engholm. CULINN (Cultural Citizenship and Innovation) er et 3-årigt forskningsprojekt, som involverer ni partnere, herunder Arbejdermuseet og fem lokalmuseer. Målet med CULINN er på et konkret plan at udvikle ideer til, hvordan kulturinstitutioner, fortrinsvist kulturhistoriske museer kan bidrage til flytninges integration (sprogudvikling, netværksopbygning, styrket tilhørsforhold og kompetencevedligeholdelse) gennem kulturelle medborgerskabsprojekter. Viden og erfaringer fra CULINN projektet forventes at nå ud til alle kulturhistoriske museer med en række konkrete forslag til, hvordan museerne kan tilgodese gruppen af nyankomne i deres formidling som en integreret del af museets praksis. Projektet er intervenserende og producerer samtidig ny organisations- og musealteoretisk viden om tværinstitutionelle, brugerinddragende og civilsamfundsbase-rede projekter, der både skal håndtere interkulturalitet og nye borgere som museale tematikker. Som et aspekt heraf bliver begrebet medborgerskab gjort til genstand for forskningsmæssig undersøgelse som diskursiv størrelse og praktisk museal udfordring. Projektet adresserer overordnet museers udfordringer i en globaliseret verden, hvor migration rejser nye spørgsmål til et dansk, nationalt museums indsamlings og – formidlingspraksis, idet mennesker og materialkultur i stigende omfang kommer til Danmark og bliver del af historien. CULINN er støttet af Innovationsfonden og forankret i enheden for Formidling.

Projekt afsluttedes i februar 2020 med en konference med deltagere fra fonde, forskere og museumsformidlere. Konferencen bød bl.a. på en diskussion mellem 7 museumsdirektører om spørgsmålet om, hvilken rolle kan et projekt som CULINN kunne spille i en tid, hvor museerne i stigende grad både skal være kommer-cielle, levedygtige institutioner og samtidig være demokratiske medspillere, der rækker ud efter nye målgrupper og ikke-brugere? Projektets resultater er samlet en publikation *Mellem innovation og integration*. Når museer møder nytilkomne borgere (2019), der gennem 11 artikler formidler projektets erkendelser og erfaringer. På projektets hjemmeside <https://www.culinn.dk> er der adgang til et rigt materiale af videofilm med projektdeltager-nes refleksioner og erkendelser. Her ligger også konkrete forslag til inkluderende formidlingsar-rangementer.

Pop-up udstillingen produceret af lokale beboere i det almene boligområde Lindholm. Vi elsker Lindholm udstilledes på skiftende steder, så som boligområdet og det lokale bibliotek. Foto: Trine Schächter Rasmussen/Lindholm Indefra

3. Enhederne og deres projekter

Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid

Forskningsområder

Enheden har forskning inden for forhistorisk (F), klassisk (K) og nærorientalsk (N) arkæologi samt ægyptologi (Æ) og antikkeception. Inden for den forhistoriske arkæologi arbejdes der primært med Danmarks forhistorie fra de ældste tider til 1050. Det sker på baggrund af hele Europas forhistorie, således at kulturfænomener udforskes på europæisk baggrund, og der samarbejdes i stadig højere grad internationalt. Særlige temaer i disse år udgør forskning i forhistoriske tekstiler samt projektet 'Førkristne Kultpladser'.

Forskningen inden for klassisk og nærorientalsk arkæologi samt ægyptologi omfatter Middelhavskulturernes udvikling fra de tidligste tider til slutningen af Senantikken, ca. 700 e.Kr. koncentreret om Grækenland inklusive områderne øst og vest for Grækenland – i øst med særligt fokus på Cypern og i vest på det syditaliske område. Et hovedtema er forskning i keramikproduktion og -handel i middelhavsområdet. Medarbejdere søger til stadighed at udnytte antiksamlingens store potentiale for udforskningen af antikkens kulturhistorie og kunst.

Målet er dels at øge vor viden om de pågældende civilisationer, dels at øge bevidstheden om betydningen af arven fra antikken for dagens Danmark.

Endelig er forskningschef Lasse Sørensen ansvarlig for strategiske forskningscenterdannelser (C).

Medarbejdere inden for forskningsområdet (opdateret)

Forskningschef Lasse Sørensen, ph.d.

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Nikolai Brandes, postdoc, ph.d. (C)

Leszek Gardela, postdoc, ph.d. (F)

Anne Haslund Hansen, seniorforsker, ph.d. (Æ)

Sanne Hoffmann, ph.d.-stipendiat (K)

Sandie Holst, ph.d.-stipendiat (F)

Mads Densø Jessen, seniorforsker, ph.d. (C)

Flemming Kaul, seniorforsker, dr.phil. (F)

John Lund, seniorforsker, dr.phil (K)

Ulla Mannering, forskningsprof. mso, ph.d. (F)

Silke Müth-Frederiksen, projektseniorforsker, ph.d. (K)

Morten Nielsen, forskningsprof, ph.d. (C)

Peter Vang Petersen, seniorrådgiver (F)

Bente Philippsen, projektforsker, ph.d. (F)

Anders Pihl, videnskabelig assistent (F)

Charlotte Rimstad, postdoc, ph.d. (F)

Nadia Maria Kristensen, ph.d.-stipendiat (K)

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Morten Axboe, emeritus, dr.phil. (F)

Mads Lou Bendtsen, akad. medarbejder (F)

Adam Cordes, akademisk medarbejder (F)

Tom Christensen, projektforsker (F)

Ida Demant, akademisk medarbejder (F)

Sol Hallset, tegner (F)

Malgorzata Hansen, tegner (F)

Ole T. Kastholm, akademisk medarbejder (F)

Susanne Klingenberg, museumsinspektør (F)

Stephen Lumsden, akad. medarbejder, ph.d. (N)

Julie Nielsen, akademisk medarbejder (F)

Poul Otto Nielsen, museumsinspektør (F)

Freerk Oldenburger, akademisk medarbejder (F)

Bodil Bundgaard Rasmussen, emerita (K)

Frank Ruszkai, tegner (F)

Jeanette Varberg, museumsinspektør (F)

Nye projekter

Titel Tanken bag tingene

Ansvarlig: Museumsinspektør **Peter Pentz**

Beskrivelse: Hovedformålet med projektet Tanken bag tingene er at udvide kendskabet til viden om Vikingens verdensbillede gennem de omfattende og uudforskede fund og genstande, der er indkommet som detektorfund, og hermed yderligere kvalificere Nationalmuseets behandling af Danefæ.

Projektets kronologiske omdrejningspunkt er Vikingetid (c. 750-1100), men bl.a. gennem den interdisciplinære tilgang vil begreberne animisme og shamanisme også blive berørt på tværs i geografi og tid.

Projektet koordineres iøvrigt med andre igangværende vikingetidsinitiativer, både indenlandske og udenlandske

Varighed: 01.04.2020-31.03.2023

Finansiering: 5.000.000 kr. KrogagerFonden

Eksterne samarbejdspartnere: Museum Sydøstdanmark, Roskilde Museum, Museum Østjylland, Bergen Museum, Kulturhistorisk Museum, Oslo m.fl.

Græske helligdomme

Ansvarlig: Postdoc **Sanne Hoffmann**

Beskrivelse: Projektets formål er at skabe ny viden om, hvordan de antikke græske helligdomme agerede som kommunikative rum for religiøse og verdslige budskaber i kraft af deres rolle som centrale mødesteder i samfundet. Midlet hertil er dels et studie af de budskaber, der blev indlejret i det hellige rum i form af votivgaver, monumentale dedikationer og indskrifter, dels af de fysiske rammer, udtrykt gennem arkitekturens udformning. Ved at identificere de ikonografiske, verbale, og strukturelle kommunikationsformer kan de direkte og indirekte budskaber, der blev formidlet i helligdommene, afkodes og analyseres.

Varighed: 01.01.2020-31.12.2022

Finansiering: 772.339 kr. Kulturministeriets Forskningspulje (KFU)

Eksterne samarbejdspartnere: British Museum m.fl.

ArkæoDrone

Ansvarlig: Seniorforsker **Mads Dengsø Jessen**

Beskrivelse: I ArkæoDrone projektet ønsker vi, at udvikle og demonstrere en droneplatform til avancerede geofysiske opmålinger specifikt til arkæologisk kortlægning i Danmark, inklusiv i svært tilgængelige områder såsom moser, søer og lavtvandede kyster. Målet med ArkæoDrone er, at systematisk og non-destruktiv arkæologisk kortlægning vha geofysiske metoder i fremtiden foretages hurtigere, billigere og mere fyldestgørende end ved eksisterende traditionelle metoder. Vi ønsker at opbygge en teknologi og viden på tværs af DTU og de danske museer således, at geofysisk kortlægning fra droner

bliver standard ved arkæologiske forundersøgelser med henblik på at sikre og få et kvalificeret og sammenligneligt overblik over den arkæologiske kulturarv. Med projektet forventer vi, at DTU og den danske museumforskning kommer helt med i front i Norden og i Europa inden for anvendelsen af avancerede og effektive droneteknologiske platforme til løsning af f.eks kulturhistoriske samfundsbehov.

Varighed: 01.01.2020-31.12.2022

Finansiering: 748.247 kr. A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal

Eksterne samarbejdspartnere: DTU-space, Danmarks Tekniske Uniersitet, Skanderborg Museum, Vikingeskibsmuseet i Roskilde

I gudindens bolig – formidlende rekonstruktion af Athena Lindia helligdommen

Ansvarlig: Postdoc **Sanne Hoffmann** & Postdoc **Niels Bargfeldt**

Beskrivelse: Gudindens Bolig har til formål at styrke formidlingen af den største samlede fundgruppe i Antiksamlingens udstilling, nemlig genstandene fra de danske udgravninger af Athana Lindia-helligdommen på Rhodos, der fandt sted mellem 1902 og 1914. Antikforskere, både i Danmark og internationalt, betragter dele af dette fundkompleks – særligt Den Lindiske Tempelkrønike – som blandt de absolut vigtigste oldtidsfund i danske udstillingssammenhænge. Ved hjælp af nye virtuelle fortællemetoder rekonstrueres de antikke fund i et moderne visuelt sprog, og genstandenes fulde historie og budskab kommer til deres ret. Computeranimerede videosekvenser, 3D-modeller af samlingens genstande tilgængelige online og 3D-rekonstruktioner af den oprindelige lokalitet muliggør dette.

Varighed: 01.01.2020-31.12.2021

Finansiering: 251.922 kr. Generalkonsul Gösta Embons Fond

Eksterne samarbejdspartnere: Rhodos arkæologiske Museum m.fl.

Igangværende projekter

Førkristne Kultpladser

Ansvarlig: Seniorforsker **Mads Dengsø Jessen**.

Beskrivelse: Førkristne kultpladser - forskningsprojekt om jernalderens og vikingetidens hedenske religion. Projektet tager udgangspunkt i en række af storgårde og bebyggelsescentre, som kan formodes at have fungeret som regionale centre for den førkristne religion – Tissø, Toftegård, Hoby og Gudme. Se også *Større projekter*.

Varighed: 2010-2020.

Finansiering: A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.
2010-2015: 11.200.000 kr.;
2015-2018: 9.500.000 kr.

2017-2019: 2.000.000 kr.

Eksterne samarbejdspartnere: Museum Vestsjælland; Museum Sydøstdanmark; Museum Lolland-Falster; Odense Bys Museer; Svendborg Museum.

Velklædt i Vikingetiden

Ansvarlig: Seniorforsker **Ulla Mannering**

Beskrivelse: Velklædt i Vikingetiden er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet, Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid, Københavns Universitet, Center for Tekstilforskning og Sagnlandet Lejre, og er finansieret af VELUX FONDEN. Projektet har til formål at skabe nye og arkæologisk velfunderede rekonstruktioner af vikingetidens klædedragt. Det består af tre delprojekter, som genererer vigtig viden til hinanden gennem forskning og analyse, eksperimentel arkæologiske undersøgelser og rekonstruktioner samt formidling. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.09.2018-31.08.2022

Finansiering: 2018-2020: 5.530.726 kr. Velux Fonden

Eksterne samarbejdspartnere: Center for Textile Research, KU, Sagnlandet Lejre.

Resilience and breakpoints

Ansvarlig: Seniorforsker **Mads Dengsø Jessen**

Beskrivelse: Resilience and Breakpoints er rettet mod at beskrive relationerne mellem sociale udviklinger og klimatiske udsving under den danske Jernalder, som er en periode der er kendetegnet ved flere radikale ændringer, såsom introduktionen af nøgen byg, rug såvel som muldfjælspløven. Klimaet ændres også flere gange og både kolde, våde og varme perioder kendes.

Varighed: 01.10.2018-31.03.2023

Finansiering: 4.703.760 kr. Danmarks Frie Forskningsråd (DFF-Forskningsprojekt 2).

Eksterne samarbejdspartnere: Moesgaard Museum, Oxford Universitet, Aarhus Universitet.

Middle Class Urbanism

Ansvarlig: Seniorforsker **Morten Nielsen**

Beskrivelse: Formålet med dette tværfaglige forskningsprojekt med undertitlen An interdisciplinary study of the physical reordering of urban sub-Saharan Africa er at undersøge den stigende urbanisering af det sydlige Afrika med særligt fokus på forholdet mellem 'middelklasse-urbanisme' og fysisk byplanlægning. Maputo, hovedstaden i Mozambique, vil udgøre den empiriske ramme for forskningsprojektet og dets fire underprojekter, der integrerer faglige perspektiver fra antropologi, arkitektur, bystudier og historie. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.04.2017-30.11.2021

Finansiering: 6.191.868 kr. Danmarks Frie Forskningsråd (DFF-Forskningsprojekt 2).

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet.

Finding Old Sikyon

Ansvarlig: Projektseniorforsker

Silke Müth-Frederiksen

Beskrivelse: Projektets primære fokus er at identificere den præcise placering af det arkaiske og klassiske Sikyon med henblik på at undersøge byens form, infrastruktur og kultur ved hjælp af ikke-invasive midler (2015-16) og udgravninger (2017-19). Projektet forsøger desuden at besvare mere generelle spørgsmål om urbanisering i arkaisk og klassisk tid og byder på en enestående chance til at opnå en dybere indsigt i organiseringen af et berømt center for kunst og kultur til sammenligning med andre sådanne centre. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.04.2015-31.08.2021

Finansiering: 2018-2020: 6.570.705 kr. Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: Det Danske Institut i Athen, Det Græske Kulturministerium/Eforatet i Korinth, Kiels Universitet, Eastern Atlas (Berlin).

Ph.d.-projekt: An analysis of depositional processes and pottery from Sikyon

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Nadia Maria Kristensen**

Beskrivelse: Projektet fokuserer på en mulig lokal keramikproduktion fra den geometriske til den arkaiske periode. Derudover på depositionsprocesser både fra tidligere perioder, men med særligt fokus på flytningen af Sikyon i 303 f.v.t. til et nærliggende plateau. Herunder abandonment phases i forbindelse med flytning og opgivelse af byen, om det skete hurtigt eller velplanlagt over en længere periode. En komparativ analyse foretages mellem Sikyon og andre græske poleis, som er blevet flyttet eller forladt på lignende måde.

Varighed: 01.09.2017-31.08.2021.

Finansiering: 1.472.438 kr. Carlsbergfondet/Finding Old Sikyon.

Eksterne samarbejdspartnere: Eforatet i Korinth og Kiels Universitet, Institute of Geosciences. Hovedvejleder Jane Fejfer, SAXO, Københavns Universitet. Ekstern vejleder: Kristina Winther-Jacobsen, Direktør for Det Danske Institut i Athen.

Royale affærer - En undersøgelse af yngre jernalders og vikingetidens politiske miljøer og sociale sammenhængskraft i Sydsandinavien

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Sandie Holst**

Beskrivelse: Jernalderens politiske magtcentre – kongsgårdene – tilbyder et unikt indblik i udviklingen af de politiske strukturer, der dannede grundlaget for en centralisering af den politiske administration i det Sydskandinaviske område. Magtfulde iscenesættelser og dramatiske politiske spil udspillede sig i denne periode, hvor store samfundsmæssige omvæltninger fandt sted og en ny politisk virkelighed tog sin spæde form. Det er formålet med projektet at undersøge organiseringen af - og samspillet mellem - politiske miljøer i yngre

jernalder og dermed klarlægge deres betydning for den politiske samfundsudvikling. Antagelsen er, at medlemmerne af yngre jernalders elite ikke blot var autonome aktører, men var dele af politiske enheder, der i et samspil dannede grundlaget for, at mere centraliserede politiske systemer opstod.

Varighed: 01.09.2019-31.08.2022

Finansiering: kr. 1.050.242. Kulturministeriets Forskningspulje (KFU); kr. 450.000. Louis-Hansens Fond

NeoDairy

Ansvarlig: Forskningschef **Lasse Sørensen**

Beskrivelse: The NeoDairy project explores the introduction of a cattle-based agriculture and dairy exploitation in South Scandinavia and its implications for gaining a new understanding of the transition from a hunter-gatherer to an agrarian society during the first half of the fourth millennium BC. The majority of the Early Neolithic sites dated from 4000 to 3500 cal BC do not contain any faunal remains, as they are located on sandy soils, thus resulting in poor preservation of organic finds. Consequently, it is difficult to document the agrarian practices associated with either meat or dairy exploitation of domesticated cattle based on their age and slaughter patterns. The aim of this project is to document the appearance of a dairy economy by making a series of lipid analysis of funnel beaker pottery, thus making these previously invisible evidences visible.

Varighed: 01.07.2018-28.09.2021

Finansiering: 2.287.057 kr. Danmarks Frie Forskningsråd (DFF-Forskningsprojekt 1).

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, Bristol University, Sagnlandet Lejre.

Gemte Skatte: Nationalmuseets Kileskriftsamling

Ansvarlig: Lektor Nicole Brisch, ToRS, KU. På nationalmuseet: Seniorforsker **Anne Haslund Hansen**

Beskrivelse: Projektet Gemte Skatte er et assyriologisk forskningssamarbejde mellem TORS på Københavns Universitet og Nationalmuseet, som over tre år vil gøre Nationalmuseets samling af kileskrifttekster tilgængelig for både specialister og den brede offentlighed.

Nationalmuseet rummer den største danske samling af kileskrifttavler. Den er opbygget gennem 200 år og viser Danmarks aktive rolle i udforskningen af Mellemøstens kulturarv. Projektet Gemte Skatte vil udarbejde og publicere et fagligt opdateret katalog over samlingen for at gøre originalkilderne tilgængelige for forskere internationalt. Enkelte, hidtil upublicerede tekstgrupper vil blive undersøgt, analyseret og udgivet af enkelte projektmedlemmer. Projektet omfatter en komplet undersøgelse, katalogisering og digitalisering af alle Nationalmuseets kileskrifttavler samt andre objekter med kileskrift.

Arbejdet er støttet af Carlsbergfondet, Augustinus Fonden og Edubba Fonden.

Varighed: 01.04.2019-31.03.2022

Finansiering: kr. 1.000.000. Augustinus; kr. 1.519.301. Carlsbergfondet.

Eksterne samarbejdspartnere: Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns universitet.

Hunter-gatherers in a changing world - Ålyst and the Maglemose Settlements in Northern Europe

Ansvarlig: Forskningschef **Lasse Sørensen**

Beskrivelse: Formålet med projektet og monografien er at bidrage med ny international viden om udforskningen af Maglemosekulturen (9000-6400 f.Kr.) i hele Europa samt bringe historisk dybde og globalt perspektiv til nutidens ressourcerelaterede og klimatiske debatter. Der fokuseres specifikt på at få publiceret resultaterne og nye tolkninger deraf fra udgravningerne af bopladsen Ålyst på Bornholm, som er den største lokalitet fra Maglemosekulturen i Europa.

Varighed: 01.03.2017-01.06.2022

Finansiering: 586.000 kr. Carlsbergfondet, Semper Ardens Monographs.

International Network on Jade Cultures

Ansvarlig: Forskningschef **Lasse Sørensen**

Beskrivelse: The project explores jade using cultures around the World during the Stone Age and combines researchers from areas of archaeology, archaeometry, geology, mineralogy, geochemistry and socio-economics, which is why an interdisciplinary approach is essential. All participants in the network will focus on identifying the sources, distribution of axes and using standardized comparable provenance methods. Our hypothesis is focused on investigating the emergence of value within prehistoric societies and higher ranking hierarchy together with the systematic exploitation of rare and prestigious raw materials such as jade. First we will concentrate on gaining the first world-wide overview of the jade sources and investigate when, why and how they were exploited during the prehistoric times. Secondly it is necessary to exchange geological samples and discuss which analysis methods should be used, in order to compare the provenance results on a global scale. Thirdly it is essential to compare the chemical composition of the geological samples with the archaeological assemblages of jade axes. Fourthly it is important to explore the possibilities for making some of the methods, like LC-ICP MS portable, so that it can be used on archaeological assemblages such as axes/adzes stored in countries, where borrowing samples of archaeological materials is difficult. Finally, it is of cardinal importance to discuss the heritage management of the jade sources, as some are threatened by modern exploitation despite being archaeological localities.

Varighed: 01.12.2018-01.06.2021

Finansiering: 288.000 kr. International Network Programme, UFM.

Eksterne samarbejdspartnere: Tohoku University, American Museum of Natural History, University of

Copenhagen, Istanbul Technical University, Geological survey of Denmark and Greenland, Kokugakuin University, Ege University, Danish Inst. at Athens, University of Leiden, University of Athens, University of Bern, Austrian Academy of Sciences, Academia Sinica

Projektmodning med henblik på feltarbejde på lokaliteten Kampos – et hidtil ukendt jadeitite brud fra den ægæiske forhistorie

Ansvarlig: Forskningschef **Lasse Sørensen**

Beskrivelse: Projektet har til formål at undersøge mulighederne for at foretage feltarbejde på lokaliteten Kampos, som har potentiale til at tilvejebringe ny viden om udnyttelsen og udvekslingen af jadeitite økser og etableringen af hidtil ukendte netværk i den græske bondestenalder og bronzealder. Jadeititen er et af de mest sjældne mineraler i verden og noget af det hårdeste og sejeste råmateriale, man kunne tilvejebringe i forhistorien, hvilket gør det til et skattet økse materiale i den ægæiske oldtid. Kamposområdet indeholder både en unik geologi med større jadeitite aflejringer samt helt nye og hidtil ukendte arkæologiske fund, der viser, at jadeite-kilderne er blevet udnyttet af forhistoriske mennesker allerede fra begyndelsen af det syvende årtusinde f.Kr. Udnyttelsen af jadeitite-kilderne ved Syros er derfor de ældste i verden.

Varighed: 01.08.2019-31.03.2021

Finansiering: 160.000 kr. Generalkonsul Gösta Embons Fond

Eksterne samarbejdspartnere: Det Danske Institut i Athen, Kyklade Eforatet, Hule Eforatet, Universitet i Athen, Det Arkæologiske Museum på Syros m.fl.

Fund fra Nationalmuseets udgravninger i Karthago

Ansvarlig: Seniorforsker **John Lund**

Beskrivelse: Projektet omfatter en publikation af keramisk fundmateriale (terrakotta lamper, keramik og et større, samlet fundkompleks) fra Nationalmuseets udgravninger i Karthago, Tunesien, fra 1975 til 1984.

Varighed: 01.10.2015-31.12.2022

Finansiering: Generalkonsul Gösta Embons Fond (samt forskningsår).

Kongeslægter Skjoldunger og Ynglinger Lejre og Uppsala mellem arkæologi og tekst

Ansvarlig: Projektforsker **Tom Christensen**

Beskrivelse: To steder i Norden er kendt for historier om mytiske herskerslægter, Gl. Uppsala i Sverige og Lejre i Danmark. Fortællingerne om dem er nedskrevet i middelalderen (1200-1400), men har langt ældre rødder i sen jernalder og vikingetid (500-1000). Denne krønike- og sagalitteratur har gennem de seneste årtier fået følgeskab af overraskende resultater fra arkæologiske udgravninger med blandt andet store halbygninger og rige fund. Dermed får

historier om Ynglingerne i Uppsala og Skjoldungerne i Lejre ny aktualitet på flere planer. Er der historisk hold i beretningerne om disse nordiske heltekonger? Hvad er forskellene, hvad forener de to lokaliteter, og hvorved adskiller de sig fra andre samtidige bebyggelser? Hvad foregår der på kongsgårdene af aktiviteter, der rækker ud over den daglige drift, f.eks. ceremonier af politisk og/eller kultisk/religiøs karakter.

Varighed: 01.08.2018-01.10.2022 **Finansiering:** Krogagerfonden

Eksterne samarbejdspartnere: Niel Price, Göteborg Universitet, Roskilde Museum.

Gudme - et bebyggelseskompleks med eliteresidens og håndværksgårde fra det 3.-11. årh. En undersøgelse af pladsens funktionalitet og udvikling ud fra bebyggelsesspor og de omfattende fund af guld- og sølvskatte, mønter og metalgenstande

Ansvarlig: Postdoc **Torben Trier Christiansen** (delprojekt under *Førkristne Kultpladser*)

Beskrivelse: Formålet er at få behandlet de detektorfund, der er fremdraget på lokaliteten Gudme, Fyn, i de sidste årtier med henblik på at analysere funktionalitet og udvikling af pladsen.

Varighed: 01.06.2015-31.12.2021

Finansiering: 1.439.957 kr. Carlsbergfondet.

Eksterne samarbejdspartnere: Palle Østergaard Sørensen, Roskilde Museum

Afsluttede projekter

Ph.d.-projekt: Greek Votive Terracotta Figurines

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Sanne Hoffmann**

Beskrivelse: Ph.d.-Projektet har til formål at studere brugen af terrakotta figuriner som votivofringer i græske helligdommen i perioden ca. 600 – 31 f.Kr. Figurinerne symboliserer en votivgruppe, hvis formål først og fremmest er symbolsk, og hvis betingelser for brug og fremstilling dermed adskiller sig væsentligt fra andre mindre votiver, der typisk består af, hvad der må betegnes som brugsgenstande. Hvorledes de blev produceret, erhvervet, brugt i dedikationer og placeret centralt i helligdomme, for derefter typisk at deponeres i dertil indrettede depoter med andre mindre votiver, er derfor central viden for forståelsen af den græske, antikke kultpraksis.

Varighed: 01.02.2014-31.03.2020

Finansiering: Kulturministeriets Forskningspulje, Aarhus Universitet, Nationalmuseet.

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet.

Middelalder, Renæssance og Numismatik

Forskningsområder

Middelalder, Renæssance og Numismatik dækker perioden fra jernalder/vikingetid til nutid, når det gælder numismatik og runologi og fra vikingetid til nutid, når det gælder udforskningen af den kirkelige kulturarv.

Forskningsområderne afspejler samlingerne, Den kgl. Mønt- og Medaillesamling (KMMS) og Danmarks Middelalder og Renæssance (DMR) samt de antikvariske dækningsområder i form af kirkekonsulentvirksomhed og danefæbehandling.

Fokusområderne udgøres af numismatik, danefæ, runologi, kirker, borge og voldsteder samt den norrøne kultur i Nordatlanten, herunder Grønland.

Til enheden hører bogværket Danmarks Kirker (DK), Nationalmuseets grundlæggende beskrivelse af de danske kirker, deres kalkmalerier, inventar og gravminder. Værket, som er Danmarks største bogværk, har været under udgivelse siden 1933 og dækker på nuværende tidspunkt 2/3 af landet.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forskningschef Michael Andersen

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Jette Arneborg, seniorforsker, ph.d. (DMR)

Nils Engberg, seniorrådgiver (DMR)

Christian Etheridge, postdoc (DMR)

Vivian Etting, seniorforsker (DMR)

Sidsel Frisch, ph.d.-stipendiat (DMR)

Poul Grinder-Hansen, seniorforsker (DMR)

Helle Winge Horsnæs, seniorforsker, ph.d. (KMMS)

Lisbeth M. Imer, seniorforsker, ph.d. (DMR)

Ulla Kjær, seniorforsker, dr.phil. (DMR)

Christian Koch Madsen, postdoc, ph.d. (DMR)

Jens Christian Moesgaard, seniorforsker (KMMS)

Ruth Noyes, postdoc, ph.d. (DMR)

Anne Pedersen, seniorforsker, ph.d. (DMR)

Dorthe Dangvard Pedersen, postdoc, ph.d. (DMR)

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Lasse Bendtsen, redaktør (DK)

Thomas Bertelsen, redaktør, ph.d. (DK)

David Burmeister, redaktør, ph.d. (DK)

Anders Christian Christensen, redaktør (DK)

Kirstin S. Eliassen, redaktør (DK)

Birgitte Bøggild Johannsen, redaktør (DK)

Martin Wangsgaard Jürgensen, redaktør, dr. theol. (DK)

Jakob Kieffer-Olsen, redaktør, dr.phil. (DK)

Rikke Ilsted Kristiansen, redaktør (DK)

Pia Lindholt, redaktør (DK)

Per Kristian Madsen, museumsinspektør (DMR)

Hans Mikkelsen, museumsinspektør (DMR)

Ebbe Nyborg, redaktør (DK)

Sissel F. Plathe, museumsinspektør (DMR)

Niels Jørgen Poulsen, redaktør (DK)

Henriette Rensbro, museumsinspektør, ph.d. (DMR)

Mogens Vedsø, redaktør (DK)

Nye projekter

'Translatio.' (Re)moving relics and reforming the holy in early modern borderlands

Ansvarlig: Postdoc **Ruth Sargent Noyes**

Beskrivelse: This project aims to rewrite the ritualized relic into the history of modern Europe, reassessing the underestimated yet crucial role of relics and the artistic-material culture of religious ritual as generators of interreligious reconciliation and identity formation across Europe's seemingly most insurmountable divides from the early modern period (c. 1500-1700) through the present day. Although recent shifts in scholarship have moved away from disciplinary boundaries to reframe more inclusive European histories, oppositional theoretical models dominate historical analysis, resulting in isolationist or antagonist historical narratives that fail to account for the interconnectedness of European historical experience.

Varighed: 01.09.2020- 31-08.2022.

Finansiering: 1.544.474 kr. Marie Skłodowska Curie Individual fellowship

Søborg Sø -et forsvundet kulturlandskab genopstår

Ansvarlig: Seniorforsker **Vivian Etting**

Beskrivelse: I 2023-24 skal Søborg Sø i Nordsjælland genskabes efter at have været tørlagt i over 200 år. Det giver en enestående mulighed for at gennemføre et tværvideenskabeligt forskningsprojekt med henblik på at belyse områdets udvikling gennem tiden ved hjælp af arkæologiske, historiske og naturvidenskabelige undersøgelser. Bedst kendt er nok Søborg slot og købstad fra middelalderen. Projektet vil fokusere på perioden fra vikingetiden op til midten af 1500-tallet, hvor både borgen og købstaden opgives. Det består af nye naturvidenskabelige og arkæologiske undersøgelser, kombineret med forskning i det enestående fundmateriale.

Varighed: 01.01.2020-31.12.2023

Finansiering: 1.008.00 kr. Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Museum Nordsjælland, Aarhus Univeristet

Igangværende projekter

Jellingprojektet – et kongeligt monument i dansk og europæisk belysning

Ansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**

Beskrivelse: Projektet tager afsæt i Jellingmonumenterne. Ved hjælp af arkæologiske, historiske og naturvidenskabelige analyser og undersøgelser sigter det mod at belyse Jellingkomplekset og dets rolle i den forvandling, det danske samfund gennemgik i løbet af vikingetiden og den tidlige middelalder. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.09.2008 – 31.12.2020

Finansiering: (2008) 22.700.000 kr. Bikubenfonden (2012) 7.200.000 kr. Bikubenfonden

Eksterne samarbejdspartnere: Prof. Mads Kähler Holst, Aarhus Universitet; Museumsinspektør Charlotta Lindblom, VejleMuseerne; Professor Henrik Breuning-Madsen, Københavns universitet; Museumsinspektør Lisbeth E. Christensen, Odense Bys Museer; Se videre Jellingprojektets Årsrapport 2016.

En mangfoldig billedverden – en ny tids smykker

Ansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**

Beskrivelse: Projektet indgår som del af et samarbejde med Sydvestjyske Museer under navnet Mode, identitet og tro. Middelalderlige smykker og dragttilbehør 1050 til 1500. Målet er at opnå ny viden og søge nye perspektiver på dragtmode, identitet og tro i middelalderen. Projektet sætter fokus på den tidlige middelalders smykker, der viser stilmæssige træk fra både skandinavisk og romansk kunst. Hensigten er at belyse mangfoldigheden i datidens billedsprog på personlige genstande og dettes udsagn om et kristent tankesæt. Smykkerne sammenlignes med mønter, stenarbejder og kirkeinventar fra 1000-/1100-årene, som i højere grad repræsenterer officielle eller højstatus sammenhænge. Projektet er indledt i 2016 med formulering af hovedprojekt og foransøgning.

Varighed: 01.01.2016 – 31.12.2021

Finansiering: Finansiering (efter indledende foransøgning) søges i januar 2017

Eksterne samarbejdspartnere: Mette Højmark Søvsø, Museumsinspektør, Sydvestjyske Museer; Thomas Birch, Assistant professor, UrbNet (Centre for Urban Network Evolutions) Aarhus Universitet.

Kirken i kirken – et nyt billede af Jelling Kirkes ældste bygningshistorie

Ansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**

Beskrivelse: Projektet sætter fokus på stenkirken i Jelling og vil med Jelling som afsæt bidrage til forståelsen af de ældste stenkirker i Danmark og udbygningen af det danske kirkelandskab. I 2013-14 er der foretaget digitale opmålinger af kalkmalerierne i Jelling Kirke med henblik på sammenligning med akvareller udført i 1874/75 efter opdagelsen af de middelalderlige kalkmalerier; derudover undersøgelser i udvalgte frådstenskirker med henblik på sammenligning af byggestil, kalkmalerier m.v. i forhold til Jelling Kirke. Analyser af kalkmalerier og mørtelteknikker er fortsat i 2015 og 2016 samtidig med komparative analyser af andre tidlige stenkirker.

Varighed: 01.04.2012 – 31.12.2021

Finansiering: (2012) 1.674.000 kr. Bikubenfonden

Eksterne samarbejdspartnere: Konservator Peder Bøllingtoft.

En analyse af de middelalderlige borges funktioner og indretning – om bygningernes brug, indretning og inventar i senmiddelalder og tidlig renæssance

Ansvarlig: Seniorforsker **Vivian Etting**

Beskrivelse: Formålet med projektet er at få et overblik over anvendelsen af de danske middelalderborge i senmiddelalder og tidlig renæssance gennem en analyse af bygningernes brug, indretning og inventar.

Til denne analyse sammenholdes de arkæologiske kilder fra udgravninger med det skriftlige kildemateriale som inventarier og synsforretninger. Hertil kommer naturligvis bevarede genstande og møbler fra slotte og herregårde.

Varighed: 01.01.2015- 2021

Finansiering: Resultaterne af projektet skal publiceres i en bog. Der vil blive søgt fondsmidler til dette, når manuskriptet foreligger.

Gudme - et bebyggelseskompleks med elitesidens og håndværksgårde fra det 3.-11. årh. En undersøgelse af pladsens funktionalitet og udvikling ud fra bebyggelsestyper og de omfattende fund af guld- og sølvskatte, mønter og metalgenstande.

Ansvarlig: Seniorforsker **Helle Horsnæs** (Delprojekt under *Førkristne Kultpladser*, DMO)

Beskrivelse: Formålet er at få behandlet de detektorfund, der er fremdraget på lokaliteten Gudme, Fyn, i de sidste årtier med henblik på at analysere funktionalitet og udvikling af pladsen.

Varighed: 01.06 2015-31.05 2021

Finansiering: 1.439.957 kr. Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: Palle Østergaard Sørensen, Roskilde Museum.

Visions of Heaven and Earth: Romanesque Golden Altars from Medieval Denmark

Ansvarlig: Forskningschef **Michael Andersen**

Beskrivelse: En fuldstændig nybearbejdning af de romanske gyldne altre fra Danmark og Skåne tillige med relaterede kunstgenstande fra kirkerne i form af krucifikser mv. udført i samme metalteknik. Altrene undersøges kunsthistorisk, epigrafisk, teknisk og gennem en række naturvidenskabelige analyser, herunder dendrokronologisk datering. Resultaterne publiceres i en engelsksproget monografi med 12 artikler foruden et katalog, som omfatter alle de bevarede altre samt fragmenter af gyldne altre. Det er første gang, der planlægges en samlet bearbejdning og præsentation af dette enestående materiale for et internationalt publikum.

Varighed: 01.01.2019 – 31.12.2021

Finansiering: 844.525 kr. Carlsbergfondet, Inga og Jørgen Nygaard Larsens Fond, Charles Christensens Legat

Nordboernes Grønland

Ansvarlig: Seniorforsker **Jette Arneborg**

Beskrivelse: Monografi, som samler de sidste 40 års forskning og resultater fra de arkæologiske udgravninger i nordbobydgerne i Grønland.

Varighed: 01.08-2015 – 31.12.2021

Finansiering: Egen forskningstid

Research Network of Urban Literacy (RUL)

Ansvarlig: Seniorforsker **Lisbeth Imer**

Beskrivelse: The Research Network of Urban Literacy (RUL) unites researchers from different disciplines and institutions across Scandinavia, and provides an interdisciplinary platform for the study of urbanity and literacy – with a particular focus on the use of both the runic and the Roman alphabet among different social layers in the towns of Scandinavia c. 800-1500.

Varighed: 01.10.2017 – 30.09.2021

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, Københavns Universitet, Sydvestjyske Museer, Dansk Center for Byhistorie m.fl.

Afsluttede projekter

Blood & fire/Ray & curve: Engraving, etching, and imprinting knowing in the age of Tycho and Galileo

Ansvarlig: Postdoc **Ruth Sargent Noyes**

Beskrivelse: Adopting a transectional methodological approach, the book investigates across the cultural milieu of Tycho Brahe, Galileo Galilei and their contemporaries to account for the emergence and ascendancy ca. 1600 of the 'ingenious imprint' as superintendent episteme bridging communities otherwise divided by religious-political differences in the pursuit of intelligible knowledge of the unseeable in nascent scientific and spiritual régimes, particularly related to the celestial realm (comprising astronomy, cosmology, optics and natural philosophy).

Varighed: 01.09.2018 - 31-08.2020.

Finansiering: 1.498.350 kr. Mads Øvlisen postdocstipendium, Novo Nordisk Fonden.

Winter is Coming Project (WiCP): Arctic Farming in Norse Greenland

Ansvarlig: Postdoc **Christian Koch Madsen**

Beskrivelse: Dette projekt undersøger om, eller i hvilket omfang, klima- og miljømæssige forandringer virkelig var hovedfaktorerne i opgivelsen af den norrøne grønlandske bosættelse i Grønland? Spørgsmålet søges besvaret ved en detaljeret analyse af de arkæologiske spor af norrøn bebyggelse i fire marginale områder, som var mest udsatte for klimatiske forandringer. Teoretisk set burde bebyggelsen i sådanne områder først fremvise tegn på klimatisk stress. Hvis ikke sådanne tegn på stress kan observeres, må søges andre forklaringer på bebyggelsens og koloniens nedgang. De nye forklaringsmodeller for komplekse dynamikker betragtes ud fra nye humanistiske teoretiske perspektiver, der ikke

blot fremhæver systemsammenhæng, men også den unikke menneskelige oplevelse af faktiske levevilkår.

Varighed: 01.03.2016 – 29.02.2020

Finansiering: 1.837.128 kr. DFF – Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Eksterne samarbejdspartnere: North Atlantic Biocultural Organization, National Science Foundation (US).

Ph.d.-projekt: Den sammenvævede Elite 1559-1699. Kulturel mobilitet og kongelig magt i vævede tapeter

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Sidsel Frisch**

Beskrivelse: Projektet vil analysere de visuelle kulturudvekslinger, der ligger til grund for de danske billedvævede tapeter, og placere dem i denne større fortælling om identitetsskabelse og kulturformidling. Projektet vil desuden skabe en offentlig tilgængelige database over de bevarede billedvævede tapeter fra 1500- og 1600-tallet til brug for dansk og international forskning samt alment interesserede.

Varighed: 16.10.2017-15.10.2020.

Finansiering: 633.600 kr. Kulturministerets Forskningspulje; 100.000 kr. Marie Louise Nosch (via Anneliese Maier Research Award, Collaboration Award to Promote the Internationalisation of the Humanities and Social Sciences in Germany, Alexander von Humboldt Foundation); 495.000 kr. Nationalmuseets ph.d.-pulje.

To sølvskatte fra Østermarie, Bornholm

Ansvarlig: Seniorforsker **Anne Pedersen**

Beskrivelse: Undersøgelse og efterfølgende publicering af to sølvskatte fra Østermarie på Bornholm, fundet i hhv. 2012 og 2013. Skattene er lagt i jorden omkring midten af 1100-tallet, og de indeholder bl.a. brudsølv, sølvbarrer og sølvmonter samt tre sølvkors og et usædvanligt stort sølvspænde. Der er foretaget efterundersøgelser på fundstedet, og målet med projektet er en fremlæggelse af skattefundene, herunder resultater af de arkæologiske og naturvidenskabelige analyser. De to fund udgør de hidtil yngste blandede skatte af vikingetidskaraktér, og de giver et indblik i den kunstneriske udfoldelse i den tidlige kristne tid..

Varighed: 01.03.2014 - 01.07.2020

Finansiering: 150.000 kr. Augustinusfonden

Eksterne samarbejdspartnere: Finn Ole Nielsen, Bornholms Museum.

Tidlige og sene frådstenskirker – Jellings romanske stenkirke i regional kontekst

Ansvarlig: Redaktør **Thomas Bertelsen**

Beskrivelse: Danmark er rig på middelalderkirker, især romanske kirker fra tiden ca. 1100-1250. Før 1100 dominerede trækirkerne, og stenbygningskunsten var kun ved at tage form. Det foretrukne byggemateriale i det tidligste stenbyggeri var frådsten, der regionalt forekom i rigelige mængder og let kunne forarbejdes til byggesten. Den porøse stenart findes især i Østjylland og navnlig Vejleegnen blev rig

på frådstenskirker. Også stenkirken i Jelling er opført i frådsten, og i kraft af dens placering midt i Haralds monument, regnes den blandt landets ældste. I dette projekt redegøres for den bemærkelsesværdige bygningshistorie bag Jelling Kirke og dens relation til Østjyllands øvrige romanske frådstenskirker.

Varighed: 01.06.2011 - 31.12.2020

Finansiering: Delprojekt under Jellingprojektet.

Roskilde Domkirkes middelalderlige bygningshistorie

Ansvarlig: Redaktør **Thomas Bertelsen**

Beskrivelse: Forskningsprojektet 'Roskilde Domkirkes middelalderlige bygningshistorie' har til formål at udrede den gotiske teglstenskirkes bygningshistorie, præcisere kirkens opførelsestidspunkt samt påpege bygningens internationale relationer til såvel fransk som tysk gotik.

Varighed: 14.08.2017 - 31.12.2020

Finansiering: 990.000 kr. Fonden til formidling af kulturarven Roskilde Domkirke

Eksterne samarbejdspartnere: Lektor Kaare Lund Rasmussen, Syddansk Universitet.

Nyere Tid og Verdens Kulturer

Forskningsområder

Nyere Tid og Verdens Kulturer er organiseret i faglige miljøer omkring fire hovedsamlinger.

Danmarks Nyere Tids (NT) samling beskæftiger sig med danskernes historie fra 1660 til i dag. De mange kulturhistoriske genstande i samlingen belyser livet og hverdagen i Danmark fra enevældens indførelse i 1660 og frem til i dag, herunder også i de tidligere danske områder Skåne, Halland, Blekinge, Sydslesvig, Holsten, Norge og Island. Endvidere Færøerne, Grønland og den tidligere danske koloni Dansk Vestindien, samt Serampore, Tranquebar og Ghana.

Musikmuseets samling (MS) omfatter musikinstrumenter fra Europa, Asien og Afrika fra 1500-tallet og frem til vor tid. Museets samlinger bringer den levende musik ind i en kulturhistorisk sammenhæng.

Etnografisk Samling (ES) har, sammen med Antiksamlingen, ansvar for Nationalmuseets etnografiske og arkæologiske samlinger fra alle ikke-europæiske kulturområder samt alle arktiske folk fra oldtid til vore dage.

Krig og Besættelses samling (K&B) rummer genstandssamlinger og arkiver samt tilknyttede forskere fra de tidligere selvstændige museer/enheder Frihedsmuseet, Tøjhusmuseet og Orlogsmuseet.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forskningschef Christian Sune Pedersen, ph.d.

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Martin Appelt, seniorforsker, ph.d. (ES)

Jacob Halvas Bjerre postdoc (K&B)

Jens Ole Christensen, seniorforsker, ph.d. (K&B)

Mille Gabriel, seniorforsker, ph.d. (ES)

Bjarne Grønnow, forskningsprofessor, dr. phil, (ES)

Jens Fog Jensen, projektseniorforsker (ES)

Anne-Mette Randrup Jørgensen, postdoc (ES)

Thomas Jul Kirkegaard-Larsen, postdoc (MS)

Nathalia Okothina Lind, projektseniorforsker (ES)

Henrik Lundbak, seniorforsker, dr. phil. (K&B)

Vibeke Andersson Møller, seniorforsker (NT)

Lykke L. Pedersen, seniorforsker (NT)

Mikkel Venborg Pedersen, seniorforsker, dr.phil. (NT)

Karsten Skjold Petersen, seniorforsker, ph.d. (K&B)

Martin Petersen, seniorforsker, ph.d. (ES)

Simon Rastén, ph.d.-stipendiat (ES)

Casper Toftgaard, ph.d.-stipendiat (ES)

Bente Wolff, seniorforsker, ph.d. (ES)

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Christel Braae, akademisk medarbejder (ES)

Inge Damm, registrator (ES)

Nuka Godtfredsen, grafiker (ES)

Bente Gundestrup, akademisk medarbejder (ES)

Einar Lund Jensen, projektforsker emeritus, ph.d. (ES)

Anne Mette Jørgensen, museumsinspektør, ph.d. (ES)

Tilo Krause, akademisk medarbejder (ES)

Marie Lenander Petersen, akademisk medarbejder (ES)

Mona Rasmussen, registrator (NT)

Inge Schjellerup, projektseniorforsker emerita, fil.dr. (ES)

Annette Vasström, seniorforsker emerita (NT)

Nye projekter

Tilpasningen til Tyskland 1941-42

Ansvarlig: Seniorforsker **Henrik Lundbak**

Beskrivelse: Analyse af den officielle danske tilpasningspolitik til Tyskland 1941-42. Min arbejdshypotese er, at denne politik ikke skal forstås med Tysklands faktiske nederlag som ramme, men med Tysklands forventelige sejr og deraf følgende dominans i det kontinentale Europa. Spørgsmålet bliver således, i hvilken udstrækning det har syntes muligt for de daværende beslutningstagere at sikre dansk suverænitæt og et vist mål af indflydelse i et 'nyordnet' Europa domineret af Tyskland. I den forbindelse vil det være relevant at se på, hvilke pejlemærker, der fandtes i tiden, dels i form af tysk besættelsespolitik i andre sammenlignelige lande (Norge, Holland, Belgien, Frankrig, Protektoratet Böhmen-Mähren), dels den pression, som de tyske besættelsesmyndigheder i Danmark udøvede på et overordnet politisk niveau, og dels den tilpasning i dagligdagen, som umærkeligt fandt sted inden for sektorer af kulturlivet og erhvervslivet.

Det er min ambition at appellere til et bredt publikum gennem en vekselvirkning mellem denne principielle problemstilling og skildringer af dagliglivets udvikling kvartal for kvartal, såvel det materielle liv (varemangel, mørklægning) og udvalgte dele af kulturlivet (film, romaner).

Fremstillingen vil udfylde et hul i den overordnede besættelsestidsforskning mellem Henrik S. Nissens disputats '1940', som dækker perioden frem til Nytårskrisen 1940/41, og Hans Kirchhoffs disputats 'Augustoprøret', som dækker perioden fra telegramkrisen i efteråret 1942 til tilpasningspolitikens sammenbrud i august 1943.

Varighed: 1.8.2020 – 31.12.2023

Finansiering: Intern

I Tysklands skygge. Dansk forsvar mellem de slesvigske krige og verdenskrigene

Ansvarlig: Seniorforsker **Jens Ole Christensen**

Beskrivelse: Projektets overordnede problemfelt er, hvilken overlevelsesstrategi Danmark udviklede i årene efter de slesvigske krige 1848-1851 og 1864 og indtil verdenskrigene 1914-1918 og 1939-1945, særligt efter nederlaget til 'Tyskland' i 1864, samt med det internationale systems gradvise sammenbrud og et dansk sikkerhedsproblem 'i Tysklands skygge'. Den konkrete problemstilling er, hvilken rolle det militære forsvar spillede i denne overlevelsesstrategi, og hvilken forsvarsplanlægning, der blev gennemført i disse år. Problemstillingen belyses gennem en analyse af periodens forsvarsplaner og forsvarsordninger. Udviklingen af et begrebsapparat / en analysemodel, som kan danne grundlag for analysen, er en vigtig del af projektet. En vigtig tilgangsvinkel i projektet er at se Danmark som en del af det europæiske statssystem, hvor Wienerfreden og

1800-tallets begrænsede krig er centrale.

Varighed: 01.01.2020-

Finansiering: Intern

Global Goods and the Country House, c. 1650-1800

Ansvarlig: seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen**

Beskrivelse: Bogudgivelse i antologiform om interrelationer mellem globale (koloniale) systemer og herregårde i et krydskulturelt lys på UCL Press.

Varighed: 01.12.2020 – 31-12.2022

Finansiering: Via forlaget.

Eksterne samarbejdspartnere: prof. Jon Stobart (red.) Manchester Metropolitan University og forfattere fra Uppsala Universitet, University of Venice, University of Pittsburgh, The National Trust, London South Bank University, Rowan University, University of Pennsylvania, University of Groningen, English Heritage, Universität Tübingen, University of Virginia, Europe-College of Advanced Studies in Bucharest, Historic Houses of India at Jindal Global University, Yale NUS College in Singapore.

Helt uhørt! Danske kvindelige komponister og deres musik

Ansvarlig: Postdoc **Thomas Jul Kirkegaard-Larsen**

Beskrivelse: Med udgangspunkt i Musikmuseets arkiver undersøges historiske danske kvindelige komponister og deres musik. Formålet er at bidrage med historiske perspektiver til igangværende debatter om kønsproblematikker og repertoirestatistikker i dansk musikliv, samt at bidrage til den eksisterende forskning i kvindelige komponister på især to områder: For det første beskæftiger projektet sig ikke kun med komponisterne og deres samtidsforhold, men også med deres musik. Via musikanalytiske og stilhistoriske vinkler tilstræbes det at bevæge forskningen hinsides de korte biografiske skitser af enkelte komponister, som allerede eksisterer. For det andet er komponisten Tekla Griebel Wandall (1866-1940) et selvstændigt fokusområde; dels fordi Musikmuseets arkiv er særlig rigt på materiale fra hende, dels fordi hun indtager en helt central – men hidtil overset – position i den første generation af konservatorieuddannede kvindelige danske komponister. Projektets udcome er en række fagfællebedømte artikler med musikanalytisk og kulturhistorisk fokus, en monografi om Tekla Griebel Wandall, samt nodeudgivelser af dennes musik.

Varighed: 1.6.2020–31.5.2022

Finansiering: Musikhistorisk Museum og Carl Claudius' Samlings Fond.

Igangværende projekter

Activating Arctic Heritage (AAH): Exploring UNESCO World Heritage in Greenland

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Bjarne Grønnow**

Beskrivelse: The national museums in Greenland and Denmark have joined forces in the project, Activating Arctic Heritage. The goal is to enhance our cultural and environmental historical knowledge on two landscapes in West Greenland, that were recently appointed UNESCO World Cultural Heritage: Aasivissuit-Nipisat and Kujataa. The former contains ancient sites and other traces informing about Arctic hunting and fishing societies' settlement and life throughout 4.500 years, while the second UNESCO area is renowned for its well preserved sites, monuments and cultural landscapes of the medieval Norse. The project combines archaeology, history and anthropology with a wide range of natural sciences and preservation analyses.

The archaeological surveys and excavations as well as studies of historical sources concerning the UNESCO properties will shed new light on the development of the Greenland societies during the last millennium. This period was characterized by cultural encounters between Inuit and Europeans and by drastic climatic fluctuations: the transition from the Medieval Warm phase to the Little Ice Age. How do these large scale climate changes translate to changes in the local environment, and how did the human societies cope with these cultural, political and environmental changes?

The project's research includes studies of preservation of sites and cultural layers in a time, when global warming and large scale influx of visitors to the UNESCO areas influence preservation conditions and landscapes. Through development and evaluation of a suite of new methods of monitoring sites and studying micro-traces of organic matter in the cultural layers the project contributes to developing a sustainable utilization of the cultural resources in the two areas and to extracting information from the vulnerable arctic sites through minimal-destructive sampling.

The work package named 'Dialogues' connects the project with the contemporary communities in the UNESCO areas. Local museums, UNESCO committees and interested citizens are part of the project – not just as informants but as collaboration partners in a process of co-creation of new knowledge on the landscapes and the future sustainable utilization of Greenland's cultural resources.

Varighed: May 2019 – Dec. 2023

Finansiering: a 'Semper Ardens' project, supported by the Carlsberg Foundation (27 mill. kr)

Eksterne samarbejdspartnere: Grønlands Nationalmuseum og Arkiv

AAH, Work Package 1.1 (Dialogues)

Ansvarlig: Senior Researcher **Martin Appelt**, Project Senior Researcher **Jens Fog Jensen** (also Qeqqata Municipality), and National Heritage Manager **Hans H. Harmsen** (Greenland National Museum & Archives).

Beskrivelse: The work-package explores new, dialogically founded, methodological practices and concepts to both widen and deepen our scientific understanding of the "living traditions" that form the basis of the UNESCO inscription of the Aasivissuit-Nipisat and Kujataa areas as world heritage of Outstanding Universal Value (OUV).

The dialogical exploration not only highlights the relationship between the individual researchers/work-packages in relation to the various external actors in Denmark and Greenland, but also seek to highlight the effects of the methodological approaches on the trans-disciplinary ambitions that are at the core of the AAH-project.

The "dialogue" work-package develops its activities in close collaboration with partners in Greenland and thus also include a number of dissemination activities, which anchor our joint scientific findings in Greenland and beyond.

Varighed: 2020-2023

Finansiering: Carlsbergfondet, Danmarks og Grønlands Nationalmuseum

Eksterne samarbejdspartnere: Greenland National Museum & Archives, The UNESCO Site Managers Aasivissuit-Nipisat and Kujataa, Sisimiut Museum, ARTEK (the Technical University of Greenland), Visit Greenland, Innovation South Greenland, Association of Arctic Expedition Cruise Operators (AECO), and GUX Sisimiut (the KTI Gymnasium in Sisimiut).

AAH. Work Package 3.5. History of Nepisene

Ansvarlig: Museumsinspektør **Rasmus Voss** og Forskningschef **Sune Christian Pedersen**.

Beskrivelse: The work package 'WP 3.5 History' examines the spectacular history of the Nepisene colony. In 1729, eight years after Hans Egede founded the first Danish colony in Greenland, another colony was established at the island of Nipisat. Eighty people, including officials, soldiers, women, convicts and a few baptized Greenlanders - were sent into the wilderness to found a new colony of Nepisene under the leadership of governor Claus Enevold Paars. The colonial project ended, however, as a failure: After two years of disappointments, hardships, illness and internal conflicts, the Danish king terminated the project. Today, only turf built foundations of a warehouse and the faint traces of the residence of the governor and his staff and soldiers remains as results of this peculiar colonial project.

The research is primarily conducted in the Danish National Archive. The historical records enable us to get an understanding of the daily life in Nepisene,

were 80 people of very different social class and background lived close together in a small three-lined lodge situated in a harsh and extreme landscape

Varighed: 2020-2023

Finansiering: AAH has paid for student assistance for archival research and transcriptions (Emil Andersen, University of Uppsala). The co-PI's research is financed internally as in-kind contribution to AAH.

AAH, Work Package 3.4

Ansvarlig: Project Senior Researcher **Jens Fog Jensen** and Senior Researcher **Martin Appelt**,

Beskrivelse: WP 3.4 combines ethno-historical and archaeological investigations of two aasivik sites with excavations at selected coastal dwelling sites with deep midden deposits (Nipisat and Arajutsisut) from the early colonial period and 'whaling period' in West Greenland. Settlements in the World Heritage Site of Aasivissuit – Nipisat is thus put into much wider cultural-historical perspective. New insights into the temporal and spatial dynamics of Inuit networks in West Greenland as well as Inuit connections to global trade will be gained. The selection of investigated sites in this work package is coordinated with the natural scientific investigations of WP 2.1.

Varighed: 2020-2023

Finansiering: Carlsbergfondet, Danmarks og Grønlands Nationalmuseer

Eksterne samarbejdspartnere: Greenland National Museum & Archives, The UNESCO Site Managers Aasivissuit-Nipisat and Kujataa, Sisimiut Museum, ARTEK (the Technical University of Greenland), Visit Greenland, Innovation South Greenland, Association of Arctic Expedition Cruise Operators (AECO), and GUX Sisimiut (the KTI Gymnasium in Sisimiut).

Ph.d.-projekt: Udgivelse af dokumenter 1743-1746 fra Vitus Berings Anden Kamtjatka-ekspedition

Ansvarlig: Projektseniorforsker **Natalia Okhotina Lind**

Beskrivelse: Opgaven er at udsøge, transkribere og kommentere fra et stort udvalg af dokumenter for perioden 1743-1746 til projektets 6. og sidste bind. Dermed afsluttes det samlede monumentale, kronologisk strukturerede projekt: at udgive dokumenter fra Vitus Berings store AndenKamtjatka-ekspedition. Hovedparten af dokumenterne stammer fra russiske arkiver, hvorfra der løbende er indsamlet kopier siden 1996. 2020 er gået med indskaffelse af flere dokumenter fra den sidste del af perioden 1743-46 for at samle alle de dokumenter bind 6 kommer til at bestå samt tekstredigering af disse.

Varighed: 01.03.2017-30.09.2023

Finansiering: Carlsbergfondet

Nederlag og triumf. Slaget ved Gadebusch 1712, erobringen af Tønning og Stenbocks fangenskab

Ansvarlig: Seniorforsker **Karsten Skjold Petersen**

Beskrivelse: Efter nederlaget i Slaget ved Helsingborg 1710 skulle den danske hær genopbygges, hvilket vanskeliggjordes af pestens udbrud. I sommeren 1711 var man dog klar til atter at indlede offensive operationer i samarbejde med Rusland og Polen-Sachsen, som var allierede. Den danske hær indledte et felttog mod de svenske besiddelser i Nordtyskland, som bl.a. medførte belejring af Stralsund og Wismar, samt erobringen af det svenske hertugdømme Bremen. I efteråret 1712 landede en svensk undsætningshær under Magnus Stenbock, sejrherren fra Helsingborg, og de endte med at besejre den danske hær endnu engang i Slaget ved Gadebusch 1712. Den svenske hær drog derpå op i Holsten, hvor de på vejen afbrændte Altona. De blev indesluttet af de allierede hære på Ejderstedt-halvøen og i den gottorpiske fæstning Tønning. Efter tre måneders belejring måtte de overgive sig og vandre i dansk krigsfangenskab. Dette var den største sejr den danske hær nogensinde har haft.

Varighed: 01.11.2019 - 15.10.2021

Finansiering: Intern

Dansk ekspeditionshistorie

Ansvarlig: Enhedschef Christian Sune Pedersen.

Redaktører: Museumsinspektør **Jesper Kurt Nielsen (Saml)**, Projektforsker **Peter Andreas Toft**, seniorforsker **Anne Haslund Hansen (DMO)**

Beskrivelse: Udgivelse af trebindsværket Dansk Ekspeditionshistorie i samarbejde med det Kongelige Danske Geografiske Selskab og Gads Forlag *Varighed:* 2015 - 2018

Varighed: 15.11.2017 – 31.12.2021

Finansiering: 4.875.000 kr.. Augustinusfonden

Eksterne samarbejdspartnere: Michael Harbsmeier, RUC, Kristian Hvidtfelt Nielsen, AU.

Moden i Danmark gennem 400 år

Ansvarlig: seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen**

Beskrivelse: Bogudgivelse på baggrund af fortrinsvis Nationalmuseets samlinger af dragt mv. inden for Nyere Tid på Gads Forlag.

Varighed: 01.01.19 – 31.12.21

Finansiering: Støttebehov kr. 419.312, støttet af C.L. Davids Fond og Samling; Den hielmstjerne-rosencroneske Stiftelse; Nationalmuseet Fond til Videnskabelige Undersøgelser og Erhvervelser; Overretssagfører L. Zeuthens Mindelegat; Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorcks Fond; Dronning Margrethe og Prins Henriks Fond.

Eksterne samarbejdspartnere: Lektor Marie Riegels Melchior, KU-Saxo, etnologi.

NICC. The National Museum Initiative on Clothes and Cloth Cultures - from Prehistory till Today

Ansvarlig: Seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen** og Seniorforsker **Ulla Mannering**

Beskrivelse: Samarbejdsprojekt omkring studier i og formidling af dragter og tekstiler samt skind, i samarbejde med Københavns Universitets Center for Tekstilforskning

Varighed: 01.01.2016 –

Eksterne samarbejdspartnere: Københavns Universitets Center for Tekstilforskning

ENCOUNTER: European Network for Manorial and Country House Studies

Ansvarlig: Seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen**

Beskrivelse: Internationalt samarbejdsprojekt om herregårdsstudier mv.. Del af Nationalmuseets samarbejde på Center for Dansk Herregårdsforskning

Varighed: 05.10.2015 – 31.12.2019, hvorefter samarbejdet forventes videreført i EU-regi

Finansiering: Dansk Center for Herregårdsforskning

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, Arkitektskolen Aarhus, Herregårdsmuseet Gammel Estrup, University of York, University of Groningen, Europäische Universität in Frankfurt a.d. Oder, Universität Greifswald, Uppsala Universitet, Universitetet i Oslo m.fl.

Dansk Center for Herregårdsforskning

Ansvarlig: seniorforsker **Mikkel Venborg Pedersen**

Beskrivelse: Samarbejde med Aarhus Universitet, Arkitektskolen Aarhus, Gammel Estrup – Herregårdsmuseet og Nationalmuseet om herregårdsstudier og formidling deraf samt sekretariat for Nordisk Herregårdssymposium.

Varighed: 01.05.2005 –

Finansiering: Dansk Center for Herregårdsforskning, se <https://herregaardsforskning.dk/>

Afsluttede projekter*

Ph.d.-projekt: Den koloniale by. Social interaktion og magtrelationer i Serampore 1755-1845

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Simon Rastén**

Beskrivelse: Ph.d.-projektet tager udgangspunkt i byen Serampore, der under navnet Frederiksnagore var en dansk handelsstation i Indien mellem 1755 og 1845. I perioden voksede stedet til at blive en af Danmarks største byer med over 10.000 indbyggere. Ud fra et lokalt, mikrohistorisk perspektiv undersøges, hvordan forskellige relationer mellem byens indbyggere opstod og udviklede sig. Dette sker især med baggrund i kilder fra det danske retsvæsen, der bl.a. indeholder oplysninger om konflikter, utroskab, tyverier, voldtægter og hazardspil. Herudfra diskuteres de nye muligheder og udfordringer den koloniale by skabte for både europæere og indere.

Varighed: 01.04.2015 – 30.11.2020 (inkl. orlov)

Finansiering: 882.118 kr. Kulturministeriet

333.900 kr. Aarhus Universitet

600.000 kr. Realdania/Serampore Initiativet

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, Prof. Tapati Guha Thakurta, Centre for Studies in Social Sciences, Kolkata, West Bengal, India.

Din bolig - vores historie

Ansvarlig: Seniorforsker **Lykke L. Pedersen**

Beskrivelse: Nationalmuseet har en lang tradition for kulturhistoriske undersøgelser af boliger og byggeskik. Hvor tidligere undersøgelser har drejet sig om indsamling og dokumentation af hele bygninger og interiører, er de seneste 40 år præget af kvalitative undersøgelser af velfærdssamfundets bolig- og byggekultur. Samtidsdokumentation er blevet en udbredt strategi i indsamlingsarbejdet, hvor betydningen af de ting, vi omgiver os med – heriblandt boligen og boligens indretning – står i centrum. Med udgangspunkt i brug af boligen dokumenteres mange forskellige liv og livshistorier, naboskab, formelle og uformelle fællesskaber, men også skiftende drømme og boligidealer.

De almene boliger udgør en vigtig del af nyere dansk historie, og den danske model på boligområdet vækker international opsigt ved at være en velfungerende måde at skabe betalelige boliger til alle i samfundet. Projektet bidrager til viden om brug af boligens betydning i hverdagen, men også om brug og indretning af rum, om kvarteret (fx institutioner og indkøbsmuligheder), om transport til arbejde, fritidsliv og netværk osv. Til sammen fortæller de forskellige beretninger ikke blot om velfærdsstatens boligpolitik og arkitektur, men også om boligen som ramme om levede liv. Alt sammen set fra beboerens perspektiv.

Varighed: 03.12.2018 - 31.01.2020

Finansiering: 500.000 kr. BL - Danmarks Almene Boliger.

Projekt "Fred og frihed. Dansk forsvar under Den Kolde Krig"

Ansvarlig: Seniorforsker **Jens Ole Christensen**

Beskrivelse: Projektets overordnede problemfelt er, hvilken overlevelsesstrategi Danmark udviklede i årene under Den Kolde Krig, særligt efter tilslutningen til Atlantpagten / NATO i 1949. Den konkrete problemstilling er, hvilken rolle det militære forsvar spillede i denne overlevelsesstrategi, og hvilken forsvarsplanlægning, der blev gennemført i disse år. Problemstillingen belyses gennem en analyse af periodens forsvarsordninger (de militære styrkers organisation, materiel og operative doktriner) og den militære, operative planlægning. Udviklingen af et begrebsapparat / en analysemodel, som kan danne grundlag for analysen, er en vigtig del af projektet. En vigtig tilgangsvinkel i projektet er at se Danmark som en del af Den Kolde Krigs globale statssystem, hvor øst-vest konflikten og 1900-tallets totale krig er centrale. Projektet er afgrænset til det 'rent' militære

aspekt af dansk forsvarsplanlægning. Analysen tager udgangspunkt i den forsvarsopfattelse og trusselsvurdering der lå bag forsvarsplanlægningen samt i spillet mellem det militære og det politiske plan i planlægningsprocessen. Projektet sigter på at skrive et 'klassisk' forskningsværk / bog med udgivelse i 2020. Projektet bygger i nogen grad videre på to tidligere bogprojekter "Hæren. 400 års danmarkshistorie (2014) og "Hjemmeværnet. Historien om det folkelige forsvar" (2017).

Varighed: 01.01.2018 - 31.12.2020

Finansiering: 1.300.000 kr. Helen og Ejnar Bjørnows Fond.

Carl Claudius' indsamling af ekstra-europæiske musikinstrumenter

Ansvarlig: Museumsinspektør **Marie Martens**

Beskrivelse: Med baggrund i Carl Claudius' arkiv undersøges hans samling og indsamling af ekstra-europæiske musikinstrumenter med særlig fokus på kinesiske/asiatiske. Hvad var Claudius' syn på ikke-europæiske musikinstrumenter (og traditionelle musikinstrumenter generelt), og adskiller indsamlingen sig fra hans samling af europæiske musikinstrumenter? Hvilke kanaler og forbindelser benyttede Claudius sig af i sin indsamling, og kan man drage paralleller til Angul Hammerichs indsamling for Musikhistorisk Museum?

Varighed: 05.03.2018 - 31.12.2020

Finansiering: 240.000 kr. Musikhistorisk Museum og Carl Claudius' Samlings Fond.

Miljøarkæologi og Materialeforskning

Forskningsområder

Enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning er en ud af tre enheder i Brede, der sammen med de to øvrige enheder Magasiner og Kulturhistorisk Konservering samt Bygning og Inventar, udgør et af Nordens største miljøer for konservering og kulturhistorisk relateret naturvidenskab. Hovedparten af forskningen i Brede er samlet i enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning, men understøttes af medarbejdere i de to andre enheder. Udviklingen af nye forskningsområder og bevaringsfaget sker i et tæt samarbejde mellem praksis og forskning. En beskrivelse af de to andre enheder findes separat under de respektive enheder. Miljøarkæologi og Materialeforskning er museets naturvidenskabelige enhed, hvor der arbejdes med at belyse kulturhistoriske problemstillinger ved hjælp af naturvidenskabelige metoder. Den miljøarkæologiske forskning har til formål at rekonstruere fortidens miljø- og klimaudvikling og de fortidige menneskers brug af og samspil med det omgivende landskab gennem de sidste ca. 11.000 år. I dette arbejde benyttes pollenanalyse, makrofossilanalyse, dendrokronologi og vedanatomi. Ved hjælp af strontiumisotopanalyse forskes der i problemstillinger vedr. forhistoriske og historiske menneskers og genstandes proveniens og mobilitet. Inden for materialeforskning udføres der i forbindelse med konservering og restaurering af museumsgenstande og kulturhistoriske objekter analyser til bestemmelse af bl.a. maling, organiske rester og metallegeringers sammensætning. Tilsvarende forskes der i moderne syntetiske materialer, der i stigende grad udgør et bevaringsproblem. Inden for kalkmalerikonservering forskes der dels i at forbedre de gængse metoder til rensning og konservering, dels i kalkmaleriernes bevaringshistorie. Ved enheden udføres endvidere forskning i bevaring af arkæologiske lokaliteter og kulturarvs-genstande på fundstedet (in situ), det være sig på landjorden eller på havbunden, og endvidere arbejdes der med udvikling af værktøjer til udpegning af områder i Grønland, hvor kulturarven er specielt truet af ændringer i klimaet. Endelig arbejdes der med en række emner inden for forebyggende (præventiv) konservering, omfattende bl.a. en fastlæggelse af de optimale forhold for så vidt angår klima, byggematerialer, lys mv. for opbevaring og udstilling af kulturarvs-genstande. Enhedens forskere er engageret i en bred vifte af eksternt finansierede nationale og internationale forskningsprojekter. Herudover udføres rekvirerede opgaver for en lang række institutioner i ind- og udland.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Forskningschef ph.d. Peter Rasmussen
Inden for den videnskabelige stillingsstruktur
 Niels Bonde, seniorforsker
 Isabelle Brajer, seniorforsker
 Anne Marie Eriksen, ph.d.-stip., konservator
 Anja Frank, postdoc, ph.d.
 Karin Margarita Frei, forskningsprof. ph.d.
 David John Gregory, seniorforsker, adj. prof., ph.d.
 Mette Marie Hald, seniorforsker, ph.d.
 Jørgen Hollesen, seniorforsker, ph.d.
 Catherine Ann Jessen, seniorforsker, ph.d.
 Pernille Ladegaard-Pedersen, videnskabelig assistent
 Poul Klens Larsen, seniorrådgiver, ph.d.
 Henning Matthiesen, seniorforsker, ph.d.
 Mette Midtgård Madsen, ph.d.-stipendiat, konservator

Morten Fischer Mortensen, seniorforsker, ph.d.
 Martin Norvig Mortensen, seniorforsker, ph.d.
 Samantha Scott Reiter, postdoc, ph.d.
 Kathrine Segel, ph.d.-stipendiat, konservator
 Yvonne Shashoua, seniorforsker, ph.d.
Uden for den videnskabelige stillingsstruktur
 Claudia Baittinger, museumsinspektør
 Charlie Christensen, museumsinspektør em.
 Orla Hylleberg Eriksen, laborant
 Peter Steen Henriksen, museumsinspektør
 Helle Holbek, laborant
 Lars Aasbjerg Jensen, konservator
 Anna-Grethe Rischel, konservator emerita
 Michelle Taube, kemiker, ph.d.
 Athena Lynn Trakadas, gæsteforsker, ph.d.
 Matthew Walsh, gæsteforsker, ph.d.
 Janne Winsløw, laborant

Nye projekter

Brændt og ofret. Offerritualer på Bornholm i bondestenalderen

Ansvarlig: Museumsinspektør

Peter Steen Henriksen

Beskrivelse: På Bornholm er der dukket en ny anlægstype i form af runde kultanolag op ved centralpladserne fra slutningen af Tragtbægerkulturen i midten af bondestenalderen. I dette projekt skal alle fundtyper fra anlægget analyseres, således at man får et detaljeret, samlet billede af hele offerfundet. Man har kun et fragmentarisk idé om, hvordan kulthandlingerne på centralpladserne fra mellemneolitikum har foregået. Med dette anlæg kommer vi altså helt tæt på en enkelt offersituation. Ved at sætte resultaterne af makrofossilanalyser, samt pollen- og lipidanalyser af lerkarrene i sammenhæng med genstandsfundene kan man få en detaljeret forståelse af en offerpraksis som ellers har været ukendt.

Varighed: 01.11.2020-31.12.2022

Finansiering: 735.400 kr. Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Bornholms Museum

Igangværende projekter

Activating Arctic Heritage. Work Package 2.1. Hidden in the Midden

Ansvarlig: Seniorforsker **Henning Matthiesen**

Beskrivelse: 'Hidden in the Midden' explores multiple scientific approaches to understanding the preservation and loss of organic archaeological remains in two UNESCO properties in Greenland. This requires documenting and testing of stratified midden layers on selected Inuit, Norse and historic sites (10th – 19th century) situated in different environmental zones within the two UNESCO areas. Targeted sites are investigated by researchers from natural sciences and archaeology and subsurface layers sampled for chemical properties, ancient DNA, lipids, pollen, seeds, insect remains and animal bones. The reliability and vulnerability of information provided by the bio-molecules and macro-fossils are critically evaluated through taphonomic and comparative analyses. Key questions of the project are: (1) How do different methods of data acquisition supplement each other and increase our knowledge of the paleo-environment and on-site past human activities? and (2) How is the information potential of the middens affected by changing preservation conditions?

Varighed: 2019-2023

Finansiering: 6.000.000 kr fra Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: NKA- Grønlands Nationalmuseum

Activating Arctic Heritage. Work Package 2.3. Rain or Shine: Local palaeoenvironments and palaeoclimate in the UNESCO areas.

Ansvarlig: Senior Researcher **Catherine Jessen**

Beskrivelse: This research reconstructs local climate and environments over the last 1,500 years in areas where people were living close to sea level. This broad period experienced dramatic climate fluctuations that included the Medieval Warm Period and Little Ice Age and affected much of the Northern Hemisphere. These fluctuations are believed to have had major consequences for people living in Greenland in the past. Unpredictable changes such as late frosts, summer droughts and varying temperatures would have affected a range of subsistence strategies dependent on both the natural vegetation and on farming. For example, any vegetational-forced change in the migration patterns of reindeer would affect summer hunting around Aasivissuit and any drought induced reduction in the production of winter fodder could determine how many animals could be kept alive over the winter.

To better understand this environmental history, sediments are collected and analyzed from lakes in the UNESCO areas to reconstruct climatic and vegetational trends in the past. This research provides the opportunity to examine the varying responses of past peoples with differing subsistence strategies during major periods of known change. The results will provide an insight into the variable adaptations of technology, economy and/or lifestyles by different groups at different times in Greenland's long history.

Varighed: 2019-2023

Finansiering: 1.865.000 kr: supported by the Carlsberg Foundation

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus University

Activating Arctic Heritage. Work Package 3.2. Plant Resources in the Norse Society

Ansvarlig: Museumsinspektør

Peter Steen Henriksen

Beskrivelse: Very little is known of Norse use of cultivated or wild plant resources in Greenland as only very few studies have been carried out to date. One study, The National Museums' Northern Worlds project, has shown that barley was used during the early Norse period but the extent of plant cultivation is still not known.

To obtain a more complete image of the Norse use of plant resources a program of excavations and analysis of selected Norse middens will be carried. The aim is to gain more knowledge of plant use by using macrofossil analysis of plant remains at a high time resolution. This will also give information about the fuel economy of the Norse.

The question of whether plant resources were imported or cultivated will be addressed using strontium isotope analysis of cultural plant remains.

Varighed: 2020-2023

Finansiering: 1.710.000 kr fra Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: NKA- Grønlands Nationalmuseum

Tales of Bronze Age People

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**

Beskrivelse: Tales of Bronze Age People - på dansk Bronzealdermenneskers fortællinger - er et "Semper Ardens" tværfagligt forskningsprojekt, som ligger i forlængelse af det igangværende forskningsprojekt "Tales of Bronze Age Women". Tales of Bronze Age People er ligeledes støttet af Carlsbergfondet. Formålet med det nye projekt er, at belyse hvilken betydning menneskers mobilitet har for den samfundsudvikling, der kan iagttages i løbet af bronzealderen. I forhold til "Tales of Bronze Age Women" vil det nye projekt udvide udforskningen af menneskers mobilitet, ved gennem de næste tre år at undersøge et yderligere antal kvinder samt mænd og børn, fra både rige og mindre rige grave. Fokus vil stadig være på dansk materiale. Projektet er tværfagligt, og anvender "state-of-the-art" naturvidenskabelige og fysisk antropologiske metoder, samt fylogenetiske analyser.

Varighed: 01.04.2018 – 31.03.2021

Finansiering: 5.600.000 kr. Carlsbergfondet

Eksterne samarbejdspartnere: Marie Louise Jørkov, Retsmedicinsk Institut, KU.

Towards a new European Prehistory. Integrating aDNA, isotopic investigations, language and archaeology to reinterpret key processes of change in the prehistory of Europe

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**

Beskrivelse: During the past few years we have witnessed a knowledge-revolution in archaeology, brought about by contributions from ancient DNA and isotopic tracing. It revealed a much more dramatic European prehistory than previously thought, characterized by major migrations 6000 BC (introduction of farming from Anatolia) and 3000 BC (steppe migrations into Europe). To achieve our goals, we employ a truly interdisciplinary research design by combining ancient DNA, isotopic tracing, archaeology and historical linguistics to document the full complexity of these historical changes. It will inform us about how new migrating groups interacted with existing populations and in the process created new cultures and languages. Such knowledge is relevant also in the present.

Varighed: 01.01.2017 – 01.12.2022

Finansiering: 7.238.016 SEK, Riksbankens Jubileumsfond

Eksterne samarbejdspartnere: Kristian Kristiansen, Göteborgs Universitet (projektleder); Morten Allentoft, Centre for Geogenetics; Anders Fischer, Sealand Archaeology and Göteborgs Universitet; Guus Kroonen, Københavns Universitet og Leiden

University; Janet Montgomery, University of Durham; Douglas Price, University of Wisconsin-Madison; Serena Sabatini, Göteborgs Universitet; Karl-Göran Sjögren, Göteborgs Universitet; Eske Willerslev, Centre for Geogenetics; Jesper Stenderup, Centre for Geogenetics.

MarinePlastic

Ansvarlig: Seniorforsker **Yvonne Shashoua**

Beskrivelse: MarinePlastic is an interdisciplinary center for cutting-edge research into marine plastic pollution, uniting Danish researchers across institutions (Aalborg University, Aarhus University, Danish Technical University, Roskilde University and National Museum of Denmark) and disciplinary expertise. The Center will develop scientifically based understanding of the types, sources, occurrence, fate and environmental consequences of marine pollution caused by all sizes of plastic materials ranging from macro- to nanoplastics, and bring this knowledge into use by proposing societal solutions and interacting with policymakers. The National Museum of Denmark is active in WP3 that aims to qualify and quantify the sources, magnitude and distribution of plastic pollution in Danish waters and WP4 that identifies those environmental conditions most likely to accelerate and slow the degradation of macroplastic to microplastics.

Varighed: 01.02.2019 – 30.01.2023

Finansiering: 3.100.000 kr. to Nationalmuseet awarded by Velux Foundation

Eksterne samarbejdspartnere: Aalborg University, Aarhus University, Danish Technical University, Roskilde University

Naturlig konservering af arkæologisk jern

Ansvarlig: Seniorforsker **Henning Matthiesen**

Beskrivelse: Jerngenstande er en uhyre vigtig arkæologisk fundgruppe, men samtidig er konserveringen af jern så vanskelig og tidskrævende, at man ofte vælger at kassere hovedparten af jerngenstandene fra arkæologiske udgravninger. Løsningen på dette paradoks kræver nytænkning, og projektet vil afprøve en helt ny ide til behandling af arkæologisk jern.

Varighed: 01.01.2019 – 30.06.2021

Finansiering: 749.160 kr. Kulturministeriets forskningspulje

Assessment of the Ecological Aspects of Microplastic Pollution in Dar es Salaam, Zanzibar and Mombasa Coastal Marine Environments (MICRO-MARINE)

Ansvarlig: Seniorforsker **Yvonne Shashoua**

Beskrivelse: The project aims to explore the risks associated with plastics in the West African marine environment by examining the mechanisms of how plastic particles are taken up and passed along the trophic chain. The overarching goal of the proposed project is to quantify the difference between mi-

croplastics occurrence and distribution in various aquatic environmental matrices, the adsorption of chemicals on microplastics, their ingestion, trophic transfer and chemical release. The findings will be communicated to the public, relevant national and international authorities and decision makers. It is hypothesized that different aquatic environments such as water, sediment and biota will show different distribution patterns.

Varighed: 01.01.2019 – 31.12.2021

Finansiering: 200,000 kr. for Nationalmuseet from West Indian Ocean Marine Science Association

Eksterne samarbejdspartnere: University of Dar es Salaam

Eksterne samarbejdspartnere: konservator Lars Brock Andersen, Konserveringscenter Vejle; forsker Delphine Neff og forskningschef Philippe Dillmann, Archaeomaterials and Alterations Prediction Laboratory, Frankrig; konservatorstuderende Jacob Fryden-dahl og lektor Nanna Bjerregaard Pedersen, Konservatorskolen.

History of the Tocharian Texts of the Pelliot Collection

Ansvarlig: Konservator emerita **Anna-Grethe Rischel** (og prof. Georges-Jean Pinault (PI) *École Pratique des Hautes Études, Paris*)

Beskrivelse: Det videnskabelige formål med det nye projekt i Paris er gennem en komplet udgave af Pelliot Samlingen af tokhariske tekster på papir og træ at studere buddhistisk kultur og religion i den anden halvdel af det første årtusind. Sammenlignet med "Turfan Samlingen" i Berlin er Paul Pelliot's samling på Bibliothèque Nationale de France den næststørste samling af tokhariske manuskripter fra anden halvdel af det første årtusind. Kizil hulerne nordvest for Kucha regionen i Tarim Bækkenet var hovedbyen for tidlig tokharisk Buddhisme, og her blev de fleste manuskripter lokaliseret af Paul Pelliot sammen med vigtige Sanskrit tekster. Det tværfaglige franske projekt omfatter palæografisk, lingvistisk, religionshistorisk, kulturhistorisk og papirteknologi-historisk forskning, hvor sammenlignende analyser af de forskellige papirkvaliteter, fibermaterialer, blæk og pigmenter bidrager til proveniensbestemmelse og datering af teksterne.

Varighed: 01.09.2018 – 01.09.2023

Finansiering: ERC bevilling til Prof. Georges-Jean Pinault

Eksterne samarbejdspartnere: Prof. Georges-Jean Pinault (PI) *École Pratique des Hautes Études, Paris*, Agnieszka Helman-Wazny, Centre for the Study of Manuscript Cultures, University of Hamburg.

Two Danish Slave Ships in Costa Rica

Ansvarlig: Seniorforsker **David Gregory**

Beskrivelse: The Fredericus Quartus and Christianus Quintus were two Danish slave ships which were wrecked on the way to the Danish colony of St.

Thomas. Two wrecks which could be the remains of these ships have been discovered off the coast of Costa Rica. Part of the cargo on one of the wrecks consists of Building bricks, which typologically are reminiscent of Flensborgsten. Using a suite of non-destructive and destructive analytical methods samples obtained from the wreck sites will be analysed in order to assess their provenance and contribute to other archaeological assessments being carried out in order to confirm the ships identity. Should this be the case future work will entail contributing to capacity building of marine archaeology, archaeological and conservation science and underwater cultural heritage management of the wreck sites in collaboration with Costa Rica.

Varighed: 2018 –

Finansiering: Nationalmuseet

Eksterne samarbejdspartnere: Costa Rican NGO, Costa Rican National Museum, University of East Carolina, UNESCO.

Med ryggen til fjellet

Ansvarlig: Seniorforsker **Niels Bonde**

Beskrivelse: Dendrokronologiske undersøgelser i det sydlige Norge. Opbygning af dendrokronologiske grundkurver for eg og fyr fra Sørlandet.

Varighed: 01.07.2005 – 31.12.2023

Finansiering: 5.000.000 kr. (Vest-Agder Fylkeskommune, Norge) + Nationalmuseet (forskningstid)

Eksterne samarbejdspartnere: Fylkeskonservatoren i Vest-Agder Fylkeskommune og Vest-Agder Museum.

Nye og innovative rensningssystemer til danske kalkmalerier (CleanLime)

Ansvarlig: Seniorforsker **Isabelle Brajer**

Beskrivelse: Forskningsprojektet CleanLime består af tre delprojekter (se de tre følgende projekter), hvor der skal afprøves og testes nye muligheder inden for rensningsteknikker af kalkmalerier med kompresser. Blandt de nye materialer findes substrater bestående af hydrogeler, polyakrylgeler og forskellige typer naturligt ler. Disse substrater vil blive kombineret med forskellige opløsningsmidler, herunder også mikroemulsioner, med henblik på at udvikle et nyt effektivt rensningssystem for kalkmalerier. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.04.2017 – 31.03.2022

Finansiering: I alt 4.476.743 kr. (se delprojekter)

Eksterne samarbejdspartnere: Prof. Piero Baglioni, Center for Colloid and Surface Science, Department of Chemistry, University of Florence; Dr. Charlotte Martin de Fonjaudran, The Courtauld Institute of Art, Conservation of Wall Painting.

Ph.d.-projekt: Anvendelse af lerkompresser til rensning af kalkmalerier: Et konserveringsfagligt forskningsprojekt baseret på modelforsøg (Delprojekt CleanLime)

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Mette Midtgaard Madsen**

Beskrivelse: Formålet med projektet er at undersøge, om indlejret snavs på danske kalkmalerier kan ekstraheres ved hjælp af lerkompresser.

Varighed: 01.04.2017-31.03.2020. Forlænget til 2022

Finansiering: 1.952.000 kr. Augustinus Fonden

Eksterne samarbejdspartnere: Lektor Jane Richter, Konservatorskolen, KADK (hovedvejleder); Dr. Charlotte Martin de Fonjaudran, The Courtauld Institute of Art, Conservation of Wall Painting

Ph.d.-projekt: Anvendelse af nanoteknologi til rensning af kalkmalerier: Et konserveringsfagligt forskningsprojekt - baseret på modelforsøg (Delprojekt CleanLime)

Ansvarlig: Ph.d.-stipendiat **Kathrine Segel**

Beskrivelse: Formålet med projektet er undersøge, om indlejret snavs på danske kalkmalerier kan fjernes ved hjælp af nanoteknologi. Hypotesen er, at man ved hjælp af hydrogeler og mikro-emulsioner vil kunne ekstrahere dette snavs.

Varighed: 01.04.2017-31.03.2020. Forlænget til 2022

Finansiering: 702.743 kr. Kulturministeriets Forskningsudvalg; 600.000 kr. Augustinus Fonden; 600.000 kr. Nationalmuseet

Eksterne samarbejdspartnere: Lektor Jane Richter, Konservatorskolen, KADK (hovedvejleder); Prof. Piero Baglioni, Center for Colloid and Surface Science, Department of Chemistry, University of Florence; Dr. Charlotte Martin de Fonjaudran, The Courtauld Institute of Art, Conservation of Wall Painting

Skinddragter fra Inuit

Ansvarlig: Konservator **Anne Lisbeth Schmidt**

Beskrivelse: Skinddragter fra inuit i museumssamlinger. Forskning i proveniensbestemmelse. Ved bestemmelse af materialeforbrug, design og dyreart fremstilles en nøgle til identifikation af skindtøj uden inventarnummer. Målet er genfindning af arkivinformation, så kulturel værdi kan reetableres.

Varighed: 01.12.2019 – 01.12.2022

Finansiering: 904.249 kr. Kulturministeriets Forskningspulje (KFU)

Eksterne samarbejdspartnere: Grønlands Nationalmuseum. Institut for planlægning, AAU, Globe, KU

You don't know what you've got till it's gone: Preservation and deterioration of historic shipwrecks

Ansvarlig: Seniorforsker **David Gregory**

Beskrivelse: Undersøgelse af bevaringsforhold for skibsvrag i Nordsøen ved hjælp af state of the art multi-beam opmåling og europæiske data om miljøforhold omkring vrage. I projektet skal alle opmålte vrag samles i en GIS database sammen med de tilhørende miljødata (f.eks. dybde, strøm, havbundstype, salinitet, ilt) fra forskellige europæiske databaser. Miljøforholdene vil blive sammenholdt med de geofysiske opmålinger og billederne af vrage med henblik på at klassificere gunstige kontra dårlige bevaringsforhold på havbunden. Projektet er

nyskabende inden for in situ bevaring. Resultaterne kan potentielt bruges til at forudsige, hvor vrage kan forventes at være velbevarede eller er truede af nedbrydning, så man kan prioritere den fremtidige bevaring af vrage.

Varighed: 01.10.2017 – 31.03.2021

Finansiering: 763.200 kr., Kulturministeriets Forskningspulje

Eksterne samarbejdspartnere: Rory Quinn, University of Ulster, Ireland; Gert Normann Andersen, Sea War Museum.

Tyrsted – Istidens rensdyrjægere

Ansvarlig: Seniorforsker **Morten Fischer Mortensen**

Beskrivelse: I 2017 udgravede Horsens Museum et mindre dødishul syd for Horsens. Dødishullet indeholdt 5 bearbejdede rensdyrgevire og mennesketil-dannet flint fra Brommekulturen. M&M deltog i udgravningen, hvor der blev udtaget sedimentprøver til en række naturvidenskabelige analyser (bl.a. pollen-, makrofossil-, insekt-, tephra-, DNA- og lipid-analyser) med henblik på at belyse de naturgivne livsvilkår for 13.000 år siden.

Varighed: 01.01.2017 – 31.12.2021

Finansiering: 344.970 kr., Slots- og Kulturstyrelsen

Eksterne samarbejdspartnere: Horsens Museum; University of Kiel; Schloss Gottorf; Aarhus Universitet.

Bestemmelse af trækul til AMS - løbende vedanatommiske undersøgelser

Ansvarlig: Museumsinspektør **Claudia Baittinger**

Beskrivelse: Siden 2009 har vedanatommiske laboratorium på Nationalmuseet samarbejdet med fylkeskonservatoren i Vest-Agder Fylkeskommune, Norge angående udtagning af prøver til 14C datering med henblik på at understøtte det arkæologiske arbejde i fylket. På Nationalmuseet flottes jordprøver fra arkæologiske udgravninger i Vest-Agder fylke, og fund af trækul bliver vedbestemt med henblik at udtage de bedst egnede stykker til 14C datering, dvs. træarter med en lille egenalder.

Varighed: 01.01.2009-

Finansiering: 439.000 kr. Vest-Agder Fylkeskommune.

Eksterne samarbejdspartnere: Vest-Agder Fylkeskommune.

Samarbejdsaftale om ph.d. projektet: 14C i dansk eg fra omkring AD 1000

Ansvarlig: Museumsinspektør **Claudia Baittinger**

Beskrivelse: I forbindelse med et ph.d. projekt ved Aarhus Universitet, Institut for Geoscience, vedrørende 14C m.m. i træringe har Aarhus Universitet og Nationalmuseet indgået en samarbejdsaftale. Nationalmuseet stiller træprøver fra arkæologiske udgravninger og tømmer fra jyske kirker til rådighed for projektet. Prøverne omfatter tidsintervallet år 950 til år 1380, hvor det er muligt at ekstrahere høstved fra hvert enkelt år. Formålet med projektet

er at kalibrere og forbedre den eksisterende 14C-kurve i det nævnte tidsinterval ved hjælp af træringe med en årlig opløsning.

Varighed: 10.10.2017-

Finansiering: 40.000-68.000 kr., Aarhus Universitet, Institut for Geoscience.

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, Institut for Geoscience og Institut for Fysik og Astronomi.

Bestemmelse af trækul til AMS 14C-datering - løbende ved anatomiske undersøgelser

Ansvarlig: Museumsinspektør **Claudia Baittinger**

Beskrivelse: Siden 2009 har ved anatomiske laboratorium på Nationalmuseet samarbejdet med fylkeskonservatoren

i Vest-Agder Fylkeskommune, Norge angående udtagning af prøver til 14C datering med henblik på at understøtte det arkæologiske arbejde i fylket. På Nationalmuseet flottes jordprøver fra arkæologiske udgravninger i Vest-Agder fylke og fund af trækul bliver vedbestemt med henblik at udtage de bedst egnede stykker til 14C datering, dvs. træarter med en lille egenalder.

Varighed: 01.01.2009-

Finansiering: 439.000 kr. Vest-Agder Fylkeskommune.

Eksterne samarbejdspartnere: Vest-Agder Fylkeskommune.

Samarbejdsaftale om ph.d. projektet: 14C i dansk eg fra omkring AD 1000

Ansvarlig: Museumsinspektør **Claudia Baittinger**

Beskrivelse: I forbindelse med et ph.d. projekt ved Aarhus Universitet, Institut for Geoscience, vedrørende

14C m.m. i træringe har Aarhus Universitet og Nationalmuseet indgået en samarbejdsaftale.

Nationalmuseet stiller træprøver fra arkæologiske udgravninger og tømmer fra jyske kirker til rådighed for projektet. Prøverne omfatter tidsintervallet år 950 til år 1380, hvor det er muligt at ekstrahere høstved fra hvert enkelt år. Formålet med projektet er at kalibrere og forbedre den eksisterende 14C-kurve

i det nævnte tidsinterval ved hjælp af træringe med en årlig opløsning.

Varighed: 10.10.2017-

Finansiering: 40.000-68.000 kr., Aarhus Universitet, Institut for Geoscience.

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, Institut for Geoscience og Institut for Fysik og Astronomi.

Afsluttede projekter

Bronze Age wool economy: production, trade, environment, husbandry and society

Ansvarlig: Forskningsprofessor **Karin M. Frei**

Beskrivelse: Projektet formål er at udforske uldproduktionens økonomiske betydning for Europa i bronzealderen. Vigtigt er her studiet af, hvordan distributionen af uldtekstiler påvirkede dannelsen af overregionale netværk og handelsruter. Projektet fokuserer på to regioner: Szazhalombatta lokaliteten på den ungarske højslette og Terramare området i Norditalien. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.01.2016 – 31.12.2020

Finansiering: 4.592.524 kr. (6.042.000 SEK), The Swedish Foundation for Humanities and Social Sciences, Riksbankens Jubileumsfond,

Eksterne samarbejdspartnere: Sophie Bergebrant og Serena Sabatini, Gøteborg Universitet, Sverige

Identification of North European archaeological charcoal and wood with rapid spectroscopic methods

Ansvarlig: Museumsinspektør **Claudia Baittinger**

Beskrivelse: The project aims to develop a robust spectroscopic method for wood identification of archaeological charcoal and wood. In addition, to test the method in a wood resource analysis of Viking Age charcoal, sampled from houses and pits used by the aristocratic/kingly elite in Tissø and by the people living under more simple conditions at Dalby Hals in the harbor belonging to the elite at Tissø.

Varighed: 01.06.2018 – 31.12.2020

Finansiering: 4.000.000 kr. (Vest-Agder Fylkeskommune, Norge) + Nationalmuseet (forskningstid)

Eksterne samarbejdspartnere: Lisbeth Garbrecht Thygesen (projektleder), Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, KU. KADK.

Istidens rensdyrjægere

Ansvarlig: Seniorforsker Morten Fischer Mortensen

Beskrivelse: Det overordnede mål med forskningsprojektet, er, at foretage en arkæologisk-naturvidenskabelig undersøgelse og bearbejdning af alle danske fund af menneskebearbejdet rensdyrgevir og -knogler fra senistiden. De specifikke mål er: (i) at 14C-datere materialet, (ii) at undersøge den teknik, der er anvendt ved bearbejdningen, med henblik på at henhøre specifikke teknikker til specifikke kulturperioder, (iii) at belyse hvorvidt jagten på rensdyr varierer tidsmæssigt og geografisk i løbet af senistiden, og (iv) at undersøge hvorvidt dateringerne grupperer sig tidsmæssigt set i forhold til vegetationsudviklingen.

Varighed: 01.09.2019 – 31.12.2020

Finansiering: 717.120kr. Kulturministeriets Forskningsudvalg (KFU)

Eksterne samarbejdspartnere: Aarhus Universitet,

Københavns Universitet, Museum Nordsjælland, Københavns Bymuseum, Odense Bys Museer, Kolding Slot, Horsens Museum, Moesgaard Museum, Vendsyssel Historiske Museum, University of Kiel, ZBSA Gottrup Slot.

Dendrokronologiske undersøgelser i Oslo i forbindelse med anlæggelse af "Follobanen"

Ansvarlig: Seniorforsker **Niels Bonde**

Beskrivelse: Dendrokronologiske undersøgelser af tømmer fremkommet ved arkæologiske undersøgelser i Oslo.

Dendrokronologiske undersøgelser i Oslo i forbindelse med arkæologiske udgravninger i Gammelbyen. De dendrokronologiske undersøgelser er med til at fastlægge den kronologiske byudvikling af middelalderens Oslo ved hjælp af absolutte dateringer. Undersøgelsesmateriale består af fundamenter, bygningsdele, kanalforløb, gulve mm. Der er også fundet genanvendte rester af et skib. Hovedparten af de undersøgte prøver består af fyrretræ, i mindre grad af gran og ganske lidt egetræ.

Varighed: 01.02.2015 – 31.12.2020

Finansiering: 440.000 kr. NIKU og Nationalmuseet (forskningstid).

Eksterne samarbejdspartnere: Norsk Institutt for Kulturminneforskning (NIKU), Oslo.

GeoBio – Insight from integrated geo-bioscience investigations in Greenland

Ansvarlig: Seniorforsker **Jørgen Hollesen**

Beskrivelse: Formålet med Projektet er, at koble information om ændringer i den grønlandske vegetation (vækst, fordeling, udbredelse) med geofysiske ændringer (fx klima, permafrost).

Varighed: 01.02.2017 – 01.09.2020

Finansiering: 1.200.000 kr.

Eksterne samarbejdspartnere: Signe Normand, Aarhus Universitet; Bo Elberling, Center for Permafrost, Københavns Universitet.

Polyethylene membranes in Danish houses

Ansvarlig: Seniorforsker **Yvonne Shashoua**

Beskrivelse: Projektets formål er at tilvejebringe ny viden om ydeevne af dampspærresystemer med membraner af polyethylen (PE-folier) med fokus på membraners levetid, og hvilke faktorer der har indflydelse derpå. Data vedrørende materialeegenskaber og kemisk sammensætning af dampspærre indeholdende henholdsvis genbrugsplast og dampspærre produceret af 100% ny granulat sammenholdes med henblik på at bestemme levetiden af de respektive dampspærresystemer.

Varighed: 01.10.2017 – 30.09.2020

Finansiering: 500.000 kr. Grundejernes Investeringsfond.

Eksterne samarbejdspartnere: Statens Byggeforskningsinstitut; Danmarks Tekniske Universitet; Teknologisk Institut.

Marinarkæologisk tilsyn og forvaltningsplan for det undersøiske neolitiske fiskeanlæg Fletværket ved Nekselø

Ansvarlig: Seniorforsker **David Gregory**

Beskrivelse: Undersøgelse af bevaringstilstand, nedbrydning og udvikling af en forvaltningsplan for fiskeanlægget. Projektet går ud på at: beskrive fortidsmindets tilstand, vurdere fysiske og biologiske årsager til den igangværende erosion, vurdere effekten af tidligere udførte tildækninger med fiberdug og sandsække, estimere udstrækningen af bevarede gytjelag med kulturspor på lokaliteten, estimere erosionstruslens betydning for fortidsmindets fremtidige skæbne, udarbejde forslag til en fremtidig forvaltningsplan for lokaliteten.

Varighed: 01.01.2016 – 31.12.2020

Finansiering: 349.000 kr. Slots- og Kulturstyrelsen

Eksterne samarbejdspartnere: Vikingskibsmuseet.

Borremose - naturvidenskabelige undersøgelser i mosen omkring den befæstede jernalderlandsby

Ansvarlig: Museumsinspektør emeritus

Charlie Christensen

Beskrivelse: Publikation af de i 1989-91 udførte undersøgelser af mose, voldgrav og jordbund under volden. Nye pollendiagrammer er udarbejdet, og undersøgelsens resultater ændrer fuldstændigt DGU's geologers tolkninger af deres tidligere arbejde i mosen. Publikationen udføres i samarbejde med Jes Martens i Oslo, som forestod de arkæologiske udgravninger 1989-91. Publikationen skal komme som et bind i Nordiske Fortidsminder.

Varighed: 20.08.1989 – 2020

Finansiering: Udført som tjenestearbejde under ansættelse på NNU

Eksterne samarbejdspartnere: Jes Martens, Universitetet i Oslo

Hobyprojektet. Naturvidenskabelige undersøgelser i forbindelse med udgravninger af et høvdingesæde fra jernalderen

Ansvarlig: Museumsinspektør

Peter Steen Henriksen

Beskrivelse: I forbindelse med udgravninger af Høvdingesædet ved Hoby på Lolland er der udtaget en lang række prøver til naturvidenskabelige undersøgelser, dels af bebyggelsen, dels af et gravet vandhul. Det er målet at belyse lokalitetens subsistensøkonomi ved hjælp af makrofossil- og pollenanalyser samt vedbestemmelser. Endvidere skal vandhullets funktion søges klarlagt.

Hoby-projektet er forankret på enheden Danmarks og Middelhavsländenes Oldtid med museumsinspektør Susanne Klingenberg som projektleder.

Varighed: 01.02.2016 – 31.12.2020

Finansiering: 440.400 kr., Slots- og Kulturstyrelsen

Eksterne samarbejdspartnere: Museum Lolland Falster

Kalkmaleriernes bevaringshistorie – et ekko fra fortiden

Ansvarlig: Seniorforsker **Isabelle Brajer**

Beskrivelse: Formålet med dette projekt er at belyse den mangfoldige og komplekse verden, der har at gøre med kalkmaleriernes bevaring – et arbejdsområde, der befinder sig i krydsfeltet mellem filosofi, kunstforståelse, håndværk og naturvidenskab. Projektet bygger på arkivmaterialer. Projektet søger at belyse de mange forskellige aktørers rolle i fremdragelse, istandsættelse og vedligeholdelse af de mangfoldige, og i mange tilfælde enestående billeder, som pryder de danske kirker. Projektet vil føre til en beskrivelse af hvilke principper, der har dannet grundlag for trufne beslutninger gennem tiderne, og på basis af hvilket vidensniveau beslutningerne blev taget. Dette vil tydeliggøre udviklingen i konserveringsfaget og i holdningerne til maleriernes bevarelse.

Varighed: 01.04.2015 – 31.12.2020

Finansiering: Forskerår

Samlinger

Beskrivelse

Samlinger er placeret i Forskning, Samling og Bevaring og varetager Nationalmuseets arbejde med alle samlinger. Al arbejde omkring museumsgenstande og de kulturhistoriske billedsamlinger og arkiver er samlingsarbejde. Målet med enheden er at sikre viden og brug af Nationalmuseets enestående samlinger til gavn for forskning og formidling. Enheden varetager udlån, fælles registreringspraksis og nye registreringssystemer, samlingsrevisioner, afklaring af GDPR og billedrettigheder, crowdsourcing og registrering af billedsamlinger, digital tilgængeliggørelse, servicering af studiebesøg, magasinpakkeprojekter osv. på et niveau der viser en effektiv og moderne samlingsforvaltning

Medarbejdere

Samlingschef Bobo Krabbe Magid

Ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Anne-Mette M. Andersen, museumsinspektør

Wibeke Haldrup Pedersen, museumsinspektør

Agnes Lydiksen, museumsinspektør

Jesper Kurt Nielsen, museumsinspektør

Jørgen Wigh Walseth, museumsinspektør

Rasmus Voss, museumsinspektør

Peter A. Toft, museumsinspektør, ph.d.

Marie Martens, museumsinspektør

Lars Serup, museumsinspektør

Jannick Olsen, museumsinspektør

Brian T. Rasmussen, museumsinspektør

Laura Bjerrum, bibliotekar

Salwa Amzourou, museumsinspektør

Marie Th. Laursen, museumsinspektør

Peter Pentz, museumsinspektør, fil.dr.

Barbara Berlowicz, konservator

Karen Brynjolf Pedersen, konservator

Rikke Ruhe, museumsinspektør

Assistent Anita Voges

Magasiner og Kulturhistorisk Konservering

Beskrivelse

Magasiner og Kulturhistorisk Konservering varetager den præventive bevaring af Nationalmuseets samlinger fordelt på magasinlokaliteter på hele Sjælland, herunder udvikling af magasineringsløsninger og optimering af eksisterende, pladsregistrering og tilsyn. Forudsætningen for at opnå en søgbar samling som kilde til forskningsmateriale. MKK varetager nymagasiner, fremfinding og påplads-sætning samt både den interne transport af museumsgenstande, til studiebesøg, udstillinger og dokumentationsfotografering samt kurervirksomhed ved udlån. Det store projekt med at flytteforberede og udvikle helt nye og effektive magasineringsløsninger til ca. 2/3 af Nationalmuseets samlinger til indflytning i et nyt stat-of-the-art Fællesmagasin delt med Det Kongelige Bibliotek, ligger også i MKK.

MKKs medarbejdere medvirker også ved udstillingspleje af Nationalmuseets egne udstillinger i hele Danmark og tilbyder ekspertise indenfor magasinindretning, logistik og transport, samt bekæmpelse af skadedyr og skimmel til andre eksterne institutioner og private.

Danefæsekretariatet hvor kulturhistoriske genstande modtages via lokalmuseerne til danefævurdering, indjournalisering og accessionering, inden sagerne afsluttes med danefæbreve og udbetaling af eventuel danefægødtgørelse er også en del af MKK. Danefævurdering er en myndighedsopgave, men det meget store genstandsmateriale som medarbejderne i Danefæsekretariatet gennem sagsbehandlingen, opnår et indgående kendskab til, udgør den største tilvækst til Nationalmuseets samlinger og et stort forskningsmateriale.

Der er ingen medarbejdere i MKK, der er ansat i den videnskabelige stillingsstruktur, men medarbejdere i MKK deltager undertiden i forskningsprojekter vedr. Danefæ, hvor der er en medarbejder med en ph.d. og i forbindelse med forskningsprojekter forankret på de fire forskningsenheder deltager medarbejderne i MKK, i indsamling af data samt tolkning af data og analyseresultater. Som et led i flytteforberedelsen af store dele af Nationalmuseets samlinger til det nye Fællesmagasin analyseres museumsgenstande af syntetiske og semisyntetiske materialer, da de kræver særlige opbevaringsforhold og pakkematerialer for at sænke den hurtige og accelererende nedbrydning, og hindre at andre museumsgenstande skades, af stoffer der afgives under nedbrydningen.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Enhedschef Anne-Kathrine Kjerulff

Ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Line Majbritt Højberg Bjerg, museumsinspektør, ph.d.

Kirstine Pommergaard, museumsinspektør

Bygning og Inventar

Beskrivelse

Ved enheden Bygning og Inventar arbejdes med praktisk konservering og håndtering af kulturarvsgenstande samt udstillingspleje af Nationalmuseets egne udstillinger i hele Danmark. Dertil kommer en bred portefølje med konservering og restaurering af kulturarvsgenstande og fredede og bevaringsværdige bygninger for eksterne aktører, det vil sige rekvirerede opgaver i ind- og udland.

Der er ingen medarbejdere på Bygning og Inventar, der er ansat i den videnskabelige stillingsstruktur. I forbindelse med forskningsprojekter forankret på de fire forskningsenheder foretager medarbejderne på Bygning og Inventar, indsamling af data samt tolkning af data og analyseresultater. I forbindelse med konservering og restaurering af museumsgenstande og kulturhistoriske objekter tolkes analyser ved bestemmelse af bl.a. farvelag, maling, pigmenter, bindemiddel, organiske rester, metallegeringers sammensætning, naturlig konservering af jern, digitale analysemetoder til forebyggelse af destruktiv håndtering af kulturarvsgenstande, herunder røntgenscanning af blyamuletter. Som et led i at afdække håndværkets historie foretages værkstedsundersøgelser af arbejdsspor på kulturarvsgenstande i træ. På kalkmaleriområdet medvirker afdelingens kalkmalerikonserveringsfaglige medarbejdere ved indsamling og registrering af data til databasen om nyere tids vægmalerier. Endvidere afprøver de metoder til afrensning af kalkmalerier, der er udviklet ved forskningsenheden Miljøarkæologi og Materialeforskning.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Enhedsschef Eva Bøje Nielsen

Ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Anne Lisbeth Schmidt, konservator

Arnold Mikkelsen, Fotograf

Ida Haslund, konservator

Karin Vestergaard Kristiansen, konservator,
ph.d.

Johanne Bornemann Mogensen, konservator

Line Bregnhøi, konservator

Roberto Fortuna, fotograf

Susanne Ørum, konservator

Trine Wiinblad, konservator

Nationalmuseet København

Beskrivelse

Nationalmuseet København er placeret i afdelingen Udvikling. enheden varetager koordineringen af en lang række formidlingsopgaver på tværs af Nationalmuseets organisationsstruktur med henblik på at sikre hensigtsmæssige planlægningsprocedurer, effektiv vidensopsamling, optimal ressourceudnyttelse og sammenhæng i museets visuelle fremtoning.

Enheden varetager med sparring fra de faglige enheder bl.a. undervisningstilbud og aktiviteter i relation til museets samlinger og udstillinger.

Medarbejdere inden for forskningsområdet

Enhedsschef Anni Mogensen

Ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Mette Boritz, overinspektør, ph.d.

Mette Byriel-Thygesen, museumsinspektør

Rune Clausen, webansvarlig

Gitte Engholm, projektleder, ph.d.

Afsluttede projekter

Cultural Citizenship and Innovation

Ansvarlig: Projektleder **Gitte Engholm**

Beskrivelse: Målet med CULINN projektet er at udvikle ideer til, hvordan kulturinstitutioner kan bidrage til flygtninges og andre nyankomnes integration (sprogudvikling, netværksopbygning, styrket tilhørsforhold og kompetence vedligeholdelse) gennem kulturelle medborgerskabsprojekter. Se også *Større projekter*.

Varighed: 01.02.2017 – 29.02.2020

Finansiering: 4.659.482 kr. Innovationsfondens Grand Solutions

Eksterne samarbejdspartnere: Arbejdermuseet, Center for Kunst og Interkultur, Det Syriske Kulturinstitut i Danmark, Immigrantmuseet, Bornholms Museum, Museum Vestsjælland, Vardemuseerne og Museum Lolland-Falster.

The Fabric of My Life

Ansvarlig: Projektleder **Gitte Engholm**

Beskrivelse: The Fabric of My Life (=FABRIC) is a collaborative project between cultural institutions in DK, GR, DE and FR with the aim of innovating and establishing new methods and initiatives in the cultural sector concerning migration history, to empower refugee women and to train and educate designers and cultural workers in museums and other cultural associations. The Fabric of My Life fosters new digital and cultural products co-created with refugee women.

Varighed: 01.09.2018 – 31.08.2020

Finansiering: ca. 100.000 kr. Creative Europe

Eksterne samarbejdspartnere: Center for tekstilforskning, SAXO-Instituttet, KU (Projektejer) m.fl.

4. Nationalmuseets publikationer

I dette kapitel er Nationalmuseets publikationer fra 2020 præsenteret samlet og ordnet efter enhed/afdeling. Alle enheder, hvis medarbejdere har publiceret, er medtaget. For hver enhed er publikationerne overordnet delt i Peer-reviewede publikationer og Øvrige publikationer. Herunder er publikationerne inddelt i følgende kategorier: Monografier/antologier, Artikler, Bogkapitler/bidrag til antologier (herunder også artikler i konferencepublikationer), Anmeldelser, Faglige rapporter og rådgivning.

Publikationerne er ordnede alfabetisk efter forfatteren fra den pågældende enhed. For hver publikation er den pågældende enheds forfatter(e) markeret i fed og kapitæler. Hvis der er medforfattere fra andre af museets enheder, er disse markeret i almindelig skrift og kapitæler. Herved synliggøres samarbejder på tværs af Nationalmuseets enheder. I 2020 har der været 24 publikationer med forfattere fra flere af museets enheder.

Danmarks og Middelhavslanternes Oldtid

Peer-reviewede publikationer

Monografier/antologier

HOLST, SANDIE & NIELSEN, POUL OTTO (red.) *Excavating Nydam - Archaeology, Palaeoecology and Preservation: The National Museum's Research Project 1989-99*. Det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab & Syddansk Universitetsforlag. Nordiske fortidsminder, Serie B Bind 33.

NIELSEN, POUL OTTO & Nielsen, F. O. S. *First Farmers on the Island of Bornholm*. Det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab & Syddansk Universitetsforlag. Nordiske fortidsminder, Serie B Bind 32.

Artikler

Margaryan, A., Lawson, D.J., Sikora, M., Racimo, F., Nielsen, R., Werge, T., Willerslev, E., Christensen, Tom, PENTZ, PETER, **DENGSSØ JESSEN, MADSS, PEDERSEN, ANNE, ARNEBORG, JETTE**, Ingason, A., Pedersen, M.W., Korneliussen, T., de Barros Damgaard, P., Renaud, G., Moreno-Mayar, J.V., McColl, H., Cheng, J., Stenderup, J., Ma, J., Ellingvåg, S., Allentoft, M.E., Fotakis, A.K., Cappellini, E., Scorrano, G., Lundstrøm, I., Gilbert, M.T.P., Rasmussen, S., Moltke, I., Cassidy, L.M., Jørsboe, E., Wilhelmson, H., Bus, M.M., Martiniano, R., Bhéer, C., Allen, M., Allmäe, R., Molak, M., Buzhilova, A., Fox, A., Albrechtsen, A., Schütz, B., Skar, B., Arcini, C., Falys, C., Hedenstierna Jonson, C., Bluszcz, D., Pezhemsky, D., Turner-Walker, G., Gestsdóttir, H., Gustin, I., Mainland, I., Potekhina, I., Muntoni, I.M., Gibson, J., Peets, J., Gustafsson, J., Iversen, K.H., Simpson, L., Strand, L., Loe, L., Sikora, M., Florek, m., Vretemark, M., Redknap, M., Bajka, M., Pushkina, T., Søvsø, M., Gigoreva, N., Kastholm, O., Uldum, O., Favia, P., Holck, P., Sten, S., Arge, S.V., Moiseyev, V., Bogdaniwicz, W., Magnus-

son, Y., Orlando, L., Collard, M., Bradley, D.G., Jørkov, M.L., Lynnerup, N., Price, N., Bill, J., Sindbæk, S.M., Hedeager, L., Kristiansen, K. *Population genomics of the Viking world*. *Nature*, 585, 390-396. <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2688-8>, <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2688-8>

GARDELA, LESZEK. *Uncoiling the Serpent: Snake Figurines in the Viking Age*. Viking and Medieval Scandinavia, 2020(16), 27-61. <https://doi.org/10.1484/J.VMS.5.121518>

GARDELA, LESZEK & Kajkowski, K. *Slavs and Snakes: Material Markers of Elite Identity in Viking Age Poland*. *European Journal of Archaeology*, 24(1), 108-130. <https://doi.org/10.1017/eea.2020.36>

Arkadiusz, M., & **GARDELA, LESZEK**. *The Spur Goad from Lubniewice, Poland: Slavic Elite Culture in the Western Part of the Piast State*. *Slavia Antiqua*, 2020(61), 135-161. <https://doi.org/10.14746/sa.2020.61.10>

GEBAUER, ANNE BIRGITTE, SØRENSEN, LASSE, TAUBE, MICHELLE & Wielandt, D. K. P. *First metallurgy in Northern Europe. Early Neolithic crucible and nozzle from Lønt, Denmark*. *European Journal of Archaeology*, 2020(May), 1-21. <https://doi.org/10.1017/eea.2019.73>

Brandt, L. Ø., **HASLUND HANSEN, ANNE**, Villa, C., & Shokry, H. *Bandages for Bastet: a study of three Egyptian cat mummies*. *Archaeological Textiles Review*, (62), 6-20. http://www.atnfriends.com/download/ATR_62_complete_for_homepage.pdf

LUND, JOHN. *A pottery deposit of c. A.D. 425-460 from the Danish excavations at the north edge of the city of Carthage (with a contribution by E. Poulsen)*. *J R A - The Supplementary Series*, (S 109), 197-273.

LUND, JOHN. *Cyprus as a Contact Zone in the 1st Millennium AD*. *Ancient Civilizations from Scythia to Siberia*, 26(2), 322-331. <https://doi.org/10.1163/15700577-12341376>

- Winther-Jacobsen, K., Gabrieli, R. S., & **LUND, JOHN**. *Minding Gaps in the Archaeological Record*. HEROM – Journal on Hellenistic and Roman Material Culture, 2020(9), 252-259. <https://doi.org/10.1400/280259>
- MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE**, Rusch, K., Stümpel, H., Sokolicek, A., Kissas, K., Rabbel, W., & Gauß, W. *Geological Challenges of Archaeological Prospecting: The Northern Peloponnese as a type location of populated syn-rift settings*. Remote Sensing, 12(15), 1-29. [2450]. <https://doi.org/10.3390/rs12152450>
- NIELSEN, MORTEN**. *Rooftop Autophagy: Vertical Monadism in Maputo, Mozambique*. Urban Forum, 31, 311-330. <https://doi.org/10.1007/s12132-020-09403-7>
- NIELSEN, MORTEN** & Jenkins, P. *Insurgent aspirations? = Aspirations d'insurgence? Weak Middle Class Utopias in Maputo, Mozambique = Utopies faibles de classe moyenne à Maputo, au Mozambique*. Critical African Studies. <https://doi.org/10.1080/21681392.2020.1743190>
- NIELSEN, MORTEN**, Sørensen, A. H., & Riede, F. *Islands of time: Unsettling linearity across deep history*. Ethnos. <https://doi.org/10.1080/00141844.2019.1710548>
- NIELSEN, MORTEN** & Bunkenborg, M. *Natural Resource Extraction in the Interior: Scouts, spirits and Chinese loggers in the forests of northern Mozambique*. Journal of Southern African Studies, 46(3), 417-433. <https://doi.org/10.1080/03057070.2020.1744975>
- NIELSEN, MORTEN**, Sumich, J., & Bertelsen, B. E. *Enclaving: Spatial detachment as an aesthetics of imagination in an urban sub-Saharan African context*. Urban Studies. <https://doi.org/10.1177/0042098020916095>
- NIELSEN, MORTEN** & Bunkenborg, M. *Monumental Misunderstandings: The Material Entextualization of Mutual Incomprehension in Sino-Mozambican Relations*. Social Analysis, 64(3). <https://doi.org/10.3167/sa.2020.640302>
- NIELSEN, MORTEN** & Simone, A. *Urban Chiaroscuro: Plunging into the obscurity of the city*. Afrique Contemporaine 269-270, 13-40.
- Sumich, J., & **NIELSEN, MORTEN**. *The Political Aesthetics of Middle Class Housing in (not so) Neoliberal Mozambique*. Antipode, 52(4), 1216-1234. <https://doi.org/10.1111/anti.12622>
- Jensen, T. Z. T., Sjöström, A., Fischer, A., Rosengren, E., Lanigan, L. T., Bennike, O., Richter, K. K., Gron, K., Mackie, M., **MORTENSEN, MORTEN FISCHER, SØRENSEN, LASSE**, Chivalls, D., Iversen, K. H., Taurozzi, A. J., Olsen, J., Schroeder, H., Milner, N., Sørensen, M., & Collins, M. J. *An integrated analysis of Maglemose bone points reframes the Early Mesolithic of Southern Scandinavia*. Scientific Reports, 10(17244), 1-12. [17244]. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-74258-8>
- Schwall, C., Brandl, M., Gluhak, T. M., Milić, B., Betina, L., **SØRENSEN, LASSE**, Wolff, D., & Horejs, B. *From near and far: Stone procurement and exchange at Çukuriçi Höyük in Western Anatolia*. Journal of Lithic Studies, 7(3), 1-25. <https://doi.org/10.2218/jls.3093>
- VARBERG, JEANETTE, KAUL, FLEMMING** & Gratuze, B. *Bronze Age Glass and Amber. Evidence of Bronze Age long distance exchange*. Adoranten, 2019, 5-29. <https://www.rockartscandinavia.com/adoranten-vv4.php>

Bogkapitler/bidrag til antologier

- GARDELA, LESZEK**. Viking Archaeology in Poland: Past, Present and Future. I A. Pedersen, & S. Sindbæk (red.), *Viking Encounters*. Proceedings of the 18th Viking Congress (s. 547-564). Aarhus Universitetsforlag.
- GARDELA, LESZEK**. *The Slavic Way of Death. Archaeological Perspectives on Otherworld Journeys in Early Medieval Poland*. I M. Egeler, & W. Heizmann (red.), *Between the Worlds. Contexts, Sources and Analogues of Scandinavian Otherworld Journeys* (s. 207-252). Walter de Gruyter. Ergänzungsbände zum Reallexikon der germanischen Altertumskunde <https://doi.org/10.1515/9783110624663-008>
- GARDELA, LESZEK**. *Atypical Burials in Early Medieval Poland: A Critical Overview*. I T. K. Betsinger, A. B. Scott, & A. Tsaliki (red.), *The Odd, the Unusual and the Strang: Bioarchaeological Interpretations of the Human Past* (s. 246-275). University Press of Florida. Bioarchaeological interpretations of the human past
- GARDELA, LESZEK**. *Grave Disturbance in Early Medieval Poland*. I N. Muller-Scheeßel, E. Aspöck, & A. Klevnäs (red.), *Grave Disturbances: The Archaeology of Post-Depositional Interactions with the Dead* (s. 43-63). Oxbow Books. Oxbow Studies in Funerary Archaeology
- HASLUND HANSEN, ANNE**. *A Food Chain of Objects: The Selection and Use of Egyptian Antiquities in Piranesi's "Diverse Maniere"*. I M. J. Versluis (red.), *Beyond Egyptomania* (s. 151-168). Walter de Gruyter. Studien aus dem Warburg-Haus Bind 21 <https://doi.org/10.1515/9783110565843-012>
- HOLST, SANDIE, NIELSEN, POUL OTTO & PETERSEN, PETER VANG**. *Nydam in the past, present and future*. I H. Sandie, & N. Poul Otto (red.), *Excavating Nydam - Archaeology, Palaeoecology and Preservation: The National Museum's Research Project 1989-99* (s. 11-32). Syddansk Universitetsforlag. Nordiske fortidsminder, Serie B Bind 33

- KAUL, FLEMMING.** *Middle Bronze Age Long Distance Exchange through Europe and Beyond: Beads of Egyptian and Mesopotamian Glass Reaching Denmark in the 14th Century BC.* *Ancient Civilizations from Scythia to Siberia*, 26(2), 266-274. <https://doi.org/10.1163/15700577-12341372>
- KAUL, FLEMMING.** *The Possibilities for an Afterlife. Souls and Cosmology in the Nordic Bronze Age.* I M. Egeler, & W. Heizmann (red.), *Between the Worlds. Contexts, Sources, and Analogies of Scandinavian Otherworld Journeys.* (s. 185-202). Walter de Gruyter. *Ergänzungsbände zum Reallexikon der germanischen Altertumskunde Bind 118* <https://doi.org/10.1515/9783110624663-007>
- LUND, JOHN.** "Centuries of Darkness" revisited: *Another look at the archaeological evidence from Cyprus, between c. AD 150 and AD 350.* I A. Łajtar, & K. Jakubiak (red.), *Ex Oriente Lux. Studies in Honour of Jolanta Młynarczyk* (s. 197-208). Wydawnictwa/Uniwersytetu Warszawskiego.
- MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE.** *More than War: Symbolic functions of Greek fortifications.* I P. Sapirstein, & D. Scahill (red.), *New directions and paradigms for the study of Greek architecture: Interdisciplinary dialogues in the field* (s. 199-214). Brill Academic Publishers, Incorporated. *Monumenta Graeca et Romana Bind 25* https://doi.org/10.1163/9789004416659_014
- PETERSEN, PETER VANG.** *Excavations at Nydam 1989-99.* I S. Holst, & P. O. Nielsen (red.), *Excavating Nydam: Archaeology, Palaeoecology and Preservation. The National Museums's Research Project 1989-99* (Bind 33, s. 33-90). [2] Syddansk Universitetsforlag. *Nordiske fortidsminder, Serie B Bind 33*
- PETERSEN, PETER VANG.** *The carved scabbards from Nydam.* I S. Holst, & P. O. Nielsen (red.), *Excavating Nydam: Archaeology, Palaeoecology and Preservation. The National Museum's Research Project 1989-99* (Bind 33, s. 197-268). [5] Syddansk Universitetsforlag. *Nordiske fortidsminder, Serie B Bind 33*
- PETERSEN, PETER VANG.** *Entrelac-ornamented wooden shafts and handles from Nydam.* I S. Holst, & P. O. Nielsen (red.), *Excavating Nydam: Archaeology, Palaeoecology and Preservation. The National Museum's Research Project 1989-99* (Bind 33, s. 269-302). [6] Syddansk Universitetsforlag. *Nordiske fortidsminder, Serie B Bind 33*
- PETERSEN, PETER VANG.** *The painted shields from Nydam.* I S. Holst, & P. O. Nielsen (red.), *Excavating Nydam: Archaeology, Palaeoecology and Preservation. The National Museum's Research Project 1989-99* (Bind 33, s. 141-196). [4] Syddansk Universitetsforlag. *Nordiske fortidsminder, Serie B Bind 33*
- SØRENSEN, LASSE.** *Monuments and social stratification within the early Funnel Beaker Culture in South Scandinavia.* I A. B. Gebauer, L. Sørensen, A. Teather, & A. C. Valera (red.), *Monumentalising Life in the Neolithic: Narratives of Change and Continuity* (s. 73-87). Oxbow Books.
- SØRENSEN, LASSE.** *Biased data or hard facts? Interpretation of the earliest evidence of agrarian activity in southern Scandinavia from 6000 to 4000 cal BC in a theoretical discourse on random down-the-line exchanges and structured migrations.* I K. Gron, L. Sørensen, & P. Rowley-Conwy (red.), *Farmers at the Frontier – a Pan-European Perspective on Neolithisation* (s. 289-316). Oxbow Books. <https://doi.org/10.2307/j.ctv13gvh1g.18>
- Faglige rapporter**
- NIELSEN, MORTEN.** *MCU Policy Brief #2: Will the urban middle class save African Cities? Or just itself?* The National Museum of Denmark.
- Øvrige publikationer**
- Monografier/antologier**
- GEBAUER, ANNE BIRGITTE, SØRENSEN, LASSE,** Teather, A., & Valera, A. C. (red.). *Monumentalising Life in the Neolithic: Narratives of Change and Continuity.* Oxbow Books.
- Gron, K., **SØRENSEN, LASSE** & Rowley-Conwy, P. (red.). *Farmers at the Frontier – a Pan-European Perspective on Neolithisation.* Oxbow Books. <https://doi.org/10.2307/j.ctv13gvh1g>
- MADSEN, PER KRISTIAN, Rath, I. Z., WASS, INGRID, ANDERSEN, MICHAEL, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE, RASMUSSEN, PETER & **SØRENSEN, LASSE.** (red.). *Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020.* Nationalmuseet. Nationalmuseets Arbejdsmark
- Artikler**
- BRANDES, NIKOLAI,** Cortês, C. D. M., & Macucule, D. (red.). *City-making in Africa: Urban planning and the reconfiguration of Tuti Island, Khartoum, Sudan.* Nationalmuseet. MCU Working Paper Nr. #1 <https://natmus.dk/historisk-viden/forskning/forskningsprojekter/middle-class-urbanism/working-papers/>
- GARDELA, LESZEK** & Toplak, M. S. *Kleider und Krieg: Militaria bei Wikinger-Frauen.* *Archäologie in Deutschland*, 2020(2), 40-43.
- GARDELA, LESZEK** & Kajkowski, K. *Słowiańscy wikinowie? Tożsamość, ideologia i wojskowość w świecie pierwszych Piastów.* *Archeologia Żywa*, 3(77), 4-12.
- Clemmensen, B., **KAUL, FLEMMING, VARBERG, JEANETTE** & Gratuze, B. *Fra verdens konger til en verdenskvinde - Rig kvindegrav fra Egehøj afslører*

3300 år gamle handelsforbindelser. Årbog, Museum Østjylland, 2020, 68-83.

KAUL, FLEMMING. *Kampen om den jyske hotdog.* Politiken, [e7bc73f7].

SCHIERUP, STINE & **LUND, JOHN.** *Apollons Hævn.* Weekendavisen, 7. [e7b43743].

LUND, JOHN. *En løve i Nafplio.* Sfinx, 43(2), 88-91.

LUND, JOHN. Τα σχέδια και οι υδατογραφίες του Frederik von Scholten από την Ελλάδα 1824-1829: Frederik von Scholtens skitser og akvareller fra Grækenland, 1824-1829. Θάσιων Γη, 27, 12-19.

MADSEN, METTE MY. *At undskylde eller ikke undskylde, er det spørgsmålet?* Tidsskriftet Antropologi, 82, 153-161.

MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE, & Kissas, K. *Kunstnerens by: det antikke Sikyon.* Sfinx, 43(2), 26-31.

NIELSEN, MORTEN. *Sociale bymodeller: Bæredygtig byudvikling nu og i fremtiden.* Royal Danish Academy of Fine Arts. <https://kglakademi.dk/blog-spaces-danish-welfare/guest-bloggers-xiv-morten-nielsen-dk>

PETERSEN, PETER VANG. *Haloer og solkors: Himmel-ske guddomstegn.* Fund & Fortid - arkæologi for alle, 2020(2), 11-13.

PETERSEN, PETER VANG & Stidsing, E. *Solulven fra Tyskerbakken.* Skalk, 2020(2), 13-18.

PETERSEN, PETER VANG & Stidsing, E. *Solulven fra Tyskerbakken.* Årbog, Museum Østjylland, 2020, 84-89.

SØRENSEN, LASSE. *Franchthi hulen – et monument og samlingssted i forhistorisk tid.* Sfinx, 43(2), 6-11. [1].

Kristiansen, M. S., Iversen, R., **SØRENSEN, LASSE** & GRANE, THOMAS. *Editorial.* Danish Journal of Archaeology, 9, 1-2. <https://doi.org/10.7146/dja.v9i0.123479>

Bogkapitler/bidrag til antologier

AXBOE, MORTEN. *Kommentar til Klaus Thorsens fund: Fuglesangsageren.* I B. Christensen, & F. O. Sonne Nielsen (red.), *De Bornholmske Amatørarkæologer 25 år. De første og største fund.* (s. 123-125). Forlaget Brian Christensen.

GEBAUER, ANNE BIRGITTE, SØRENSEN, LASSE, Teather, A., & Valera, A. C. *Introduction. Monumentalising Life in the Neolithic.* I A. B. Gebauer, L. Sørensen, A. Teather, & A. C. Valera (red.), *Monumentalising Life in the Neolithic: Narratives of Change and Continuity* (s. 1-5). Oxbow Books.

GEBAUER, ANNE BIRGITTE, HASLUND HANSEN, ANNE, KAUL, FLEMMING, LUMSDEN, STEPHEN, LUND, JOHN, MADSEN, PER KRISTIAN, MANNERING, ULLA, MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE, PEDERSEN, ANNE,

PENTZ, PETER, PETERSEN, PETER VANG, SCHIERUP, STINE, SØRENSEN, LASSE & VARBERG, JEANETTE. *Oldtiden og Antikken.* I P. K. Madsen, I. Z. Rath, I. Wass, M. Andersen, C. S. Pedersen, P. Rasmussen, & L. Sørensen (red.), *Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020* (s. 9-43). Syddansk Universitetsforlag. Nationalmuseets Arbejdsmark

HOLST, SANDIE, GODTFREDSSEN, ANNE BIRGITTE, & HENRIKSEN, PETER STEEN. *God rejse... Kultiske fester og blót i sen jernalder og vikingetid ved anløbspladsen til Tissø-residensen.* I I. Skibsted Klæsøe (red.), *Glimt fra vikingetiden* (s. 142-149). Danske Amatørarkæologer. Fund & Fortid

KAUL, FLEMMING. *The eternal voyage of the sun - The Perpetual cyclical advance of time. Seen from a Nordic Bronze Age position.* I Zeit ist Macht. Wer macht Zeit?: Conference abstracts, Abstracts zum 13. Mitteldeutschen Archäologentag 8. bis 10. Oktober 2020 (s. 20). Landesamt für Denkmalpflege und Archäologie Sachsen-Anhalt. Landesmuseum für Vorgeschichte.

ANDERSEN, MICHAEL, ARNEBORG, JETTE, ETTING, VIVIAN, **KAUL, FLEMMING,** KIEFFER-OLSEN, JAKOB, **KLINGENBERG, SUSANNE,** Nielsen, B. H., **NIELSEN, POUL OTTO,** PEDERSEN, ANNE & Rønne, P. *Bebyggelsesarkæologi.* I P. K. Madsen, I. Z. Rath, & I. Wass (red.), *Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020* (s. 173-209). Syddansk Universitetsforlag.

KAUL, FLEMMING. *Sillehøj og de underjordiske - i tidens dybde.* I B. Christensen, & F. O. Sonne Nielsen (red.), *De Bornholmske Amatørarkæologer 25 år. De Første og Største Fund* (s. 386-391). Forlaget Brian Christensen.

Bessac, J-C. & **MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE.** *Economic challenges of building a Geländemauer in the middle of the 4th c. BC: Quantifying the city wall of Messene.* I C. Recko, & M. Heinzelmann (red.), *Quantifying Ancient Building Economy: Panel 3.24, Archaeology and Economy in the Ancient World* (s. 23-37). Propylaeum-eBOOKS. Proceedings of the 19th International Congress of Classical Archaeology, Cologne/Bonn 2018 Nr. 23 <https://doi.org/10.11588/propylaeum.634>

NIELSEN, POUL OTTO. *Opdagelsen af stenalderens samlingspladser ved Vasagård.* I F. O. S. Nielsen, & B. Christensen (red.), *De første og største fund: De bornholmske amatørarkæologer 25 år* (s. 256-259). Forlaget Brian Christensen.

PETERSEN, PETER VANG. *Samarbejde mellem Nationalmuseet og amatørarkæologerne: De Bornholmske Amatørarkæologer 25 år.* I B. Christensen, & F. O. Sonne Nielsen (red.), *De første og Største Fund: De Bornholmske Amatørarkæologer 25 år* (1 udg., s. 354-367). Forlaget Brian Christensen.

Gron, K., **SØRENSEN, LASSE** & Rowley-Conwy, P. *Introduction. Agricultural origins: where next?* I K. Gron, L. Sørensen, & P. Rowley-Conwy (red.), *Farmers*

at the Frontier – a Pan-European Perspective on Neolithisation (s. 1-6). Oxbow Books. <https://doi.org/10.2307/j.ctv13gvh1g.4>

Gron, K., **SØRENSEN, LASSE** & Rowley-Conwy, P. *Conclusion. The Early Neolithic origins of agriculture.* I K. Gron, L. Sørensen, & P. Rowley-Conwy (red.), *Farmers at the Frontier – a Pan-European Perspective on Neolithisation* (s. 443-447). Oxbow Books. <https://doi.org/10.2307/j.ctv13gvh1g.25>

Anmeldelser

LUND, JOHN. *Lamps found at Isthmia between 1967 and 2004, anmeldelse af Birgitta Lindros Wohl, Isthmia. Excavations by The University of California at Los Angeles and The Ohio State University under the Auspices of The American School of Classical Studies at Athens. Vol. X. Terracotta Lamps II: 1967-2004.* *Journal of Roman Archaeology*, 33, 828-830. <https://doi.org/10.1017/S1047759420000562>

MADSEN, METTE MY. *Anmeldelse. Cutting Cosmos. Masculinity and Spectacular Events among the Bukalot af Henrik Hvenegaard Mikkelsen.* *Tidsskriftet Antropologi*, 82, 166-169.

Middelalder, Renæssance og Numismatik

Peer-reviewede publikationer

Monografier/antologier

PEDERSEN, ANNE & Sindbæk, S. M. (red.). *Viking Encounters. Proceedings of the Eighteenth Viking Congress, Denmark, August 6-12, 2017.* Aarhus Universitetsforlag.

Artikler

Scott, A., Taurozzi, A. J., Hughes, N., **DANGVARD PEDERSEN, DORTHE**, Kontopoulos, I., Mackie, M., & Collins, M. *Comparing biological and pathological factors affecting osteocalcin concentrations in archaeological skeletal remains.* *Journal of Archaeological Science: Reports*, 34.

HORSNÆS, HELLE. *Tre sammenrullede guldmønter.* *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*, 2020(1), 5-9. <https://numismatik.dk/aktuelt/nordisk-numismatiske-unions-medlemsblad/>

HORSNÆS, HELLE. *Ny datering af Haubergs Svend Estridsen type 66-67 og en beslægtet gudslam type.* *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*, 2020(3), 77-86.

HORSNÆS, HELLE. *Klassifikation af mønter fra Valdemartiden – tanker med udgangspunkt i et fund fra Gudme Kirke.* *Kuml*, 69(69), 291-320. <https://tidsskrift.dk/kuml/issue/archive>

[skrift.dk/kuml/issue/archive](https://tidsskrift.dk/kuml/issue/archive)

FENGER-NIELSEN, RASMUS, Elberling, B., Kroon, A., Westergaard-Nielsen, A., **MATTHIESEN, HENNING**, **HARMSSEN, H.**, **KOCH MADSEN, CHRISTIAN** & **HOLLESEN, JØRGEN.** *Arctic archaeological sites threatened by climate change: A regional multi-threat assessment of sites in Southwest Greenland.* *Archaeometry*, 62(6), 1280-1297. <https://doi.org/10.1111/arcm.12593>

MATTHIESEN, HENNING, **FENGER-NIELSEN, RASMUS**, **HARMSSEN, H.**, **KOCH MADSEN, CHRISTIAN** & **HOLLESEN, JØRGEN.** *The Impact of Vegetation on Archaeological Sites in the Low Arctic in Light of Climate Change.* *Arctic*, 73(2). <https://doi.org/10.14430/arctic70248>

KJÆR, ULLA, **GRINDER-HANSEN, POUL**, Ryhl-Svendsen, M., Colombini, M. P., Degano, I., La Nasa, J., Sabatini, F., Plicht, J. V. D., & Rasmussen, K. L. *Textiles and environment in the showcase containing Saint Canute the Holy (†AD 1086): Radiocarbon dating and chemical interactions.* *Heritage Science*, 8, [95]. <https://heritagesciencejournal.springeropen.com/articles/10.1186/s40494-020-00442-8>

KJÆR, ULLA. *Velkommen vor Monarch! Christian VI's Norgesrejse - beskrevet og set.* *Kunst og Kultur*, 103(4), 206-20. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-3029-2020-04-01>

KJÆR, ULLA & **BRAJER, ISABELLE.** *Kontroverser om kalkmalerier i Burkal kirke i 1945.* *Historisk Tidsskrift*, 120(2), 447-64. <https://tidsskrift.dk/historisktidsskrift>

LINDHOLT, PIA KATRINE. *Et puslespil i granit. Vendsyssel.* *Nu & Da*, 33, 27-35.

NOYES, RUTH SARGENT. *Review, Jesse Locker, ed. Art and Reform in the Late Renaissance: After Trent. Visual Culture in Early Modernity (Routledge, 2018).* *Journal of Jesuit Studies*, 7(2), 507-510. <https://doi.org/10.1163/22141332-00703008-11>

NYBORG, EBBE & ARNEBORG, JETTE. *Christian Medieval Art in Norse Greenland: Crosses and Crucifixes and their European Antecedents.* *Scripta Islandica*, 71, 155-176. <https://doi.org/10.33063/diva-429323>

Margaryan, A., Lawson, D.J., Sikora, M., Racimo, F., Nielsen, R., Werge, T., Willerslev, E., Christensen, Tom, **PENTZ, PETER**, **DENGSSØ JESSEN, MADS**, **PEDERSEN, ANNE**, **ARNEBORG, JETTE**, Ingason, A., Pedersen, M.W., Korneliussen, T., de Barros Damgaard, P., Renaud, G., Moreno-Mayar, J.V., McColl, H., Cheng, J., Stenderup, J., Ma, J., Ellingvåg, S., Allentoft, M.E., Fotakis, A.K., Cappellini, E., Scorrano, G., Lundstrøm, I., Gilbert, M.T.P., Rasmussen, S., Moltke, I., Cassidy, L.M., Jørsboe, E., Wilhelmson, H., Bus, M.M., Martiniano, R., Bhérer, C., Allen, M., Allmæ, R., Molak, M., Buzhilova, A., Fox, A., Albrechtsen, A., Schütz, B., Skar, B., Arcini, C., Falys, C., Hedenstierna

Jonson, C., Bluszcz, D., Pezhemsky, D., Turner-Walker, G., Gestsdóttir, H., Gustin, I., Mainland, I., Potekhina, I., Muntoni, I.M., Gibson, J., Peets, J., Gustafsson, J., Iversen, K.H., Simpson, L., Strand, L., Loe, L., Sikora, M., Florek, m., Vretemark, M., Redknap, M., Bajka, M., Pushkina, T., Søvsø, M., Gigoreva, N., Kastholm, O., Uldum, O., Favia, P., Holck, P., Sten, S., Arge, S.V., Moiseyev, V., Bogdaniwicz, W., Magnusson, Y., Orlando, L., Collard, M., Bradley, D.G., Jørkov, M.L., Lynnerup, N., Price, N., Bill, J., Sindbæk, S.M., Hedeager, L., Kristiansen, K. *Population genomics of the Viking world*. *Nature*, 585, 390-396. <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2688-8>, <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2688-8>

Bogkapitler/bidrag til antologier

Kelmelis, K. S., Kristensen, V. R. L., Alexandersen, M., & DANGVARD PEDERSEN, DORTHE. *Markets and Mycobacteria - A Comprehensive Analysis of the Influence of Urbanization on Leprosy and Tuberculosis Prevalence in Denmark (AD 1200 - 1536)*. I *The Bioarchaeology of Urbanization: The Biological, Demographic, and Social Consequences of Living in Cities* (s. 147-182). Springer Nature Switzerland AG.

ETHERIDGE, CHRISTIAN. *Johannes de Barken a Medieval Resident of Amager*. I S. Mentz (red.), *Historiske nedslag: Fra markedsplads til Peter Carlsen* (Bind 2, s. 80-105). Museum Amager. Museum Amagers Forskningsantologi Bind 2

ETTING, VIVIAN. *Livet på borgen: Helsingborg slot i senmiddelalderen*. I T. Kruse (red.), *Kärnan: Från dansk riksborg till svensk kulturarv* (Bind 1, s. 120-143). Helsingborgs Museer. Kring Kärnan Nr. 41

ETTING, VIVIAN. *The Castles of the Church and their destiny in the wake of the Reformation*. I R. Atzbach, C. Ottersbach, C. Sørensen, J. Kock, & D. Wille-Jørgensen (red.), *Castles and fortifications of the Reformation period = Burgen und Befestigungen der Reformationszeit* (Bind 1, s. 6-16). Dr. Rudolf Habelt GmbH. *Castles of the North* Bind 3

HORSNÆS, HELLE. *Ancient coins in Denmark in the Viking context, the Middle Ages and the modern period. Varying find patterns and some (almost) unique novelties*. I M. Bogucki, A. Dymowski, & G. Śnieżko (red.), *Okruchy starożytności: Użytkowanie monet antycznych w Europie Środkowej, Wschodniej i Północnej w średniowieczu i okresie nowożytnym* (s. 177-199). Warsaw University Press.

NOYES, RUTH SARGENT. *Living stones: Reinterpreting cultic spaces and structures and their description in hagiographic literature c. 1600*. I B. von Orelli-Messerli (red.), *Ein Dialog der Künste: Neuinterpretation von Architektur und die Beschreibung in der Literatur von der Frühen Neuzeit bis zur Gegenwart* (s. 54-72). Michael Imhof Verlag.

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

BENDTSEN, LASSE J. & ELIASSEN, KIRSTIN. S. *Danmarks Kirker: Odense Amt, hft. 48-49: Kirkerne i Nørre Højrup, Skamby, Klinte, Grindløse*. Syddansk Universitetsforlag. Danmarks Kirker, Odense Amt

BURMEISTER, DAVID & JÜRGENSEN, MARTIN WANGS-GAARD. *Danmarks Kirker: Odense Amt, hft. 50-51: Kirkerne i Skovby, Ore Guldbjerg, Nørre Sandager*. Syddansk Universitetsforlag 2020. Danmarks Kirker, Odense Amt.

KRISTIANSEN, RIKKE ILSTED & LINDHOLT, PIA KATRINE. *Danmarks Kirker: Svendborg Amt, hft. 23: Kirkerne i Bregninge, Valdemars Slot, Troense Kirkesal*. Syddansk Universitetsforlag 2020. Danmarks Kirker, Svendborg Amt.

LINDHOLT, PIA KATRINE & ILSTED KRISTIANSEN, RIKKE. *Danmarks Kirker Bind Svendborg Amt 3 Nr. 23 Bregninge og Valdemars Slot*. Syddansk Universitetsforlag 2020. Danmarks Kirker, Svendborg Amt.

MADSEN, PER KRISTIAN, RATH, I. Z., WASS, INGRID, ANDERSEN, MICHAEL, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE, RASMUSSEN, PETER & SØRENSEN, LASSE. (red.). *Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020*. Nationalmuseet. Nationalmuseets Arbejdsmark

Artikler

ETTING, VIVIAN. *Ivan den Grusomme*. *Skalk*, 2020(3), 36.

ETTING, VIVIAN. *Søborg Sø: et forsvundet kulturlandskab genopstår*. *Fund & Fortid*, 2020(2), 31-32. <https://www.arkaeologi-sda.dk/fund-fortid/download-fund-fortid>

GRINDER-HANSEN, POUL. *Møntkast og gårdsanngere*. *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*, 2020(1), 26-27.

GRINDER-HANSEN, POUL. *Begravelser under kirkegulvet skabte trængsel*. *Politiken Historie*, 12, 90-94. <https://politikenhistorie.dk/art7890838/Lyt-til-opl%C3%A6ste-artikler-fra-Politiken-Historie-12>

GRINDER-HANSEN, POUL. *Skal inventaret i de danske kirker på museum eller ej?* *Aviskronik*. *Kristeligt Dagblad*, 2020, 25/8.

HORSNÆS, HELLE. *Fra jernalderen til Genforeningen. Møntfund i årets danefæudstilling*. *Fund & Fortid*, 2020(1), 18-20.

HORSNÆS, HELLE. *De mange små kobbersterlinge*. *Fund & Fortid*, 2020(2), 27-30.

IMER, LISBETH. *Runeindskrifterne i Grønland*. *Skalk*, 2020(2), 23-29.

- JOHANSEN, BIRGITTE BØGGILD, VESTERGÅRD KRISTIANSEN, KARIN & CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN.** *Nye undersøgelser i Brede af de gyldne altre fra Stadil og Lyngsjö.* *Middelalderarkæologisk Nyhedsbrev*, (102 (2020)), 31-34.
- KJÆR, ULLA.** *Kakkelovne og komfurer.* *Skalk*, 2020(5), 3-7.
- KJÆR, ULLA.** *Bombe på Christiansborg.* *Skalk*, 2020(6), 36.
- KJÆR, ULLA.** *Kunstverdenens fortælling om dansk slavehandel er ikke sand.* *Berlingske Tidende*, [e8069816].
- MADSEN, PER KRISTIAN, Melin, K-M., CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN, Stemmerik, L., HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA & BONDE, NIELS.** *Nr. Kirkeby Kirke – en nordfalstersk kridtstenskirke fra 1100-årene.* *Lokalhistorisk Forening for Nordfalster. Aarsskrift*, 2020, 99-116.
- Bogkapitler/bidrag til antologier**
- ANDERSEN, MICHAEL, ARNEBORG, JETTE, ETTING, VIVIAN, KAUL, FLEMMING, KIEFFER-OLSEN, JAKOB, KLINGENBERG, SUSANNE, Nielsen, B. H., NIELSEN, POUL OTTO, PEDERSEN, ANNE & Rønne, P.** *Bebyggelsesarkæologi.* I P. K. Madsen, I. Z. Rath, & I. Wass (red.), *Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020* (s. 173-209). Syddansk Universitetsforlag.
- CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN.** *Kirkerne på Østerbro.* I *Trap Danmark*, 6. udg. : København II (Bind 33, s. 132). *Trap Danmark Bind 33*
- CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN.** *Kirkerne på Nørrebro.* I *Trap Danmark*, 6. udg.: København II (Bind 33, s. 160-161). *Trap Danmark Bind 33*
- CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN.** *Kirkerne på Vesterbro og Kongens Enghave.* I *Trap Danmark*, 6. udg.: København II (s. 192-194). *Trap Danmark Bind 33*
- CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN.** *Kirkerne i Valby.* I *Trap Danmark*, 6. udg.: København II (Bind 33, s. 102). *Trap Danmark Bind 33*
- CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN.** *Kirkerne på Bispebjerg.* I *Trap Danmark*, 6. udg.: København II (Bind 33, s. 27). *Trap Danmark Bind 33*
- CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN.** *Kirkerne på Amager Øst.* I *Trap Danmark*, 6. udg.: København II (Bind 33, s. 277-278). *Trap Danmark Bind 33*
- CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN.** *Kirkerne på Amager Vest.* I *Trap Danmark*, 6. udg. : København II (Bind 33, s. 303). *Trap Danmark Bind 33*
- CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN.** *Kirkerne i Odder Kommune.* I *Trap Danmark*, 6. udg. : Horsens, Odder, Samsø, Hedensted (Bind 13, s. 165-167). *Trap Danmark Bind 13*
- CHRISTENSEN, ANDERS CHRISTIAN.** *Kirkerne i Horsens Kommune.* I *Trap Danmark*, 6. udg.: Horsens, Odder, Samsø, Hedensted (Bind 13, s. 81-85). *Trap Danmark*
- ETTING, VIVIAN.** *De danske middelalderborge: Kroens magtbase i krig og fred.* I T. Svendrup (red.), *Magtens udtryk: Antikken og middelalderen* (s. 119-133). *Antikkens Venner*.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** *Sankt Clemens Kirke - Aarhus Domkirke.* I *Trap Danmark* (6 udg., Bind 12, s. 110-113). *Gad*.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** *Aarhus Kommune. Kirker.* I *Trap Danmark* (6 udg., Bind 12, s. 180-188). *Gad*.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** *Samsø Kommune. Kirker.* I *Trap Danmark* (6 udg., Bind 13, s. 229-231). *Gad*.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** *Hedensted Kommune. Kirker.* I *Trap Danmark* (6 udg., Bind 13, s. 311-314). *Gad*.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** *Varde Kommune. Kirker.* I *Trap Danmark* (6 udg., Bind 14, s. 83-86). *Gad*.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** *Vejle Kommune. Kirker.* I *Trap Danmark* (6 udg., Bind 15, s. 162-167). *Gad*.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** *Brønshøj-Husum. Kirker.* I *Trap Danmark: København II* (6 udg., Bind 33, s. 52). *Gad*.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** *Vanløse. Kirker.* I *Trap Danmark: København II* (6 udg., Bind 33, s. 77-78). *Gad*.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** *Indre By. Kirker.* I *Trap Danmark: København II* (6 udg., Bind 33, s. 230-238). *Gad*.
- GRINDER-HANSEN, POUL.** *Kolding Kommune: Kirker.* I *Trap Danmark*, 6. udgave (Bind 16, s. 162-164). *Gad*.
- HORSNÆS, HELLE.** *Anastasius fra Koefoedgård.* I B. Christensen, & F. O. Sonne Nielsen (red.), *De første og største fund: De bornholmske amatørarkæologer 25 år* (s. 48-49). Forlaget Brian Christensen.
- HORSNÆS, HELLE.** *Solidus med denar.* I B. Christensen, & F. O. Sonne Nielsen (red.), *De første og største fund: De bornholmske amatørarkæologer 25 år* (s. 51). Forlaget Brian Christensen.
- KJÆR, ULLA.** *Marselisborg.* I N. Elers Koch (red.), *Trap Danmark: Aarhus* (6. udg., Bind 12, s. 200-01). *Gads Forlag*.
- KJÆR, ULLA.** *Slotte: Rosenborg, Christiansborg, Amalienborg.* I N. Elers Koch (red.), *Trap Danmark: København I* (6. udg., Bind 32, s. 147-51). *Gads Forlag*.
- KJÆR, ULLA.** *Christiansborg (historie).* I N. Elers Koch (red.), *Trap Danmark: København II* (6 udg., Bind 33, s. 220-21). *Gad*.
- GEBAUER, ANNE BIRGITTE, HASLUND HANSEN, ANNE, KAUL, FLEMMING, LUMSDEN, STEPHEN, LUND, JOHN, MADSEN, PER KRISTIAN, MANNERING, ULLA, MÜTH-**

FREDERIKSEN, SILKE, **PEDERSEN, ANNE**, PENTZ, PETER, PETERSEN, PETER VANG, SCHIERUP, STINE, SØRENSEN, LASSE & VARBERG, JEANETTE. *Oldtiden og Antikken*. I P. K. Madsen, I. Z. Rath, I. Wass, M. Andersen, C. S. Pedersen, P. Rasmussen, & L. Sørensen (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 9-43). Syddansk Universitetsforlag. Nationalmuseets Arbejdsmark

PEDERSEN, ANNE. *Imponerende skatte måske båret af gejstlige*. I F. O. S. Nielsen, & B. Christensen (red.), De første og største fund. De bornholmske amatørarkæologer 25 år (s. 114-117). Forlaget Brian Christensen.

PEDERSEN, ANNE. *Firkantede indfatninger – hvad blev de brugt til?* I B. Christensen, & F. O. S. Nielsen (red.), De første og største fund. De bornholmske amatørarkæologer 25 år (s. 134-135). Forlaget Brian Christensen.

PEDERSEN, ANNE. *Fingerringen fra Kløvegård i Østermarie*. I B. Christensen, & F. O. S. Nielsen (red.), De første og største fund. De bornholmske amatørarkæologer 25 år (s. 41). Forlaget Brian Christensen.

Anmeldelser

ETHERIDGE, CHRISTIAN. *Book Review of Optics, Ethics, and Art in the Thirteenth and Fourteenth Centuries: Looking into Peter of Limoges's Moral Treatise on the Eye by Herbert L. Kessler and Richard G. Newhauser with the assistance of Arthur J. Russell*. *Revista Espanola de Filosofia Medieval*, 26(2), 214-218.

IMER, LISBETH. *Oehrl, S. Die Bildsteine Gotlands: Probleme und neue Wege ihrer Dokumentation, Lesung und Deutung*. *Fornvaennen*, 2020(3), 216-217.

Faglige rapporter

ARNEBORG, JETTE, Harmsen, H., & **DANGVARD PEDERSEN, DORTHE**. *REPORT - Excavations at the churchyard in Igaliku, the Norse bishop see at Gardar, July 2019*: KNK 4201. *Activating Arctic Heritage*.

Nyere Tid og Verdens Kulturer

Peer-reviewede publikationer

Monografier/antologier

BRAAE, CHRISTEL. *Mongol oron Mongolčuud = Mongolia and Mongols = Mongγol orun ba mongγolčud*. (1 udg.) "Soëmbo printing" HHK. *History of Mongols in Photographs* Bind VI

VASSTRÖM, ANNETTE. *At sætte tingenes verden i system: Om udarbejdelsen af en saglig registrant for de kulturhistoriske museer i Danmark ved Dansk Folkemuseum og Nationalmuseet, i årene 1885-*

1940 med eksempler på registrantens betydning for det efterfølgende museumsarbejde 1940-1985. Syddansk Universitetsforlag. *Publications from the National Museum / Studies in archaeology & history* Bind 28

Artikler

Ameen, C., Feuerborn, T., Linderholm, A., Brown, S., **ANDERSSON MØLLER, VIBEKE**. *Harsdorffs Tapet: Tapetet i Vestindisk Pakhus 1781*. *Architectura*. *Arkitekturhistorisk Årsskrift*, (42), 7-25.

Harrisab, A.J.T., Feuerborn, T.R., Sinding, M.-H.S., Nottingham, J., Knudsen, R., Rey-Iglesia, A., SCHMIDT, ANNE LISBETH, **APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE**, Alexander, M., Eriksson, G., Dalén, L., Hansen, A.J., Lidén, K. *Archives of human-dog relationships: Genetic and stable isotope analysis of Arctic fur clothing*. *Journal of Anthropological Archaeology*, 59, [101200]. <https://doi.org/10.1016/j.jaa.2020.101200>

BORITZ, METTE & **GABRIEL, MILLE**. *Faghistoriske og aktuelle perspektiver på det kulturhistoriske museum som eksploratorium*. *Periskop*, (23), 99-111. <https://tidsskrift.dk/periskop/issue/archive>

JØRGENSEN, ANNE METTE. *Communitification and emotional capital: Producing, shaping and re-shaping communities before and after mining in Norbotten and Disko Bay*. *Polar Record*, 56, [E7]. <https://doi.org/10.1017/S0032247419000548>

JØRGENSEN, ANNE METTE. 'Introduction', 'Sharing Museum Collections With Arctic Source Communities', 'Conclusion'. *TemaNord*, 2020(514), [1, 2, 4]. <https://pub.norden.org/temanord2020-514/#>

JØRGENSEN, ANNE METTE, Hammerlund-Larsson, C., Schultz, M., Ween, G. B., Vainonen, P., & **APPELT, MARTIN**. *Supporting Arctic Curatorship at the National Nordic Museums*. *TemaNord*, 514, [3]. <https://doi.org/10.6027/temanord2020-514>

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. *Indledning. Herregårde og forbrug, cirka 1500-1920*. *Herregårdshistorie*, 16, 13-34. <https://tidsskrift.dk/herhist/issue/archive>

Bogkapitler/bidrag til antologier

Feuerborn, T. R., Gopalakrishnan, S., Díaz-Maroto, P. F., **APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE**, SCHMIDT, ANNE LISBETH, Rankin, L., Gilbert, T., Dalén, L., Meldgaard, M., Sinding, M.-H. S., & Hansen, A. J. *Pre-contact Inuit dog genomes show a wealth of dog diversity in the North American Arctic*. *I Genomic Insights into the Population History of Circumpolar Arctic Dogs* (s. 1-26). University of Copenhagen.

Høst Seiding, I., Nielsen Gremaud, A-S., Thisted, K., Hálfdanarso, G., **JØRGENSEN, ANNE METTE**, Marnersdóttir, M., Moberg, B. R., Rastrick, Ó., & Rossen,

R. *Let the Pasts Begin: Memory, History and Heritage*. I A. S. N. Gremaud, & K. Thisted (red.), Denmark and the New North Atlantic: Narratives and Memories in a Former Empire (Bind 2, s. 99-198). Aarhus Universitetsforlag.

OKHOTINA LIND, NATALIA. *Роль Второй Камчатской экспедиции в организации Камчатской духовной миссии*. I КАМЧАТКА – РОССИЯ – МИР: ЗАБЫТЫЕ ИМЕНА»: Доклады Международных исторических чтений (s. 134-141). Камчатпресс.

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

LUNDBAK, HENRIK. *Frihedsmuseet (katalog)*. Nationalmuseet

LUNDBAK, HENRIK. *Nordværk: Om en værnemager-virksomhed under besættelsen og menneskene omkring den. Dokumentarroman*. Books on Demand GmbH.

MADSEN, PER KRISTIAN, RATH, I. Z., WASS, INGRID, ANDERSEN, MICHAEL, PEDERSEN, **CHRISTIAN SUNE, RASMUSSEN, PETER & SØRENSEN, LASSE.** (red.). *Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020*. Nationalmuseet. Nationalmuseets Arbejdsmark

PETERSEN, MARTIN & GEORGEN, CHARLOTTE AVLUND. *The Oiesen Collection of Kisan Paintings: Research Report from the National Museum of Denmark*. Nationalmuseet.

Ph.d.-afhandling

RASTÉN, SIMON. *“The cleanest town in India”: Danish colonialism and urban governance in Serampore, c. 1800-1845*. Aarhus University, Faculty of Arts.

Artikler

CHRISTENSEN, JENS OLE. *Aldrig mere en 9. april*. Hjemmeværnsmagasinet. Tidsskrift for Hjemmeværnet., (1/2020), 66. <https://www.hjv.dk/nyheder/Sider/hjv-magasiner.aspx>

GABRIEL, MILLE & Enemark, A. *Verdensarv: En vigtig del af en bæredygtig fremtid*. By og Land, (129), 4-7.

KIRKEGAARD-LARSEN, THOMAS JUL. *Research Report: Analytical Practices in Western Music Theory*. Danish Yearbook of Musicology, 44(4), 3. http://www.dym.dk/dym_pdf_files/volume_44/dym44_4_01.pdf

KIRKEGAARD-LARSEN, THOMAS JUL. *Musikteoriens historieløse vakuum*. Seismograf/DMT. <https://seismograf.org/artikel/musikteoriens-historieloesevakuum>

KIRKEGAARD-LARSEN, THOMAS JUL. *Musikhistorien er kun så mandsdomineret, som vi fortæller den, så*

fortæl om flere kvinder. Information, 14. <https://www.information.dk/debat/2020/11/musikhistorien-kun-saa-mandsdomineret-fortaeller-saa-fortaell-flere-kvinder>

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL. *Herregårdslandskabet*. <https://www.danskeherregaarde.dk/historisk/herregaardslandskabet>

Bogkapitler/bidrag til antologier

APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE, GABRIEL, MILLE, KURT NIELSEN, JESPER, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE, PETERSEN, MARTIN & Wolff, B. *Etnografisk Samling*. I P. K. Madsen, I. Zacho Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 99-121). Syddansk Universitetsforlag.

CHRISTENSEN, JENS OLE, LUNDBAK, HENRIK & PETERSEN, KARSTEN SKJOLD. *Nationalmuseet og krigen*. I P. K. Madsen, I. Z. Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 45-67). Syddansk Universitetsforlag.

BORITZ, METTE, CLAUSEN, RUNE, DARGER, PETER, ENGHOLM, GITTE, JENSEN, CHARLOTTE S. H., MOGENSEN, ANNI, ALBERTSEN, INGA PAULSEN, **PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE, STEENSTRUP, JOHANNE, TJØRNEHØJ, RIKKE & WANG, JACOB RIDDERSHOLM.** *Formidling*. I P. K. Madsen, I. Z. Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 123-148). Syddansk Universitetsforlag.

PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE. *Mesterspionens kul-sorter kabinet: Han arbejdede sig op fra ingenting og blev en af kongens mest frygtede mænd*. I Politiken Historie (Bind 12, s. 60-67). Politikens Forlag. <https://politikenhistorie.dk/art7878409/Han-arbejdede-sig-op-fra-ingenenting-og-blev-en-af-kongens-mest-frygtede-m%C3%A6nd>

PEDERSEN, LYKKE LAFARQUE. *Hverdag i hjemmet*. I L. Floris (red.), København: Københavnernes historie fortalt i billeder: 1960'erne (Bind 2, s. 191-219). Turbine.

PETERSEN, MARTIN. *Biography of the 1890s Oiesen Collection of Kisan Genre Paintings*. I The Oiesen Collection of Kisan Paintings: Research Report from the National Museum of Denmark (s. 5-53). Nationalmuseet.

PETERSEN, MARTIN & GEORGEN, CHARLOTTE AVLUND. *Introduction*. I The Oiesen Collection of Kisan Paintings: Research Report from the National Museum of Denmark (s. 3-4). Nationalmuseet.

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL, ANDERSSON MØLLER, VIBEKE, MARTENS, MARIE, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE & PEDERSEN, LYKKE LAFARQUE. *Nyere Tid*. I P. K. Madsen, I. Z. Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 69-98). Syddansk Universitetsforlag.

Faglige rapporter

APPELT, MARTIN, FOG JENSEN, JENS, GRØNNOW,

BJARNE, Harmsen, H., Myrup, M., Missuno Bønne-lykke, M., Lyng, A., Godtfredsen, A.B., TOFT, PETER ANDREAS & PEDERSEN, **CHRISTIAN SUNE**. *Activating Arctic Heritage. Field Report 2019*. WP 3.4: Dynamic Glocal Networks.

Feuerborn, T. R., Carmagnini, A., Gopalakrishnan, S., Losey, R., **APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE**, SCHMIDT, ANNE LISBETH, Gilbert, T., Meldgaard, M., Larson, G., Dalén, L., Hansen, A. J., Sindning, M.-H. S., & Frantz, L. A. *Genomic insight into the population history of Siberian dogs*. I Genomic Insights into the Population History of Circumpolar Arctic Dogs (s. 1-22)

WALSH, MATTHEW, Carlson, D. F., Tejsner, P., & **FOG JENSEN, JENS**. *Survey Report of the Vaigat Iceberg-Microbial Oil Degradation and Archaeological Heritage Investigation Project Expedition, July-August 2019*.

LUND JENSEN, EINAR, Thorleifsen, D., & Nexø, S. A. *Historisk udredning om de 22 grønlandske børn, der blev sendt til Danmark i 1951: Afgivet 15. november 2020*. Social- og Ældreministeriet. https://sm.dk/media/8409/historisk_udredning_groenlandske_boern_nov2020_t.pdf

Miljøarkæologi og Materialeforskning

Peer-reviewede publikationer

Artikler

Out, W. A., **BAITTINGER, CLAUDIA**, Čufar, K., López-Bultó, O., Hänninen, K., & Vermeeren, C. *Identification of woodland management by analysis of roundwood age and diameter: Neolithic case studies*. *Forest Ecology and Management*, 467(118136), 1-14. [118136]. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2020.118136>

KJÆR, ULLA & **BRAJER, ISABELLE**. *Kontroverser om kalkmalerier i Burkal kirke i 1945*. *Historisk Tidsskrift*, 120(2), 447-64. <https://tidsskrift.dk/historisktidsskrift>

Walaker Nordeide, S., **BONDE, NIELS** & Thun, T. *At the threshold of the Viking Age: New dendrochronological dates for the Kvalsund ship and boat bog offerings (Norway)*. *Journal of Archaeological Science: Reports*, 29, [102192]. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2020.102192>

ERIKSEN, ANNE MARIE, Puetz, L., Rocha, C., Nielsen, T. K., Hansen, L. H., & Gilbert, M. T. P. *Releasing the microbes from old bones: the effect of different DNA extraction protocols on microbial community profi-*

ling. *STAR: Science & Technology of Archaeological Research*, 6(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/20548923.2020.1738115>

ERIKSEN, ANNE MARIE, MATTHIESEN, HENNING, Kontopoulos, I., **GREGORY, DAVID**, Snoeck, C., Zhang, G., Collins, M., & Gilbert, M. T. P. *Rapid loss of endogenous DNA in pig bone buried in five different environments*. *Archaeometry*, 62(4), 827-846. <https://doi.org/10.1111/arcm.12553>

ERIKSEN, ANNE MARIE, Nielsen, T. K., **MATTHIESEN, HENNING**, Carøe, C., Hansen, L. H., **GREGORY, DAVID**, Turner-Walker, G., Collins, M. J., & Gilbert, M. T. P. *Bone biodeterioration—The effect of marine and terrestrial depositional environments on early diagenesis and bone bacterial community*. *PLoS One*, 15(10), [e0240512]. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0240512>

Andersen, E. A. S., Michelsen, A., **FENGER-NIELSEN, RASMUS, HOLLESEN, JØRGEN**, Ambus, P. L., & Elberling, B. *Nitrogen isotopes reveal high N retention in plants and soil of old Norse and Inuit deposits along a wet-dry arctic fjord transect in Greenland*. *Plant and Soil*, 455, 241-255. <https://doi.org/10.1007/s11104-020-04683-1>

FENGER-NIELSEN, RASMUS, Elberling, B., Kroon, A., Westergaard-Nielsen, A., **MATTHIESEN, HENNING**, Harmsen, H., KOCH MADSEN, CHRISTIAN & **HOLLESEN, JØRGEN**. *Arctic archaeological sites threatened by climate change: A regional multi-threat assessment of sites in Southwest Greenland*. *Archaeometry*, 62(6), 1280-1297. <https://doi.org/10.1111/arcm.12593>

Frei, R., **FREI, KARIN M.**, Jessen, S., Schullehner, S., & Hansen, B. *The link between surface water and groundwater-based drinking water – strontium isotope spatial distribution patterns and their relationships to Danish sediments*. *Applied Geochemistry*, 121, [104698]. <https://doi.org/10.1016/j.apgeochem.2020.104698>

Nielsen, B. H., Christensen, T. E., Moltsen, A. S. A., **FREI, KARIN M.**, **REITER, SAMANTHA SCOTT, MORTENSEN, MORTEN FISCHER, HENRIKSEN, PETER STEEN**, Christensen, M. C., & Gyldenløve, K. *Late Neolithic Stenildgård Grave: Re-excavated, Re-analysed and Re-interpreted*. *Acta Archaeologica*, 91(1), 121-146. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0390.2020.12224.x>

Nielsen, B. H., Christensen, T., & **FREI, KARIN M.** *New insights from forgotten bog bodies: The potential of bog skeletons for investigating the phenomenon of deposition of human remains in bogs during prehistory*. *Journal of Archaeological Science*, 120, [105166]. <https://doi.org/10.1016/j.jas.2020.105166>

Taylor, N., **FREI, KARIN M.** & Frei, R. *A strontium isotope pilot study using cremated teeth from the Vollmarshausen cemetery, Hesse, Germany*. *Journal*

- of Archaeological Science: Reports, 31. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2020.102356>
- van der Sluis, L. G., Daly, J. S., **FREI, KARIN M.**, & Reimer, P. J. *Mobility and diet in Prehistoric Denmark: strontium isotope analysis and incremental stable isotope analysis of human remains from the Limfjord area*. Danish Journal of Archaeology, 9, 1-29. <https://doi.org/10.7146/dja.v9i0.116301>
- GREGORY, DAVID**. *Characterizing the Preservation Potential of Buried Marine Archaeological Sites*. Heritage, 3(3), 838-857. <https://doi.org/10.3390/heritage3030046>
- HALD, METTE MARIE**, Magnussen, B., Appel, L., Christensen, J. T., Haarby Hansen, C., **HENRIKSEN, PETER STEEN**, Langkilde, J., Buck Pedersen, K., Dørrup Knudsen, A., & **MORTENSEN, MORTEN FISCHER**. *Fragments of meals in eastern Denmark from the Viking Age to the Renaissance : New evidence from organic remains in latrines*. Journal of Archaeological Science: Reports, 31, [102361]. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2020.102361>
- KLENZ LARSEN, POUL**. *Climatic protection of historical vaults with lime-perlite mortar*. Studies in Conservation, 65(supl. 1), 174-179. <https://doi.org/10.1080/00393630.2020.1758499>
- LADEGAARD-PEDERSEN, PERNILLE**, Achilleos, M., Dörflinger, G., Frei, R., Kristiansen, K. & **FREI, KARIN M.** *A strontium isotope baseline of Cyprus. Assessing the use of soil leachates, plants, groundwater and surface water as proxies for the local range of bioavailable strontium isotope composition*. Science of the Total Environment, 708, [134714]. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2019.134714>
- Bjerregaard Pedersen, N., **MATTHIESEN, HENNING**, Blanchette, R., Alfredeisen, G., Held, B., Westergaard-Nielsen, A., & **HOLLESEN, JØRGEN**. *Fungal attack on archaeological wooden artefacts in the Arctic—implications in a changing climate*. Scientific Reports, 10, [14577]. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-71518-5>
- MATTHIESEN, HENNING, FENGER-NIELSEN, RASMUS**, Harmsen, H., Koch Madsen, Christian & **HOLLESEN, JØRGEN**. *The Impact of Vegetation on Archaeological Sites in the Low Arctic in Light of Climate Change*. Arctic, 73(2). <https://doi.org/10.14430/arctic70248>
- MIDTGÅRD MADSEN, METTE, BRAJER, ISABELLE & TAUBE, MICHELLE**. *Hot-mixed lime mortar: historical and analytical evidence of its use in medieval wall painting plaster*. Journal of Architectural Conservation, 26(3), 235-246. <https://doi.org/10.1080/13556207.2020.1785758>
- MORTENSEN, MORTEN FISCHER, CHRISTENSEN, CHARLIE**, Johannesen, K., Stidsing, E., Fiedel, R., & Olsen, J. *Iron Age peat cutting and ritual depositions in bogs – new evidence from Fuglsøgaard Mose, Denmark*. Danish Journal of Archaeology, 9, 1-30. <https://doi.org/10.7146/dja.v9i0.116377>
- Corradini, E., Eriksen, B. V., & **MORTENSEN, MORTEN FISCHER**. *Investigating lake sediments and peat deposits with geophysical methods - A case study from a kettle hole at the Late Palaeolithic site of Tyrsted, Denmark*. Quaternary International, 558, 89-106. <https://doi.org/10.1016/j.quaint.2020.08.008>
- Jensen, T. Z. T., Sjöström, A., Fischer, A., Rosengren, E., Lanigan, L. T., Bennike, O., Richter, K., & **MORTENSEN, MORTEN FISCHER**. *An integrated analysis of Maglemose bone points reframes the Early Mesolithic of Southern Scandinavia*. Scientific Reports, 10, [17244]. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-74258-8>
- Jensen, T. Z. T., Sjöström, A., Fischer, A., Rosengren, E., Lanigan, L. T., Bennike, O., Richter, K. K., Gron, K., Mackie, M., **MORTENSEN, MORTEN FISCHER**, SØRENSEN, LASSE, Chivalls, D., Iversen, K. H., Taurozzi, A. J., Olsen, J., Schroeder, H., Milner, N., Sørensen, M., & Collins, M. J. *An integrated analysis of Maglemose bone points reframes the Early Mesolithic of Southern Scandinavia*. Scientific Reports, 10(17244), 1-12. [17244]. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-74258-8>
- Krüger, S., **MORTENSEN, MORTEN FISCHER** & Dörfler, W. *Sequence completed – palynological investigations on Lateglacial/Early Holocene environmental changes recorded in sequentially laminated lacustrine sediments of the Nahe palaeolake in Schleswig-Holstein, Germany*. Review of Palaeobotany and Palynology, 280. <https://doi.org/10.1016/j.revpalbo.2020.104271>
- Ulriksen, J., Kildetoft Schultz, M., & **MORTENSEN, MORTEN FISCHER**. *Dominating the Landscape – the emblematic Setting of Borgring and the Viking Age Ring Fortresses of Denmark*. Danish Journal of Archaeology, 9, 1-22. <https://doi.org/10.7146/dja.v9i0.116110>, <https://doi.org/https://tidsskrift.dk/dja/article/view/116110>
- McQueen, C. M. A., **MORTENSEN, MARTIN N.**, Caruso, F., Mantellato, S., & Braovac, S. *Oxidative degradation of archaeological wood and the effect of alum, iron and calcium salts*. Heritage Science, 8(1), [32]. <https://doi.org/10.1186/s40494-020-00377-0>
- Lewis, J. P., Ryves, D. B., **RASMUSSEN, PETER**, Olsen, J., van der Sluis, L. G., Reimer, P. J., Knudsen, K-L., McGowan, S., Anderson, N. J., & Juggins, S. *Marine resource abundance drove pre-agricultural population increase in Stone Age Scandinavia*. Nature Communications, 2020(11), [2006]. <https://doi.org/10.1038/s41467-020-15621-1>
- RASMUSSEN, PETER**, Pantopoulos, G., Jensen, J. B., Olsen, J., Røy, H., & Bennike, O. *Holocene sedimentary and environmental development of Aarhus Bay, Denmark - a multi-proxy study*. Boreas, 49(1), 108-128. <https://doi.org/10.1111/bor.12408>

- Felding, L., **REITER, SAMANTHA SCOTT, FREI, KARIN. M.** & Vandkilde, H. *Male Social Roles and Mobility in the Early Nordic Bronze Age: A Perspective from SE Jutland*. Danish Journal of Archaeology, 9. <https://doi.org/10.7146/dja.v9i0.117955>
- RISCHEL, ANNA-GRETHE.** *Lou-Lan documents - a stepping stone on the true Paper Road*. IPH Paper History, 23 (2 (2019)), 9-18.
- SEGEL, KATHRINE, BRAJER, ISABELLE, TAUBE, MICHELLE,** Martin de Fonjaudran, C., Baglioni, M., Chelazzi, D., Giorgi, R., & Baglioni, P. *Removing Ingrained Soiling from Medieval Lime-based Wall Paintings Using Nanorestore Gel® Peggy 6 in Combination with Aqueous Cleaning Liquids*. Studies in Conservation, 65(sup1), 284-291. <https://doi.org/10.1080/00393630.2020.1790890>
- Khan, F. R., **SHASHOUA, YVONNE** & Crawford, A. *The Plastic Nile: First Evidence of Microplastic Contamination in Fish from the Nile River (Cairo, Egypt)*. Toxics, 8(2). <https://doi.org/10.3390/toxics8020022>
- Myoma, B. S., Sørensen, C., **SHASHOUA, YVONNE** & Khan, F. R. *Microplastics in beach sediments and cockles (Anadara antiquata) along the Tanzanian coastline*. Bulletin of Environmental Contamination and Toxicology, 105, 513-521. <https://doi.org/10.1007/s00128-020-02991-x>
- Syberg, K., Knudsen, C., Tairova, Z., Khan, F. R., **SHASHOUA, YVONNE**, Geertz, T., Pedersen, H. B., Sick, C., Mortensen, J., Strand, J., & Palmqvist, A. *Sorption of PCBs to environmental plastic pollution in the North Atlantic Ocean: Importance of size and polymer type*. Case Studies in Chemical and Environmental Engineering, 2, [100062]. <https://doi.org/10.1016/j.csee.2020.100062>
- Syberg, K., Palmqvist, A., Khan, F. R., Strand, J., Voltertsen, J., Clausen, L. P. W., Hartmann, N. B., Oturai, N., Møller, S., Nielsen, T., **SHASHOUA, YVONNE** & Hansen, S. F. *A nationwide assessment of plastic pollution in the Danish realm using citizen science*. Scientific Reports, 10, [17773]. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-74768-5>
- GEBAUER, ANNE BIRGITTE, SØRENSEN, LASSE, TAUBE, MICHELLE** & Wielandt, D. K. P. *First metallurgy in Northern Europe. Early Neolithic crucible and nozzle from Lønt, Denmark*. European Journal of Archaeology, 2020(May), 1-21. <https://doi.org/10.1017/eea.2019.73>
- TRAKADAS, ATHENA.** *Natural and anthropogenic factors impacting northern Morocco's coastal archaeological heritage: A preliminary assessment*. Journal of Island and Coastal Archaeology. <https://doi.org/10.1080/15564894.2020.1837304>
- Prentiss, A. M., **WALSH, MATTHEW**, Foor, T. A., Bobolinski, K., Hampton, A., Ryan, E., & O'Brien, H. *Malthusian Cycles among Complex Fisher-Hunter-Gatherers: The Socio-economic and Demographic History of Housepit 54, Bridge River site, British Columbia*. Journal of Anthropological Archaeology, 59, [101181]. <https://doi.org/10.1016/j.jaa.2020.101181>
- Prentiss, A. M., **WALSH, MATTHEW**, Foor, T. A., Hampton, A., & Ryan, E. *Evolutionary household archaeology: Inter-generational cultural transmission at housepit 54, Bridge River site, British Columbia*. Journal of Archaeological Science, 124(December), [105260]. <https://doi.org/10.1016/j.jas.2020.105260>
- Prentiss, A. M., Foor, T. A., Ryan, E., Hampton, A., & **WALSH, MATTHEW.** *A Multivariate Perspective on Lithic Technological Organization at Housepit 54, Bridge River Site (EeRl4), British Columbia*. Journal of Archaeological Science: Reports, 33, [102562]. <https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2020.102562>
- WALSH, MATTHEW**, Tejsner, P., Carlson, D. F., Vergeynst, L., Urup Kjeldsen, K., Gründger, F., Dai, H., Thomsen, S., & Laursen, E. *The VIMOA Project and Archaeological Heritage in the Nuussuaq Peninsula, northwest Greenland*. Antiquity, 94(373), 1-7. [E6]. <https://doi.org/10.15184/aqy.2019.230>
- WALSH, MATTHEW**, Moen, M., O'neill, S., Gullbekk, S. H., & WILLERSLEV, RANE. *Who's Afraid of the Sword? Deviants' Burials and Human Sacrifice*. Norwegian Archaeological Review, 53(2), 1-9. <https://doi.org/10.1080/00293652.2020.1850853>

Bogkapitler/bidrag til antologier

- BONDE, NIELS.** *Tree-ring dates from Nydam*. I S. Holst, & P. O. Nielsen (red.), Excavating Nydam. Archaeology, Palaeoecology and Preservation: The National Museum's Research Project (s. 337-343). [8] Syddansk Universitetsforlag. Nordiske fortidsminder, Serie B Bind 33
- CHRISTENSEN, CHARLIE.** *Geological and palaeological investigations at Nydam*. I S. Holst, & P. O. Nielsen (red.), Excavating Nydam. Archaeology, Palaeoecology and Preservation.: The National Museum's research project 1989-99. Bind 33, s. 303-336. Syddansk Universitetsforlag. Nordiske fortidsminder, Serie B Bind 33
- HALD, METTE MARIE.** *Olives, Vines, Pulses, and Cereals: Evidence of the Plant Food Economy from the Northwest Quarter of Jerash*. I A. Lichtenberger, & R. Raja (red.), Environmental Studies, Remote Sensing, and Modelling: Final Publications from the Danish-German Jerash Northwest Quarter Project I (s. 79-92). Brepols Publishers. Jerash Papers Bind 6 <https://doi.org/10.1484/M.JP-EB.5.121015>, <https://doi.org/10.1484/M.JP-EB.5.120490>

- Prendin, A. L., Carrer, M., Karami, M., **HOLLESEN, JØRGEN**, Bjerregaard Pedersen, N., Pividori, M., Treier, U. A., Westergaard-Nielsen, A., Elberling, B.,

& Normand, S. *Immediate and carry-over effects of insect outbreaks on vegetation growth in West Greenland assessed from cells to satellite*. Journal of Biogeography (87-100). <https://doi.org/10.1111/jbi.13644>

BARTHOLDY, JULIE, KLENZ LARSEN, POUL & Bredal-Jørgensen, J. *The damaging effect of "eco-friendly" deicing salts on building materials*. I S. Siegesmund, & B. Middendorf (red.), Monument future: Decay and conservation of stone. Proceedings of the 14th International congress on the deterioration and conservation of stone (1 udg., Bind I+II, s. 413-418). [14] Mitteldeutsches Druck- und Verlagshaus GmbH.

MATTHIESEN, HENNING, STRÆTKVERN, KRISTIANE, GREGORY, DAVID & Jensen, P. *Preservation of the Nydam site and finds - in situ and at the museum*. I S. Holst, & P. O. Nielsen (red.), Excavating Nydam. Archaeology, Palaeoecology and Preservation.: The National Museum's research project 1989-99. (Bind 33, s. 345-371). Syddansk Universitetsforlag. Nordiske fortidsminder, Serie B Bind 33

Sørensen, M., **MATTHIESEN, HENNING**, Buck Pedersen, K., **MORTENSEN, MORTEN FISCHER**, & Hartmann, N. *Åmosen genbesøgt - hvad er der tilbage: Nye arkæologiske feltundersøgelser af kendte mesolitiske lokaliteter i Store Åmose, Vestsjælland*. I O. Thirup Kastholm Hansen, J. Langkilde, K. Buck Pedersen, & J. Ulrichsen (red.), Gefjon (Bind 5, s. 9-35). Aarhus Universitetsforlag. Gefjon - arkæologi og nyere tid Bind 5

Kristiansen, K., Melheim, L., Bech, J-H., **MORTENSEN, MORTEN FISCHER & FREI, KARIN M.** *Thy at the Crossroads: A Local Bronze Age Community's Role in a Macro-Economic System*. I K. I. Austvoll, M. H. Eriksen, P. D. Fredriksen, L. Melheim, L. Prøsch-Danielsen, & L. Skogstrand (red.), Contrasts of the Nordic Bronze Age: Essays in Honour of Christopher Prescott (s. 269-282). Brepols Publishers. The Archaeology of Northern Europe Bind 1 <https://doi.org/10.1484/M.TANE-EB.5.120599>

Müller-Scheessel, N., Bátorá, J., Gresky, J., **REITER, SAMANTHA SCOTT**, Stucky, K., & Rassmann, K. *In search of the modus operandi: Reopenings of Early Bronze Age burials at Fivár near Vráble, south-west Slovakia*. I E. Aspöck, A. Klevnäs, & N. Müller-Scheessel (red.), Grave Disturbances: The Archaeology of Post-depositional Interactions with the Dead (s. 189-205). Oxbow Books. Oxbow Studies in Funerary Archaeology Bind 14

Nørgaard, H. W., & **REITER, SAMANTHA SCOTT**. *La Spécialisation à l'âge du bronze nordique (1500-1100 BC): Des métallurgistes, des ateliers et le potentiel des informants par rapport à l'organisation du travail du bronze à l'âge du bronze ancien et moyen*. I R. Peake, S. Bauvais, C. Hamon, & C. Morand (red.), La Spécialisation, des Productions et les Spécialistes: Session XXXIV-2 du XVIIIe Congrès

de l'UISPP. Paris 5 juin 2018 (Bind 16, s. 123-146). Societe Prehistorique Francaise. Séances de la Société préhistorique française Bind 16 http://www.prehistoire.org/offres/doc_inline_src/515/07-Norgaard.pdf

TRAKADAS, ATHENA. *From the southern coast of the Mediterranean Sea. Fishing equipment from Mauretania Tingitana*. I J. Vargas Girón (red.), El instrumental de pesca en el Fretum Gaditanum: Catalogación, análisis tipo-cronológico y comparativa regional (s. 176-179). Archaeopress. <https://doi.org/10.2307/j.ctv10crdq.14>

Faglige rapporter

SHASHOUA, YVONNE. *Test af polyethylenemembraners egenskaber før og efter accelereret ældning*. SBI forlag. <https://sbi.dk/Assets/Materialeegenskaber/SBi-2020-06.pdf>

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

MADSEN, PER KRISTIAN, Rath, I. Z., WASS, INGRID, ANDERSEN, MICHAEL, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE, **RASMUSSEN, PETER** & SØRENSEN, LASSE. (red.). *Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020*. Nationalmuseet. Nationalmuseets Arbejdsmark

Artikler

Croix, S., **FREI, KARIN M.**, Sindbæk, S. M., & Søvsø, M. *Individual geographic mobility in a Viking-Age emporium: Burial practices and strontium isotope analyses of Ribe's earliest inhabitants*. PLoS One, 15(8), [e0237850]. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0237850>

Frei, R., **FREI, KARIN M.** & Jessen, S. *Shallow retardation of the strontium isotope signal of agricultural liming - implications for isoscapes used in provenance studies*. Science of the Total Environment, 706, [135710]. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2019.135710>

HALD, METTE MARIE & MORTENSEN, MORTEN FISCHER. *Middelalderens Måltider: hvad latriner kan fortælle om madvarer gennem 900 år*. Middelalderarkæologisk Nyhedsbrev, (101), 29-30.

HALD, METTE MARIE. *Med brød og ost fulgte økonomisk ulighed*. Politiken Historie, 10, 32-39. <https://politikenhistorie.dk/art7712478/Med-br%C3%B8d-og-ost-fulgte-%C3%B8konomisk-ulighed>

HALD, METTE MARIE. *Backlog A Great Day in the Field*. Journal of Urban Archaeology, (1), 169-170. <https://doi.org/10.1484/J.JUA.5.121499>

HOLLESEN, JØRGEN. *REMAINS of Greenland: 4 years of fieldwork & research*. Remains of Green-

land. <https://online.flowpaper.com/776c0763/Smartrapport/#page=1>

MADSEN, PER KRISTIAN, Melin, K-M., Christensen, Anders Christian, Stemmerik, L., **HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA & BONDE, NIELS**. *Nr. Kirkeby Kirke – en nordfalstersk kridtstenskirke fra 1100-årene*. Lokalhistorisk Forening for Nordfalster. Aarsskrift, 2020, 99-116.

KLENZ LARSEN, POUL. *Renoveringspuds - anvendelse og virkemåde*. Byggeteknisk erfaringsblad (49)200927.

KLENZ LARSEN, POUL, BARTHOLDY, JULIE, & Hansen, T. K. *Overfladeimprægnering af murværk*. Byggeteknisk erfaringsblad (41)200925.

KLENZ LARSEN, POUL. *Fugt i kældervægge og fundamenter - årsager*. Byggeteknisk erfaringsblad (19)200922.

KLENZ LARSEN, POUL. *Fugt i kældervægge og fundamenter - afhjælpning*. Byggeteknisk erfaringsblad (19)200923.

MORTENSEN, MORTEN FISCHER & HALD, METTE MARIE. *Rosinen i pølseenden - latriner under lup*. Skalk, 2020(6), 11-15.

Shashoua, Yvonne. *Plastic, §3: Conservation*. I M. Taylor (red.), Grove Art Online Oxford University Press.

TRAKADAS, ATHENA & Karra, A. *Essaouira's Coastal Heritage, Morocco: MarEA Project (Maritime Endangered Archaeology in the Middle East and North Africa)*. University of Southampton. <https://mareasoton.ac.uk/2020/09/01/essaouiras-maritime-cultural-heritage-morocco/>

TRAKADAS, ATHENA & Corbin, A. *Setting Sail into a New Decade*. Journal of Maritime Archaeology, 15(1), 1-3.

WALSH, MATTHEW. *Suffer Little Children: human sacrifice, child sexual abuse, and the Catholic Church*. medium.com.

Bogkapitler/bidrag til antologier

BREGNHØI, LINE, **BRAJER, ISABELLE, KLENZ LARSEN, POUL**, SCHMIDT, ANNE LISBETH & STRÆTKVERN, KRISTIANE. *Konservering og restaurering på Nationalmuseet*. I P. Kristian Madsen, I. Zachø Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 149-177). Syddansk Universitetsforlag.

HENRIKSEN, PETER STEEN & Harild, J. A. *Early Iron Age agriculture and land use in Thy*. I Smedegård: A village mound from the Early Iron Age near Nors in Thy, north-west Jutland (Bind 30, s. 537-572). Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab. Nordiske fortidsminder Bind 30

HOLST, SANDIE, GODTFREDSSEN, ANNE BIRGITTE & **HENRIKSEN, PETER STEEN**. *God rejse... Kultiske fester og blót i sen jernalder og vikingetid ved anløbspladsen til Tissø-residensen*. I I. Skibsted Klæsøe (red.), Glimt fra vikingetiden (s. 142-149). Danske Amatørarkæologer. Fund & Fortid

MORTENSEN, MORTEN FISCHER, BONDE, NIELS, CHRISTENSEN, MAD S., FREI, KARIN M., HALD, METTE MARIE & RASMUSSEN, PETER. *Naturvidenskab på Nationalmuseet: "for at det videnskabelige udbytte kan blive desto større"*. I P. K. Madsen, I. Z. Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 211-228). Syddansk Universitetsforlag.

TRAKADAS, ATHENA. *Maritime Living Heritage and the Decade of Ocean Science for Sustainable Development 2021-30*. I W. Park (red.), Maritime Living Heritage: Building Sustainable Livelihood and Ecosystems in the Asia-Pacific Region : ICH Webinar Series on Maritime ICH 2020 (s. 13-19). International Information and Networking Centre for Intangible Cultural Heritage in the Asia-Pacific Region under the auspices of UNESCO (ICHCAP). <https://youtu.be/9isrc4NjGhc>

Anmeldelser

WALSH, MATTHEW. *Heide W. Nørgaard. Bronze Age Metalwork: Techniques and Traditions in the Nordic Bronze Age 1500–1100 bc (Oxford: Archaeopress, 2018, xii 500 pages, 290 figs (244 plates in colour), pbk, ISBN 978-1-78969-019-4, Open Access e-Pdf ISBN 978-1-78969-020-0. European Journal of Archaeology, 23(1), 130-133. [201968]. <https://doi.org/10.1017/ea.2019.68>*

Faglige rapporter

BAITTINGER, CLAUDIA. *Analyse af trækul fra Kärrstorp Månasken og Skabersjö 26:20 i Skåne*.

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra tømmer fundet ved arkæologisk udgravning i Oslo, Bispevika, B8a*.

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "Bjørholm", Tregde, Mandal kommune, (Vest)Agder fylke, Norge*.

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "Oseløa", nu på Bygland Museum, Bygland kommune, (Aust) Agder fylke, Norge*.

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøve udtaget fra "stokk" fundet i Fidjefjorden, Birkenes Kommune, (Aust) Agder, Norge*.

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra E39 Herdal-Røskar, Lyngdal kommune, Agder*

fylkeskommune, Norge.

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Bergemoen Syd, Grimstad kommune, Agder fylkeskommune, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Fv416 Risøe, Risør kommune, gnr/bnr 55/1, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af vanddrøkkent træ fra stokkebåt fra Øyna, Froland kommune, gnr/bnr 31/1, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Lista Renewable energy park, Fase II - 2020, Farsund kommune, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Moseid, Vennesla kommune, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Furestøyl, Brokke, Valle kommune, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Buhøken kokkegropsfelt, Lindesnes kommune, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Risbo, Birkenes kommune, gnr/bnr 177/3, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Naxbie, Grimstad kommune, gnr/bnr 14/84, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Teinsvoll/Frøysland, Lindesnes kommune, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Kleplandsveien, Kristiansand kommune, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra det "Gl. Gæstgiveri" i Skjernøsund, Mandal kommune, (Vest) Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra Lopt, Kultrane, Bykle kommune, (Aust)Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra Hytte/stabbur på Haakonseter, Bortelid, Åseral kommune, (Vest)Agder fylke, Norge. Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 40 (2020) https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2020/A9664_Haakonseter.pdf*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra våningshus, Roseplassen, Froland kommune, (Aust) Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "tømmerkerne" i låve, Frolandverk, Froland kommune, (Aust) Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra loft, Gakkestad øvre, Bygland kommune, (Aust)Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra loft, Austad Søndre, Bygland kommune, (Aust)Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra loft, Sygard, Valle kommune, (Aust)Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "Husmannsplassen Flaten", Froland kommune, (Aust) Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra den "Gl. Losstasjon", Gravane 7 i Kristiansand, (Vest)Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra stolpehus, Røiseland, Valle kommune, (Aust)Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Vardeåsen, gnr/bnr 401/2, Arendal kommune, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS. *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra tre bygninger på Trydal, Bykle kommune, (Aust)Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Analyse af trækul fra Store Valby, grube BN (BR?).*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Øytangen Sør, Arendal kommune, gnr/bnr 76/13, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af materiale fra lansespids af bronze (TAK 1760, x9-1) fundet ved arkæologisk udgravning ved Hakkemosevej 2, Taastrup.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul vedrørende reguleringsplan for Senumstad bru, Birkenes kommune, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul vedrørende reguleringsplan for Rysstad sentrum, Valle kommune, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul fra Furestøyl, Valle kommune, Agder fylke, Norge.*

BAITTINGER, CLAUDIA. *Vedanatomisk analyse af trækul vedrørende E18 Dørdal-Tvedestrand, Gjerstad kommune, Agder fylke, Norge.*

- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra 'Våningshus', Merdø 90, Arendal kommune, Agder fylke, Norge.*
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra 'Våningshus', Brekken og Lien, Tromøy, Arendal kommune, Agder fylke, Norge.*
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra to bygninger på 'Husmannsplass Lomåsen', Froland kommune, Agder fylke, Norge.*
- BAITTINGER, CLAUDIA.** Analyse af trækul fra ROM3385 Vindinge Vest.
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra våningshus på Drivenes, Vennesla kommune, Agder fylke, Norge.* Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 78 (2020) https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2020/A9689Drivenes.pdf
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra våningshus "Bommen" (Bommuseet), Vennesla kommune, Agder fylke, Norge.*
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** *Ved anatomisk og dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra tømmer i "Stokkastova", Tinganes, Thorshavn, Færøerne.*
- BAITTINGER, CLAUDIA & BONDE, NIELS.** *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra tømmer på Rosefjæll, Froland kommune, (Aust) Agder fylke, Norge.*
- BONDE, NIELS.** *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra våningshus fra gården Nordgården i Åseral kommune, (Vest) Agder fylke, Norge.* Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 7 (2020) https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2020/A9560_Nordgarden_Aseral.pdf
- BONDE, NIELS.** *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra tømmer fremkommet ved arkæologisk udgravning i Oslo, "Bispegata Kollektivtiltak".*
- BONDE, NIELS.** *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra tømmer fundet i forbindelse med arkæologisk undersøgelse, Kongens Gate, Skien, Vestfold og Telemark fylke, Norge.*
- BONDE, NIELS.** *Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra tømmer fundet i forbindelse med arkæologisk undersøgelse, Saxegaardsgata 17, Oslo, Norge.*
- Skuldbøl, T., Colantoni, C., & HALD, METTE MARIE. *The Danish Archaeological Expedition to Iraq: Report on the autumn 2019 investigations.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af tagværk over Melby kirke, Odense amt.* Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 2 (2020) https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2020/A9640rap.pdf
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA & BAITTINGER, CLAUDIA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af bindingsværkshus, Reersø Museum, Holbæk amt.* Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 3 (2020) https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2020/A9641rap.pdf
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Nørre-Kirkeby kirke, Maribo amt.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fundet ved kloakrenovering i Korsbrødregade, Ribe.* Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 5 (2020) https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2020/A9587rap-2.pdf
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA & BAITTINGER, CLAUDIA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af Madonnafigur fra Skælskør kirke, Sorø amt.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af træskive fra Sct. Leonis Stræde, Viborg.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Jelling kirke, Vejle amt.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA & BAITTINGER, CLAUDIA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra Kragerø, Tallakshavn, Norge.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra tårn i Åstrup kirke, Fyn.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra tag over Vester Skerninge kirke, Fyn.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra udgravning ved Strandgade 25, København.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra udgravning ved Amaliegade 18, København.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Haarslev kirke, Odense amt.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af stilladsbom fra Sorø klosterkirke, Sorø.*
- HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA & BAITTINGER, CLAUDIA.** *Dendrokronologisk undersøgelse af gyldent alter fra Stadil kirke.* Nationalmuseet. Miljøarkæologi og Materialeforskning. NNU rapport Nr. 51 (2020)

https://natmus.dk/fileadmin/user_upload/Editor/natmus/nnu/Dendro/2020/A9671rap.pdf

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra udgravning ved Nybrogade 2-32, København.*

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra udgravning ved Kronprinsessegade 8, København.*

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. *Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion over Venslev kirke, Sorø amt.*

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra udgravning ved Mitchelsgade, København.*

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra udgravning på Papirøen, København.*

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. *Dendrokronologisk undersøgelse af tagkonstruktion på Tødsø kirke, Thisted amt.*

HYLLEBERG ERIKSEN, ORLA. *Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra udgravning i Købmagergade, København.*

HALD, METTE MARIE & Magnussen, B. *Latriner.* ArchaeoScience Infoark

MORTENSEN, MARTIN N. *Lipid analyse af TAK 1895, jord fra ildsted, Kroppedal Museum.* The National Museum of Denmark, Environmental Archaeology and Materials Science.

MORTENSEN, MARTIN N. *Rapport vedrørende GC-MS analyser af to prøver fra Stadil alteret.* The National Museum of Denmark, Environmental Archaeology and Materials Science.

TRAKADAS, ATHENA. *The UN Decade of Ocean Science for Sustainable Development (2021–2030) and Maritime Cultural Heritage: An Update.* I The Society for Historical Archaeology Newsletter (4 udg., Bind 53, s. 22-23).

WALSH, MATTHEW, Carlson, D. F., Tejsner, P., & Fog JENSEN, JENS. *Survey Report of the Vaigat Iceberg-Microbial Oil Degradation and Archaeological Heritage Investigation Project Expedition, July-August 2019.*

Rådgivning

GREGORY, DAVID. *Recommendation for in situ reburial and stabilisation of shipwreck VIR2929 Femern Bælt West.*

Samlinger

Peer-reviewede publikationer

Artikler

PENTZ, PETER. *The same but different: A note on a recently found zoomorphic drinking horn terminal.* Fornvaennen, 115(2), 81-90.

Margaryan, A., Lawson, D.J., Sikora, M., Racimo, F., Nielsen, R., Werge, T., Willerslev, E., CHRISTENSEN, TOM, **PENTZ, PETER**, DENGSSØ JESSEN, MADS, PEDERSEN, ANNE, ARNEBORG, JETTE, Ingason, A., Pedersen, M.W., Korneliussen, T., de Barros Damgaard, P., Renaud, G., Moreno-Mayar, J.V., McColl, H., Cheng, J., Stenderup, J., Ma, J., Ellingvåg, S., Allentoft, M.E., Fotakis, A.K., Cappellini, E., Scorrano, G., Lundstrøm, I., Gilbert, M.T.P., Rasmussen, S., Moltke, I., Cassidy, L.M., Jørsboe, E., Wilhelmson, H., Bus, M.M., Martiniano, R., Bhérier, C., Allen, M., Allmäe, R., Molak, M., Buzhilova, A., Fox, A., Albrechtsen, A., Schütz, B., Skar, B., Arcini, C., Falys, C., Hedenstierna Jonson, C., Bluszcz, D., Pezhemsky, D., Turner-Walker, G., Gestsdóttir, H., Gustin, I., Mainland, I., Potekhina, I., Muntoni, I.M., Gibson, J., Peets, J., Gustafsson, J., Iversen, K.H., Simpson, L., Strand, L., Loe, L., Sikora, M., Florek, m., Vretemark, M., Redknap, M., Bajka, M., Pushkina, T., Søvsø, M., Gigoreva, N., Kastholm, O., Uldum, O., Favia, P., Holck, P., Sten, S., Arge, S.V., Moiseyev, V., Bogdaniwicz, W., Magnusson, Y., Orlando, L., Collard, M., Bradley, D.G., Jørkov, M.L., Lynnerup, N., Price, N., Bill, J., Sindbæk, S.M., Hedeager, L., Kristiansen, K. *Population genomics of the Viking world.* Nature, 585, 390-396. <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2688-8>, <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2688-8>

Øvrige publikationer

Artikler

PENTZ, PENTZ. *Corona, kolera og kultur-kroner.* Weekendavisen, [e7a90827].

SCHIERUP, STINE & LUND, JOHN. *Apollons Hævn.* Weekendavisen, 7. [e7b43743].

Bogkapitler/bidrag til antologier

APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE, GABRIEL, MILLE, **NIELSEN, JESPER KURT**, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE, PETERSEN, MARTIN & Wolff, B. *Etnografisk Samling.* I P. K. Madsen, I. Zacho Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 99-121). Syddansk Universitetsforlag.

VENBORG PEDERSEN, MIKKEL, ANDERSSON MØLLER, VIBEKE, **MARTENS, MARIE**, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE & PEDERSEN, LYKKE LAFARQUE. *Nyere Tid.* I P. K. Madsen, I. Z. Rath, & I. Wass (red.), Nationalmu-

seets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 69-98). Syddansk Universitetsforlag.

GEBAUER, ANNE BIRGITTE, HASLUND HANSEN, ANNE, KAUL, FLEMMING, LUMSDEN, STEPHEN, LUND, JOHN, MADSEN, PER KRISTIAN, MANNERING, ULLA, MÜTH-FREDERIKSEN, SILKE, PEDERSEN, ANNE, **PENTZ, PETER**, PETERSEN, PETER VANG, **SCHIERUP, STINE**, SØRENSEN, LASSE & VARBERG, JEANETTE. *Oldtiden og Antikken*. I P. K. Madsen, I. Z. Rath, I. Wass, M. Andersen, C. S. Pedersen, P. Rasmussen, & L. Sørensen (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 9-43). Syddansk Universitetsforlag. Nationalmuseets Arbejdsmark

PENTZ, PETER. *Husfruen--om tre bryllupper og en begravelse*. I I. S. Klæsøe, J. Boel Jeppesen, F. Arntsen, B. Staal, A. Tomlinson, S. Barry, N. Bødker Thomsen, & S. T. Mortensen (red.), *Glimt fra Vikingetiden* (s. 226-232). Danske Amatørarkæologer. Fund & Fortid

Anmeldelser

PENTZ, PETER. *Anmeldelse af Sigmund Oehrl: Die Bildsteine Gotlands. Probleme und neue Wege ihrer Dokumentation, Lesung und Deutung, 1-2*. *Studia archaeologiae medii aevi* 3. Friedberg 2019. ISBN 978-3-9820130-1-5. Kuml, 2020, 347-349. <https://tidsskrift.dk/kuml/issue/archive>

Faglige rapporter

APPELT, MARTIN, FOG JENSEN, JENS, GRØNNOW, BJARNE, Harmsen, H., Myrup, M., Missuno Bønnelykke, M., Lyng, A., Godtfredsen, A. B., **TOFT, PETER ANDREAS** & PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE. *Activating Arctic Heritage. Field Report 2019*. WP 3.4: Dynamic Global Networks.

Magasinering og Kulturhistorisk Konservering

Peer-reviewede publikationer

Artikler

POMMERGAARD, KIRSTINE. *Tekhne-logi: Studiet i håndværk*. I H. Lyngstrøm (red.), *Værdien af arkæologien: 21 arkæologiske essays* (1 udg., Bind 1, s. 137-145). Københavns Universitet, Saxo-Institutet.

Bygning & Inventar

Peer-reviewede publikationer

Artikler

Harrisab, A.J.T., Feuerbornac, T.R., Sinding, M.-H.S., Nottingham, J., Knudsen, R., Rey-Iglesia, A., **SCHMIDT, ANNE LISBETH**, APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE, Alexander, M., Eriksson, G., Dalénd, L., Hansen, A.J., Lidén, K. *Archives of human-dog relationships: Genetic and stable isotope analysis of Arctic fur clothing*. *Journal of Anthropological Archaeology*, 59, [101200]. <https://doi.org/10.1016/j.jaa.2020.101200>

Bogkapitler/bidrag til antologier

Feuerborn, T. R., Gopalakrishnan, S., Díaz-Maroto, P. F., APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE, **SCHMIDT, ANNE LISBETH**, Rankin, L., Gilbert, T., Dalén, L., Meldgaard, M., Sinding, M-H. S., & Hansen, A. J. *Pre-contact Inuit dog genomes show a wealth of dog diversity in the North American Arctic*. I *Genomic Insights into the Population History of Circumpolar Arctic Dogs* (s. 1-26). University of Copenhagen.

Øvrige publikationer

Bogkapitler/bidrag til antologier

BREGNHØI, LINE, BRAJER, ISABELLE, KLENZ LARSEN, POUL, SCHMIDT, ANNE LISBETH, & STRÆTKVERN, KRISTIANE. *Konservering og restaurering på Nationalmuseet*. I P. Kristian Madsen, I. Zachø Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 149-177). Syddansk Universitetsforlag.

Faglige rapporter

Feuerborn, T. R., Carmagnini, A., Gopalakrishnan, S., Losey, R., APPELT, MARTIN, GRØNNOW, BJARNE, **SCHMIDT, ANNE LISBETH**, Gilbert, T., Meldgaard, M., Larson, G., Dalén, L., Hansen, A. J., Sinding, M-H. S., & Frantz, L. A. *Genomic insight into the population history of Siberian dogs*. I *Genomic Insights into the Population History of Circumpolar Arctic Dogs* (s. 1-22)

Nationalmuseet København

Peer reviewede publikationer

Artikler

BORITZ, METTE & GABRIEL, MILLE. *Faghistoriske og aktuelle perspektiver på det kulturhistoriske mu-*

seum som eksploratorium. Periskop, (23), 99-111.
<https://tidsskrift.dk/periskop/issue/archive>

Øvrige publikationer

Artikler

BYRIEL-THYGESEN, METTE & BORITZ, METTE. *Museernes svar på X-factor?* Danske Museer, 2020(3), 36-37. <https://danskemuseer.dk/arkiv/>

BYRIEL-THYGESEN, METTE & TORP PETERSEN, KAREN. *Enden på rejsen*. Nationalmuseet. <https://natmus.dk/vorestid/enden-paa-rejsen/>

Bogkapitler/bidrag til antologier

BORITZ, METTE, CLAUSEN, RUNE, DARGER, PETER, ENGHOLM, GITTE, JENSEN, CHARLOTTE S. H., MOGENSEN, ANNI, ALBERTSEN, INGA PAULSEN, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE, STEENSTRUP, JOHANNE, TJØRNEHØJ, RIKKE & WANG, JACOB RIDDESHOLM. *Formidling*. I P. K. Madsen, I. Z. Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 123-148). Syddansk Universitetsforlag.

Museer og Slotte

Peer reviewede publikationer

Bogkapitler/bidrag til antologier

SKOV KRISTENSEN, HENRIK. *Fangetransporten fra Frøslevlejren til Neuengamme den 15. september 1944*. I P. Fransen, J. Mikkelsen, & L. Hansen Nielsen (red.), *Over Grænser*. Festskrift til Hans Schultz Hansen (s. 297-323). Historisk Samfund for Sønderjylland. Skrifter udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland Bind 120

Øvrige publikationer

Artikler

SKOV KRISTENSEN, HENRIK. *19. september 1944. Interneringen og deportationen af politi og grænsedamer*. Zise, 213-242. <https://www.zise.dk/data.aspx?oId=43>

SKOV KRISTENSEN, HENRIK. *Fortællinger om Besættelsen*. JydskeVestkysten, [e7b0e060].

Bogkapitler/bidrag til antologier

BORITZ, METTE, CLAUSEN, RUNE, DARGER, PETER, ENGHOLM, GITTE, JENSEN, CHARLOTTE S. H., MOGENSEN, ANNI, ALBERTSEN, INGA PAULSEN, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE, STEENSTRUP, JOHANNE, TJØRNEHØJ

, **RIKKE & WANG, JACOB RIDDESHOLM.** *Formidling*. I P. K. Madsen, I. Z. Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 123-148). Syddansk Universitetsforlag.

Anmeldelser

SKOV KRISTENSEN, HENRIK. *Tyske flygtninge fik husly i Danmark*. Grænsen magasin om mindretal, sprog og kultur, 2020(3). <https://graenseforeningen.dk/magasinet-graensen-nr-3-juni-2020/tyske-flygtninge-fik-husly-i-danmark>

Øvrige forfattere

Peer reviewede publikationer

Artikler

WALSH, MATTHEW, MOEN, M., O'NEILL, S., GULLBEKK, S. H., & WILLERSLEV, RANE. *Who's Afraid of the Sword? Deviants' Burials and Human Sacrifice*. Norwegian Archaeological Review, 53(2), 1-9. <https://doi.org/10.1080/00293652.2020.1850853>

Øvrige publikationer

Monografier/antologier

NØRRETRANDERS, T., WILLERSLEV, RANE, BRINKMANN, S., & LINDHARDT, F. *Samtalekur - alt det, vi ikke kunne tale om: en samtalebog i samarbejde med Frederik Lindhardt*. People's Press.

WILLERSLEV, RANE & HEISZ, T. *Ekspeditioner: fra tundraen til savannen*. People's Press.

Artikler

KRISTIANSEN, M. S., IVERSEN, R., SØRENSEN, LASSE & GRANE, THOMAS. *Editorial*. Danish Journal of Archaeology, 9, 1-2. <https://doi.org/10.7146/dja.v9i0.123479>

GRANE, THOMAS. *Til lykke! Historien om et gammelt, romersk drikkeglas*. Skalk, (6), 22-29.

WILLERSLEV, RANE. *På høje tid at vi opgiver eskimonavnet på Nationalmuseet*. Berlingske Tidende, 20. [e7d54443].

WILLERSLEV, RANE. *Bustereaktionen rejser vigtig debat - men prisen er for høj*. Berlingske Tidende, [e805f6dd].

Bogkapitler/bidrag til antologier

BORITZ, METTE, CLAUSEN, R., DARGER, P., ENGHOLM, GITTE, JENSEN, CHARLOTTE S. H., MOGENSEN, ANNI, ALBERTSEN, INGA PAULSEN, PEDERSEN, CHRISTIAN SUNE, STEENSTRUP, JOHANNE, TJØRNEHØJ, RIKKE &

WANG, JACOB RIDDERSHOLM. *Formidling.* I P. K. Madsen, I. Z. Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 123-148). Syddansk Universitetsforlag.

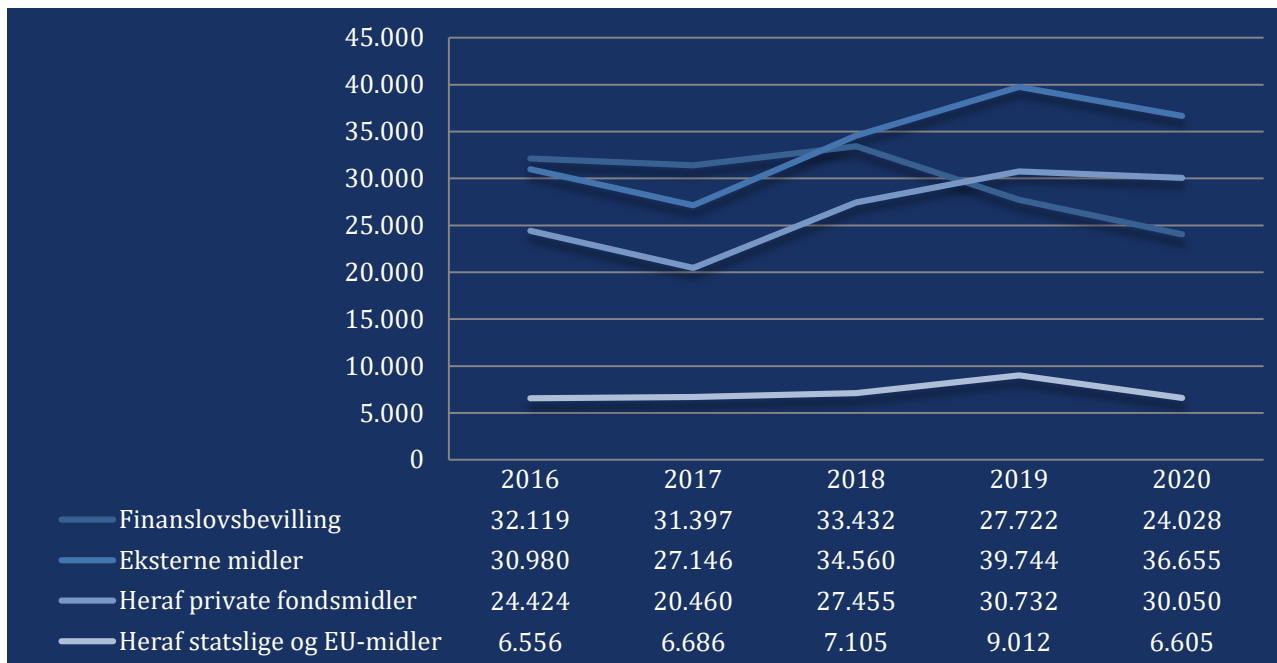
BREGNHØI, LINE, BRAJER, ISABELLE, KLENZ LARSEN, POUL, SCHMIDT, ANNE LISBETH & **STRÆTKVERN, KRISTIANE.** *Konservering og restaurering på Nationalmuseet.* I P. Kristian Madsen, I. Zachø Rath, & I. Wass (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 149-177). Syddansk Universitetsforlag.

WILLERSLEV, RANE. *Vi skriver historien i nutid på fremtidens Nationalmuseum.* I P. K. Madsen, I. Z. Rath, I. Wass, M. Andersen, C. S. Pedersen, P. Rasmussen, & L. Sørensen (red.), Nationalmuseets Arbejdsmark 1940-2020 (s. 231-245). Syddansk Universitetsforlag. Nationalmuseets Arbejdsmark

5. Nationalmuseets forskning i tal

Ressourcer anvendt til forskning 2016-20

Igen i år har der været et fald i finanslovsmidler til forskning. Der er også et lille fald i eksterne midler i forhold til rekordåret 2019, men niveauet holder sig stadig over tidligere år. Det betyder at direktionsens ønske, om at 60% af forskningsfinansieringen skal dækkes af eksterne midler er nået i 2020.

Beløbene er opgjort i tusinde kr.

Eksterne midler hjemtaget til forskning i 2020

Nedenstående tabel viser, hvor mange forskningsansøgninger, der er sendt med Nationalmuseets forskere som hovedansøger, samt hvor mange midler, der er hjemtaget.

	Antal ansøgninger	Beløb
Ansøgt	52	kr. 143.362.831
Bevilget	17	kr. 27.524.697
Succesrate i %	33%	19%

Nationalmuseets forskere i 2020

Forskere

Nationalmuseet opererer med to grupper af forskere, dels ansatte inden for den videnskabelige stillingsstruktur, som primært findes i fire af museets enheder, dels ansatte uden for stillingsstrukturen.

Fordeling af forskere inden for den videnskabelige stillingsstruktur per 31. december 2020

Stillingstype \ Forskningsenhed	DMO	MRN	NTVK	M&M	I alt
TIDSBEGRÆNSEDE STILLINGER					
Ph.d.-stipendiat	2	1	0	1	4
Postdoc/projektforsker	5	2	5	2	13
Projektseniorforsker	1	1	1	0	3
FASTE STILLINGER					
Forsker	0	0	0	0	0
Seniorforsker	4	7	9	8	28
Seniorrådgiver	1	0	0	1	2
Forskningsprofessor/MSO	2	0	1	2	5
I alt	15	10	16	14	55

Alders- og kønsmæssig fordeling af forskere inden for stillingsstrukturen i 2020

NM i alt	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	F	M
Antal (n=55)	0	9	18	13	13	1	32	25
Procent	0,0	16,7	36,4	27,3	21,8	0,0	56,4	43,6
DMO	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	F	M
Antal (n=15)	0	5	5	2	2	1	8	7
Procent	0,0	33,3	33,3	13,3	13,3	6,7	53,3	46,7
MRN	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	F	M
Antal (n=12)	0	1	5	1	5	0	9	3
Procent	0,0	16,7	25,0	8,3	50,0	0,0	83,3	16,7
NTVK	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	F	M
Antal (n=16)	0	2	4	6	4	0	7	9
Procent	0,0	12,5	25,0	37,5	25,0	0,0	43,8	56,3
M&M	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	F	M
Antal (n=14)	0	2	6	5	1	0	8	6
Procent	0,0	14,3	42,9	35,7	7,1	0,0	57,1	42,9

(Alderstabellen skal gennemregnes igen)

I tabellerne optræder Nationalmuseets enheder under følgende forkortelser: Danmarks og Middelhavslanternes Oldtid = DMO; Middelalder, Renæssance og Numismatik = MRN; Nyere Tid og Verdens Kulturer = NTVK; Miljøarkæologi og Materialeforskning = M&M; Samlinger = Saml.; Magasinering og Kulturhistorisk Konservering = MKK; Bygning og Inventar = B&I; Nationalmuseet København NMK; Øvrige medarbejdere = Øvr.

Nationalmuseets projekter og publikationer i 2020

Projekter

Status \ Enhed	DMO	MRN	NTVK	M&M	B&I	NMK	I alt
Afsluttede	1	6	4	10	0	2	23
Igangværende	19	10	11	19	0	0	59
Heraf nye	4	2	4	1	0	0	11
I alt	20	16	15	29	0	2	82

Publikationer

Nationalmuseets publikationer er opgjort efter enhed og overordnet delt i *Peer-reviewede publikationer* og *Øvrige publikationer*. Herunder er publikationerne inddelt i følgende kategorier: *Monografier/antologier*, *Artikler*, *Bogkapitler/bidrag til antologier*, *Faglige rapporter* og *Anmeldelser*. Tal i parentes angiver antal publikationer, som er forfattet sammen med kolleger fra andre enheder. Disse er indrapporteret flere gange, hvilket er reflekteret i differencen mellem de to kolonner for henholdsvis rapporterede og antal publikationer. Nederst i tabellen ses antallet af medarbejdere henholdsvis inden for og uden for den videnskabelige stillingsstruktur, som har bidraget til publikationerne.

Publikationer \ Enheder	DMO	MRN	NTVK	M&M	SAML	MKK	B&I	NMK	M&S	Øvr.	I alt rapporteret	I alt antal
Peer-reviewede publikationer												
Monografier/antologier	2	1	2	0	0	0	0	0	0	0	5	5
Artikler	22(3)	13(4)	7(2)	43(6)	2(1)	1	1(1)	1(1)	0	1(1)	91	81
Bogkapitler/bidrag til antologier	16	6	3(1)	11(1)	0	0	1(1)	0	1	1(1)	39	37
Rapporter	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	2
I alt	41(3)	20(4)	12(3)	55(7)	2(1)	1	2(2)	1(1)	1	2(2)	137	125
Øvrige publikationer												
Monografier/antologier	3(1)	5(1)	4(1)	1(1)	0	0	0	0	0	2	13	10
Ph.d.-afhandling	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Artikler	16(2)	13(1)	6	16(1)	2(1)	0	0	2	2	4(1)	61	58
Bogkapitler/bidrag til antologier	12(3)	30(2)	8(2)	5(2)	4(3)	0	1(1)	1(1)	1(1)	3(2)	65	55
Anmeldelser	2	2	0	1	1	0	0	0	1	0	7	7
Faglige rapporter	0	1	4(3)	77(1)	1(1)	0	1(1)	0	0	0	84	81
I alt	33(6)	51(4)	23(6)	100(5)	8(5)	0	2(2)	3(1)	3	7(3)	231	212
Inden for Stillingsstrukturen												
Inden for Stillingsstrukturen	13	11	15	17	0	0	0	0	0	0		56
Uden for stillingsstrukturen	8	10	6	8	5	1	2	3	2	3		48
I alt	21	21	21	25	5	1	2	3	2	3		104

